

SETSWANA HOME LANGUAGE
GRADE 4 – BOOK 1
TERMS 1 & 2
ISBN 978-1-920458-45-4
THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.
15th Edition

ISBN 978-1-920458-45-4

9 781920 458454

PUOGAE YA SETSWANA – Mophato 4, Buka 1

ISBN 978-1-920458-45-4

E t'habolotswe
e bile e tsamaelana
le PPKT

Leina:

Mophato:

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PUOGAE YA
SETSWANA

Buka 1
Kgweitharo
1 & 2

Mme Angie Motshekga,
Tona ya Lefapha la
Thutotheo

Dibukatiro tse di kwaletswe bana ba Aforikaborwa ka fa tlase ga boeteledipele jwa Tona ya Lefapha la Thutotheo. Mme Angie Motshekga le Motlatsatona wa Lefapha la Thutotheo, Ng. Reginah Mhaule.

Dibukatiro tsa Rainbow ke phitlhelelo nngwe ya Lefapha la Thutotheo e e lebisitsweng mo go tokafatseng bokgoni jwa barutwana ba Aforikaborwa ba mephato e merataro ya ntlha jaaka e le maikaelelomagolo a Lenaneotiro la Puso. Porojeke e, e etleeditswe ke Lefapha la matlotlo la Bosetshaba. Ketleetso e, e kgontshitse Lefapha go kwala le go rebola dibukatiro tse mo dipuong tsotlhe tsa semmuso kwa ntle go tuelo epe.

Re solofela gore dibukatiro tse di tlaa tswela barutabana mosola mo go ruteng ga bona ga letsatsi le letsatsi, le mo go netefatseng gore barutwana ba digela kharikhulamo ya bona. Re netefaditse gore re kaela morutabana sentle mo tirong nngwe le nngwe ka go tsenyeletsa mesupatsela go bontsha gore ke eng se morutwana a tshwanetseng go se dira.

Re solofela gore bana ba tlaa itumelela go dira mo bukeng e fa ba ntse ba gola e bile ba ithuta, le gore wena jaaka morutabana, o tlaa Abelana le bona boitumelo jwa bona o tlaa e itumelela mmogo le bona.

Re go eleletsa katlego e kgolo mo tirisong ya dibukatiro tse, wena le barutwana ba gago.

Ng. Reginah Mhaule,
Motlatsatona wa Lefapha
la Thutotheo

MAIKARABELO A BASWA BA AFRIKA BORWA

Tekatekano Tshwara motho mongwe le mongwe sentle le ka go lekalekana. O se ka wa kgetholola.	Seriti sa botho Tlotla mongwe le mongwe. Nna bonolo le pelonomi.	Botshelo Botshelo jolthe bo botlhokwa. Tlotla botshelo bongwe le bongwe.
Lelapa Tlotla batsadi ba gago. Nna bonolo le boikanyego mo lelapeng la gago.	Thuto Tsena sekolo, o ithute mme o bereke ka natla. Obamela melao ya sekolo.	Mmereko Thusa lelapa la gago ka mmereko kwa gaeno. Bana ba se ka ba patelediwa go batla mmereko.
Kgololosego le pabalesego O se ka wa gobatsa, wa dipisa kgotsa wa tshosetsa ba bangwe, gape o se ka wa letla ba bangwe go dira jalo. Rarabolola tlhokakutlwisano ka mokgwa wa kagiso.	Dithoto Tlotla dithoto tsa batho ba bangwe. O se ka wa senya dithoto e bile o se ka wa utswa.	Bodumedi. Tumelo le dikakanyo Tlotla ditumelo le dikakanyo tsa batho ba bangwe.
Tshireletsego Tlhokomela lefatshe. O se ka wa senya metsi le motlakase. Tlhokomela diphologolo le dijwalo. Tshola legae le tikologo ya gago di le phepa e bile di babalesegile.	Boagi Nna Moafrikaborwa yo o siameng e bile a le boikanyego. Obamela melao, mme o netefatse gore batho ba bangwe ba dira jalo le bona.	Kgololosego ya puo O se ka wa gasagasa maaka le letihoo. Netefatsa gore batho ba bangwe ga ba rogakiwe e bile ga ba utlwiwiwe bothoko.

Mophato 4

YA SETSWANA

Buka e ke ya ga:

SETSWANA

Buka

KAEDI YA GO DIRISA BUKATIRO E

Dirisa Bukatiro mmogo le metswedi e mengwe ya gago. Lebelela PPKT (CAPS) ya Kgato ya magareng ya puo ya gae.

Re go amogela mo Bukatirong ya puo ya gae ya Kgato ya magareng. Maemo a puo ya gae a Kgato ya magareng a ikaeletse go tlhabolola le go godisa bokgoni jwa puo ya barutwana mabapi le bokgoni jwa go buisana jo bo batliwang mo maemong a setho, le go tlhabolola le go godisa bokgoni jwa boruteji jwa bona jo bo tlhokegang mo go ithuteng go kgabaganya kharikhulamo. Re solofela gore o tlaa bona Bukatiro e, e le mosola thata mo go thuseng barutwana ba gago go godisa bokgoni jo.

Bukatiro e rulagantswe go ya ka tsheko ya dibeke di le pedi tsa PPKT (CAPS). O tlaa fitlhela kakaretso ya dintlha tse di tshwanetseng go fitlhelelwa mo go nngwe le nngwe ya dibeke tse pedi mo ditsebeng tsa 1, 35, 69 le 103 tsa Bukatiro. Tsheko nngwe le nngwe ya dibeke di le 2 e rulagantswe go akaretsa dikgono di le nne tse di latelang:

A re bueng

1 Go reetsa le Go bua (Tiro ya molomo) – diura di le 2 mo tshekong ya beke tse pedi

Barutwana ba tlhoka go neelwa tshono kgapetsakgapetsa go godisa bokgoni jwa bona jwa Go Reetsa le Go Bua go ba kgontsha go kgobokanya tshedimosetso, go rarabolola mathata le go tlhagisa dikakanyo le megopolo. Bukatiro e na le ditirwana di le mmalwa tsa go bua le tsa go reetsa tse o ka di atolosang go netefatsa gore barutwana ba bona nako ka gale go ikatisetsa ditiro tsa molomo.

A re buiseng

2 Go buisa le Go lebelela – diura di le 5 mo tshekong ya beke tse pedi

PPKT (CAPS) e batla gore barutwana ba buise le go lebelela dikwalwa le mefutakwalo e e tlhaotsweng mo tshekong ya dibeke di le 2. Se se akaretsa puiso ya ditlhangwa jaaka: dikgankhutshwe, thutaditso, ditiragalo tsa gago, makwalo, diimeile, bukatsatsi, diterama, diathikele tsa makwalodikgang, diathikele tsa dimakasine, dipotsolotso tsa diyalemowa kana diromamowa, maboko, dikwalwa tsa tlhotlheletso, dipapatso, ditaello, dikaelo le tsamaiso. Gape, PPKT (CAPS) e batla gore barutwana ba buise dikwalwa tsa tshedimosetso tse di nang le ditshwantsho jaaka: dimmepe, ditshate, ditheibole, dithalo, mmepe wa thaloganyo, ditshate tsa maemo a bosa, diphousetara, dikitsiso, ditshwantsho le dikerafo.

PPKT (CAPS) e bontsha dikgato tsa puiso e leng tsa pele ga puiso, ka nako ya puiso le morago ga puiso.

A re kwaleng

3 Go kwala le Go tlhagisa – diura di le 4 mo tshekong ya beke tse pedi

PPKT (CAPS) e batla gore barutwana ba neelwe ditshono tsa kgapetsakgapetsa go ikatisetsa go kwala mo mabakeng a a farologaneng. Bukatiro e neelana ka diforeimi di le mmalwa tsa go kwala le go ithulaganyetsa tatelano tlhagiso ka barutwana ya dikwalo tse di kwadiwang, tsa ditshwantsho le tsa mmedia-ntsi.

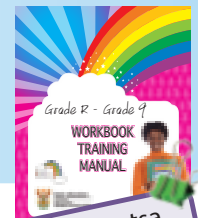

A re kwaleng

PUOGAE

4 Dipopego tsa Puo le Melawana – ura e le 1 mo tshekong ya beke tse pedi

PPKT (CAPS) e neelana ka lenaneo la Dipopego tsa Puo le Melawana (dintlhana) tse di tshwanetseng go dirwa mo mophatong o mongwe le o mongwe. Bukatiro e akaretsa dithutiso tse di tlhaoletsweng tsheko nngwe le nngwe ya dibeke di le 2. Go le gantsi ditirwana tse di akaretsa "kitsiso" e e tlhalosang molawana wa puo.

Go ikgobokanyetsa go le gontsinyana o kopiwa go okomela Bukana ya Katiso ya Bukatiro.

Thitokgang 1: Dikgang le ditemana

D i t e n g

Dikgang

Kgweditharo 1: Dibeke 1 - 2

1 Go tshameka motshameko 2

Pele ga puiso le ponelopele ka ga kgang.

Go buisa kgang.

Go tlotla ka ga baanelwa, maitshetlego le poloto.

Go buisana ka ga ponelopele ya bokhutlo jwa kgang.

Go kwala bokhutlo jwa kgang.

Go tlhagisa motshameko ka ga kgang.

Thutiso ya tlotlofoko e e lebeletseng mafoko a a totobaditsweng mo kgannyeng.

2 Go akanya ka ga kgang 4

Tlotlofoko: go nyalanya mafoko le bokao.

Tekatlhaloganyo: go araba dipotso tse di bulegileng le tsa ditlhophontsi.

Sosobanya tatelano ya ditiragalo mo kgannyeng.

3 Go diragetse eng morago 6

Go buisa bokhutlo jwa kgang.

Go tlotla gape ka ga se se diragetseng mo kgannyeng ka tatelano.

Go nomora dipolelo go tswa mo kgannyeng ka tatelano.

Kitsiso ya maina a a tlwaelegileng.

Tlhagisa mainagotlhe mo kgannyeng.

Go ela tlhoko dikgato tsa go kwala.

4 Go kwala kgang 8

Go sala morago dikgato tsa tsamaiso ya go kwala kgang.

Go rulaganya kgang o dirisa mmepe wa tlhaloganyo.

Go kwala kgang o dirisa foreimi.

Go romela molaetsakhutshwe (SMS) o dirisa polelonolo.

Tsenya mafoko a mašwa le bokao jwa ona mo thanoding

5 Mefuta e e farologaneng ya maina 10

Go supa maina a a tlwaelegileng le mainatota.

Go dirisa mainatota mo dipolelong.

Maina a a balwang le a a sa balwang.

Go lemoga gore a maina a a balwa kgotsa ga a balwe.

6 Jabu o kgotlhokgotso mae 12

Pele ga puiso le ponelopele mabapi le kgang.

Tsenya mafoko a mašwa le bokao jwa ona mo thanoding.

7 Se letlhare kapeso la buka le re bolelang sona 14

O dirisa kgang e e fetileng jaaka motheo wa tshakatsheko ya buka go ntsha tshedimosetso go tswa mo kgannyeng le mo letlhare kapeso la buka, go sosobanya poloto, le boanedi.

8 Kwala sentle 16

Tsenya mafoko a mašwa le bokao jwa ona mo thanoding.

Dikgankhutshwe

Kgweditharo 1: Dibeke 3 - 4

9 Ditsebe tsa thutapoko 18

Go buisetsa maboko a mabedi kwa godimo.

Tsepamo mo diponagalong tsa poko: leetsisi, moribo le morumo.

Araba dipotso tsa tekatlhaloganyo tse di ka ga leboko.

Go supa mafoko a a raemang le diponagalo tse dingwe tsa poko.

10 Itlhamela leboko 20

Go tlatša mafoko a a raemang go feleletsela leboko.

Go kwala leboko le le nang le morumo.

Kitsiso ya mainakgopolo.

Go tlatša mainakgopolo a a nepagetseng mo dipolelong.

11 Lekwalo la maina 22

Go tlatša mefuta e e farologaneng ya maina mo lekwalong go tsenya bokao.

Go kwala bukatsatsi o dirisa mainakgopolo.

Go sosobanya diteng tsa bukatsatsi o dirisa dipolelonolo mo molaetsakhutshweng.

Feleletsela foromo ya tshedimosetso ya gago mo sebopegong sa mainatota.

Kwalolola o bo o dirisa mainatota mo dipolelong.

Aroganya maina go ya ka mainatota a batho, mafelo kgotsa nako (letsatsi kgotsa kgwedi).

12 Loeto lwa sekolo la barati ba ditshenekegi 24

Buisa taletso ya loeto lwa sekolo, supa maina.

Araba dipotso tsa tekatlhaloganyo. Buisa leboko o bo o supe mafoko a a raemang. Taka setshwantsho se se ikaegileng ka leboko.

13 Seruvubele o ntse o le kae? 26

Go buisa mefuta e e farologaneng ya maboko. Go tsenya matshwao a puiso mo dipolelong.

14 Mainatswako 28

Go kgaoganya mainatswako ka dikarolopuo tse di a bopileng.

Go reetsa moribo, morethetho le morumo.

Go supa mainakgopolo.

15 Opela pina 30

Buisa leboko.

Tsenya matshwaopuiso mo meleng.

Dilo tse o tshwanetseng go di gakologelwa mabapi le maina a a sa balwang.

16 A re kwaleng buka 32

A re kwaleng buka.

Go rulaganya go kwala buka ya dikgang.

Go kwala le go tlhagisa buka ya dikgang e e ka gagolwang.

A re bueng

Lebelela setshwantsho mme o bue gore o akanya kgang e bua ka ga eng. A o akanya gore kgang e e tlaa bua nnete? O akanya bana ba ba mo kgannyeng ba na le dingwaga di le kae?

Pele o buisa

● Leba ditshwantsho le ditlhago mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. ● Buisa tsebe ka bofelo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

● Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. ● Fa o sa tlhologanye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

A re buiseng

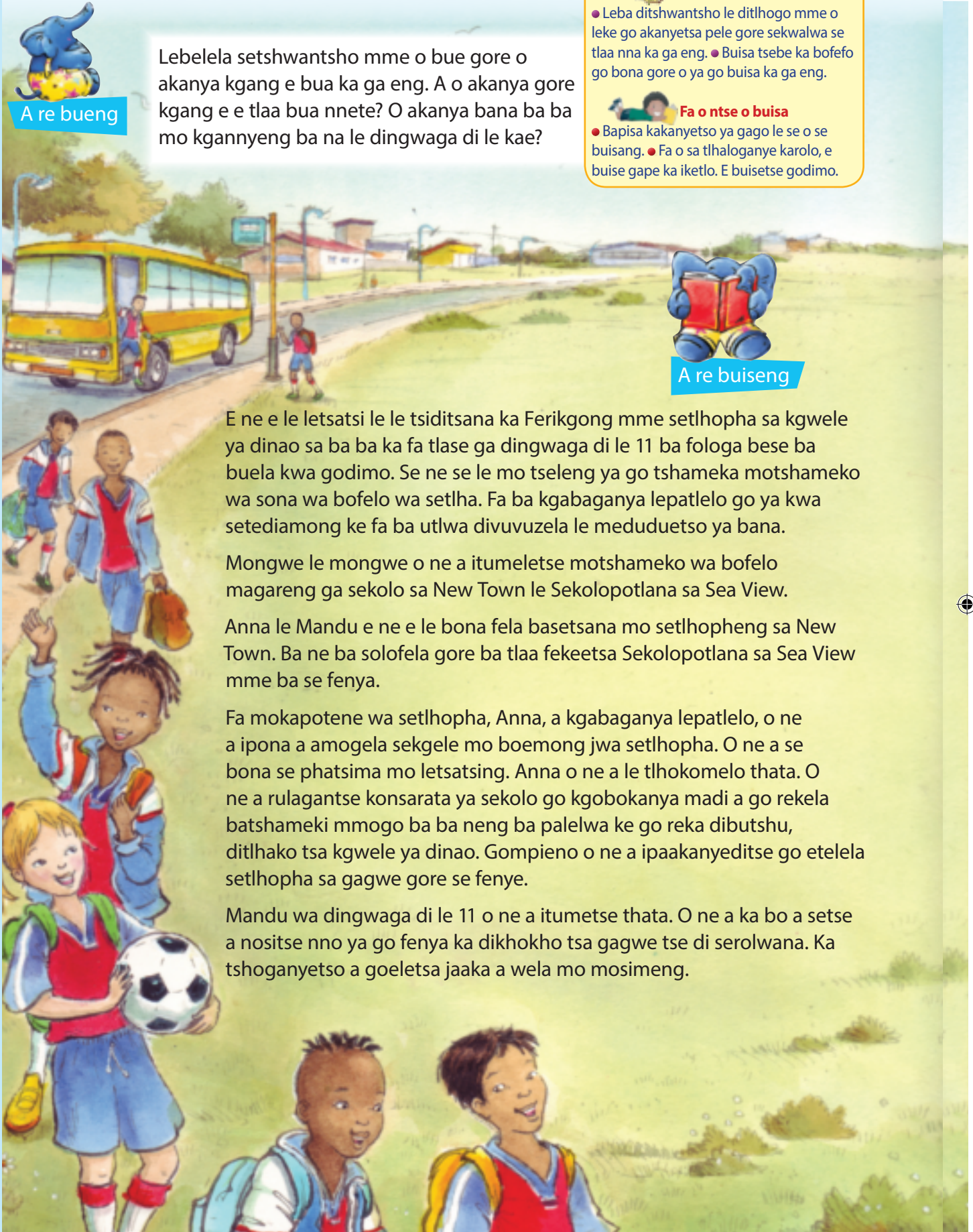
E ne e le letsatsi le le tsiditsana ka Ferikgong mme setlhophha sa kgwele ya dinao sa ba ba ka fa tlase ga dingwaga di le 11 ba fologa bese ba buela kwa godimo. Se ne se le mo tseleng ya go tshameka motshameko wa sona wa bofelo wa setlha. Fa ba kgabaganya lepatlelo go ya kwa setediamong ke fa ba utlwa divuvuzela le meduduetso ya bana.

Mongwe le mongwe o ne a itumeletse motshameko wa bofelo magareng ga sekolo sa New Town le Sekolopotlana sa Sea View.

Anna le Mandu e ne e le bona fela basetsana mo setlhopheng sa New Town. Ba ne ba solofela gore ba tlaa fekeetsa Sekolopotlana sa Sea View mme ba se fenya.

Fa mokapotene wa setlhophha, Anna, a kgabaganya lepatlelo, o ne a ipona a amogela sekgele mo boemong jwa setlhophha. O ne a se bona se phatsima mo letsatsing. Anna o ne a le tlhokomelo thata. O ne a rulagantse konsarata ya sekolo go kgobokanya madi a go rekela batshameki mmogo ba ba neng ba palelwa ke go reka dibutshu, ditlhako tsa kgwele ya dinao. Gompiano o ne a ipakanyeditse go etelela setlhophha sa gagwe gore se fenye.

Mandu wa dingwaga di le 11 o ne a itumetse thata. O ne a ka bo a setse a nositse nno ya go fenya ka dikhokho tsa gagwe tse di serolwana. Ka tshoganyetso a goeletsa jaaka a wela mo mosimeng.

"Nthusang!" a lela. Anna, Peter le Jabu ba tabogela kwa morago go mo thusa. "Nnyaya tlhe!" a lela, jaaka a kwetsepela ka leoto le le lengwe. "Ga ke kgone go ema ka maoto a me!" o ne a dula mo tlhageng. "Ke solofela gore ga ke a robega lengenana," a bua a tshologa dikeledi.

Anna o ne a gakgamala gore kgobalo ya ga Mandu e tlaa mo ama jang. "Fa Mandu a sa tshameke, go raya gore nka se ka ka tshameka. Ke tshwanetse go mo isa kwa tleliniking".

Anna o ne a hemela kwa godimo.

"O se ka wa tshwenyega Mandu," a bua. "Ke tlaa go isa kwa ngakeng."

"Nnyaya, Anna, nnyaya! O ka se ka wa dira seo. Ke tlaa ema fa go fitlha morago ga motshameko."

"Ga o a tshwanela go nna fa o le esi, Mandu," ga araba Anna.

Anna a retologela kwa setlhopheng sotlhe. A tshwara dikeledi gore di se ka tsa tshologa, mme a re, "tswelelang le ye go tshameka. Mme le netefatse gore le a feny!"

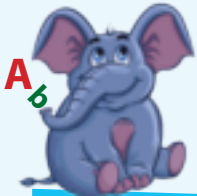
A re kwaleng

Bua le molekane wa gago ka ga moo o akanyang gore kgang e feletse ka teng. Morago o kwalele kgang bokhutlo jwa mafoko a le 40-50. A Anna o tlaa tshameka kgotsa o tlaa thusa Mandu?

A re bueng

Re itse ka ga baanelwa mo kgannyeng ka ditiro, dikakanyo le dipuo tsa bona. Bua ka ga semelo sa ga Anna gore ke motho yo o ntseng jang. Bua ka ga gore o dirile eng, o ne a akanya eng le ka ga ditiro tsa gagwe.

Tiriso ya mafoko

akantse

phatsima

lebile

kgobalo

tlhagafalela

galalela

bogetse

naganne

ka maatla

thinyego

A re kwaleng

Buisa kgang e e ka ga Mandu le Anna o bo o araba dipotso tse.

Baanelwa ba bagolo ba babedi ba kgang e ke bomang?

Jaanong sekeletsa tlhaka e e fa thoko ga karabo e e nepagetseng.

Re itse jang gore Mandu o ne a tsenekega.

- 1 Ga a bona mosima o o mo tlhageng.
- 2 O ne a akantse go nosa nno e e fenyang.
- 3 O ne a tlhagafalela go tshameka.
- 4 O ne a sa kgone go robala bosigo jo bo fetileng.

Re itse jang gore batshameki ba ne ba itumetse thata?

- 1 Ba ne ba eletsa go fenyha.
- 2 Ba utlwile divuvuzela di lela.
- 3 Ba ne ba fologa bese ba buela kwa godimo.
- 4 Ga ba a thusa Mandu.

Letlha:

Ke ditlhophha dife tse pedi tse di neng di tshameka mo motshamekong?

Batla polelo mo kgannyeng e e bontshang gore Anna e ne e le motho yo o tlhokomelang.

A o nagana gore Anna e ne e le tsala e e siameng mo go Mandu? Goreng?

A re kwaleng

Kwala tshosobanyo ya mafoko a le 40-50 ka ga se se diragaletseng Mandu.

Jaanong buisa bokhutlo jwa kang.

A re buiseng

Anna o ne a tshegetsa Mandu fa ba boela kwa beseng, mme ba ya kwa tliniki mmogo. Ngaka e ne ya tlhatlhoba leoto la ga Mandu. O ne a mo tsaya ekeserei, a le lebelela mme a nyenya. O ne a ba bolelela gore leoto la ga Mandu le tlaa siama. O ne a le tlama mme a bolelela Mandu gore a ka nna a tshameka kgwele ya dinao gape fela fa a tokafala.

“Fa o rata,” ga bua ngaka, “nka nna ka lo pega ka lo isa kwa setediamong. Ke na le sebaka ke sa bogele motshameko wa kgwele ya dinao.”

Mme ngaka e e molemo e ne ya ba isa kwa lepatlelong la metshameko. Ba goroga ka nako ya go ikhutsa. Dino di ne di le maleka, Newtown di le 2 Sea View di le 2.

Fa motshameko o simolola gape, basetsana ba babedi ba tsena mo lepatlelong.

Anna ka bonako a nosa nno ya boraro ya New Town, mme pele ga phala ya bofelo, Mandu a nosa nno ya bone. Babogedi ba, duduetsa, ba rotloetsa le divuvuzela tsa utlwala bokgakaleng jwa motse o o gaufi.

Basetsana ba babedi ba ne ba itumetse thata fa setlhophsa se ne se ya go amogela sekgele sa sekolo sa bona.

Pele o buisa

- Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng.
- Buisa tsebe ka bofelo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

- Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang.
- Fa o sa tlhloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

A re bueng

Refosana le tsala ya gago go bua gore go diragetse eng mo kgannyeng go tloga ka nako ya fa setlhophsa sa kgwele ya dinao se fologa mo beseng go fitlha kwa bokhutlong jwa kang fa setlhophsa sa New Town se fenywa motshameko. O se ka wa lebala go bua gore dino di ne di eme jang.

A re kwaleng

Kwala dinomoro tsa dipolelo tse go tloga ka 1 go fitlha ka 6 go bontsha tatelano eo dilo di diragetseng ka yona mo kgannyeng.

	Mandu ga a a bona mosima mo tlhageng mme a wela mo go ona.
	Anna o ne a isa Mandu kwa ngakeng.
	Ngaka e ne ya busetsa basetsana kwa lepatlelong la metshameko.
	Bana ba ne ba palama bese ya go boela kwa lepatlelong la metshameko.
	Ba ne ba kgabaganya lebala go ya kwa setediamong.
	Ditokololo tsa setlhophsa di ne di itumetse thata fa di amogela sekgele sa tsona.

Letlha:

Mainagotlhe

A re kwaleng

dikhokho

Mainagotlhe ke maina a sengwe le sengwe.

kgwele

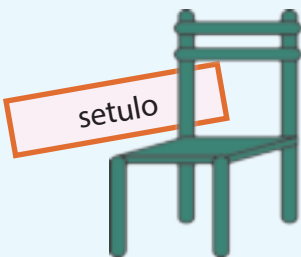
mpopo

apole

pene

setulo

Jaanong kwala
mainagotlhe a
mangwe a o ka
akanyang ka ga
ona.

A re kwaleng

Batla o bo o thalela mainagotlhe a le lesome mo
kgannyeng.

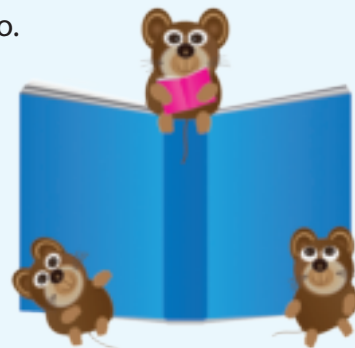
A re buiseng

Jaanong kwala dipolelo di le thataro o dirisa mangwe a mainagotlhe
a o a boneng.

Tsela ya go kwala tlhamo

Fa o kwala tlhamo, o tshwanetse go sala morago dikgato di le tlhano.

- 1 Rulaganya tlhamo ya gago o dirisa mmepe wa tlhaloganyo.
- 2 Go kwala setlhangwa santlha.
- 3 Go boeletsa matshwao a puiso.
- 4 Go tlotlha diphoso.
- 5 Go tlhagisa.
- 6 E kwale sentle mo bukeng ya gago.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

Go kwala kgang

A re kwaleng

Tlatsa mmepe wa tlhaloganyo go bontsha gore go diragetse eng mo kgannyeng ka ga motshameko o mogolo.

1

Matseno

Bana ba ne ba ya kwa kae? Goreng?

2

Mmele

Go diragetse eng?

Kwala setlhogo?

3

Mmele

Morago go diragetse eng?

4

Bokhutlo

Kgang e khutlile jang?

Letlha:

A re kwaleng

Jaanong dirisa mmepe wa tlhologanyo go go thusa go kwala kgang ya gago mo tsebeng e. Re go tsenyeditse ditshwantsho dingwe go go thusa. Kgang ya gago e nne mafoko a le 120 – 140.

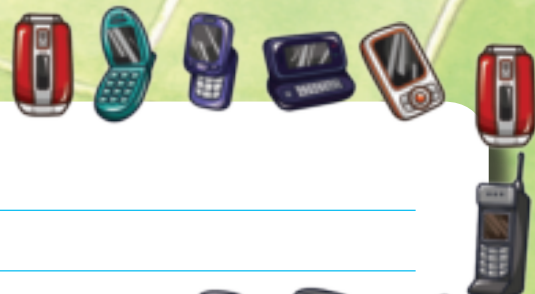
- Dirisa mmepe wa tlhologanyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa sekwalwatlhamo sa gago
- Kopa tsala go runa sekwalwatlhamo sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

Leina la kgang

Bokhutlo

Romelela mokapotene wa setlhophsa sa kgwele ya dinao sa New Town molaetsakhutshwe (sms).

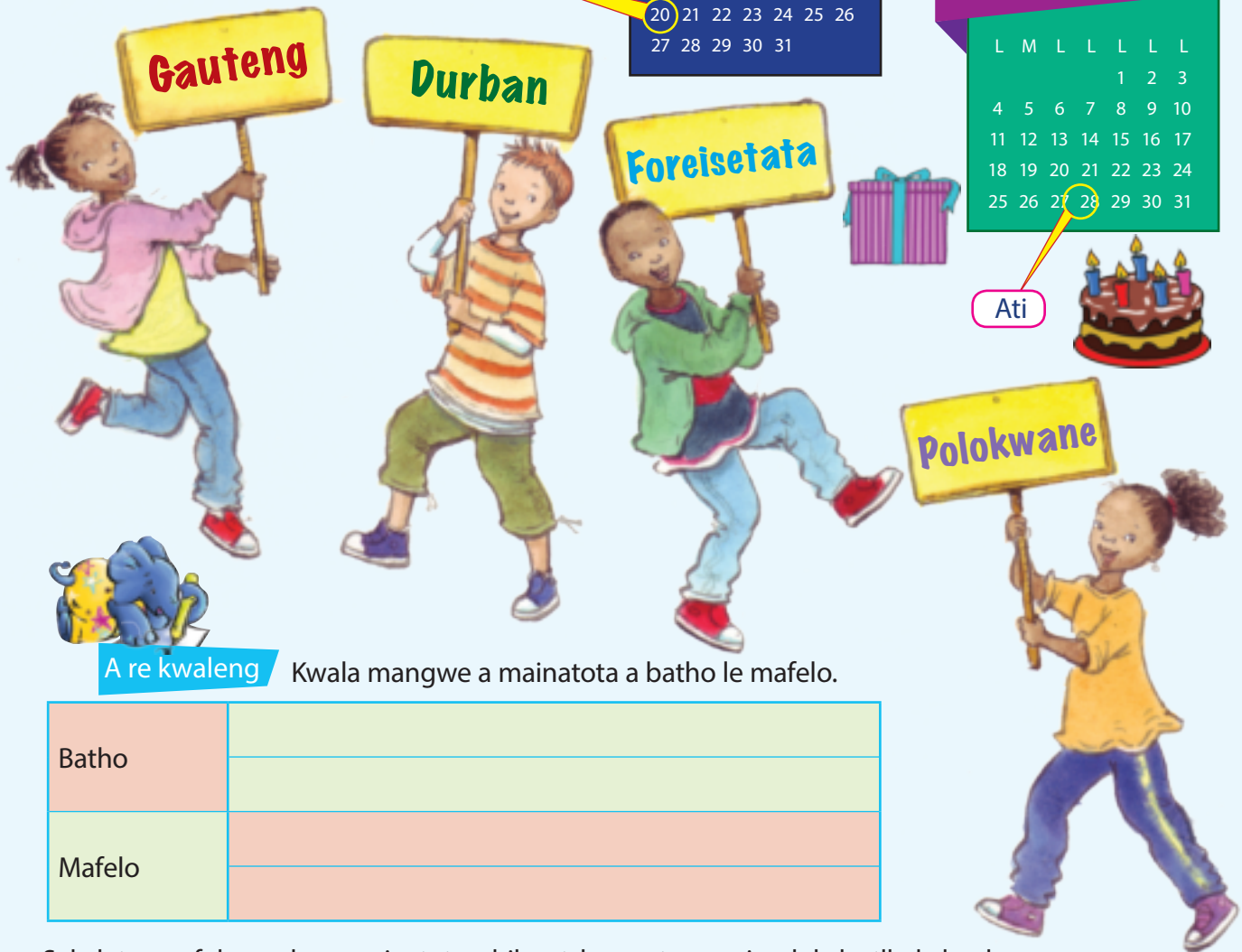

Tshaeno ya morutabana

Letlha

Mainatota

Mainatota ke maina a batho, mafelo, dikgwedi le malatsi. Go le gantsi a simolola ka tlhakakgolo.

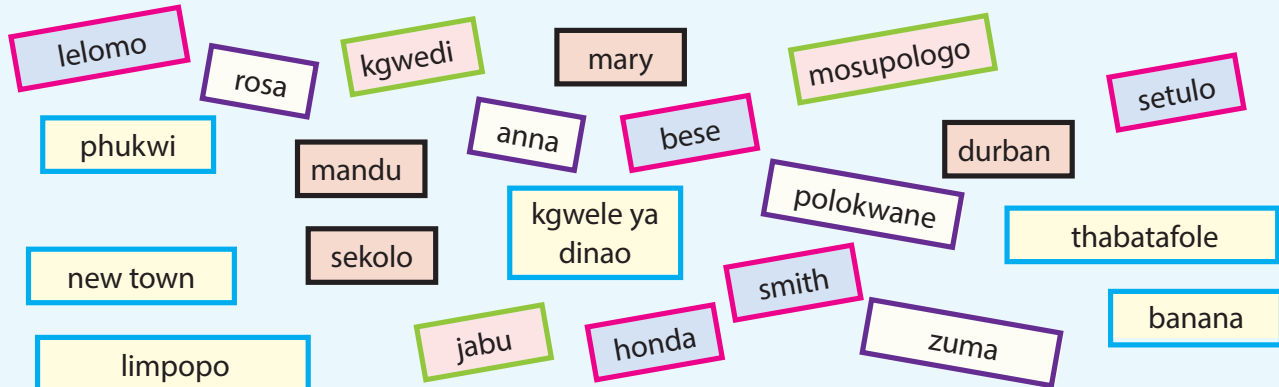

A re kwaleng

Kwala mangwe a mainatota a batho le mafelo.

Batho	
Mafelo	

Sekeletsa mafoko a e leng mainatota e bile a tshwanetse go simolola ka tlhakakgolo.

A re kwaleng

Kwala dipolelo di le nne o dirisa mainatota mo go tsona.

Maina a a balegang ke eng? Ke maina a dilo tse re kgonang go di bala, jaaka diphologolo le batho. Re dirisa mafoko, ntsi kgotsa dingwe kgotsa mmalwa kgotsa bontsi jwa, fa re bua ka maina a a balwang.

Maina a a sa balegang ke eng? Ke maina a dilo tse re sa kgoneng go di bala, jaaka motlhaba, metsi le letswai. Re dirisa mafoko, motlele kgotsa go se nene kgotsa bontsi jwa, fa re bua ka ga maina a a sa balweng.

A re bueng

Botsa tsala ya gago ka ga dilo tse di mo phaposiborutelong kgotsa kwa gae. Botsa dipotso tse di simololang ka

_____ di kae? kgotsa di kanakang _____ ?

A re kwaleng

Thalela maina a a tlwaelegileng mo polelong nngwe le nngwe ya tse di latelang. Swetsa gore a a balwa kgotsa ga a balwe, mme o tshwaye lebokoso le le nepagetseng. Morago o sekeletse mainatota.

A a balegang A a sa balegang

1	Ke tshwerwe ke tlala mme dijo tse di setseng ga di a lekana.
2	Mmapula o na le dimpopo tse dintsi.
3	Jabu o tshameka mo motlhabeng.
4	Dan o na le bokgaitsadi ba babedi.
5	Mareko o rata senkgwe.
6	Re ile kwa mafelong a a itumedisang mo Gauteng.
7	Bana ba mo phaposiborutelong ya me ba rata motshameko.
8	Ke na le dihutshe di le mmalwa.
9	Dineo a se ka a ja sukiri e ntsi.
10	Thuli a nwe metsi a mantsi.

A re bueng

Lebelela ditshwantsho mme o buise dipudula tsa puo. Morago o tlotlele tsala ya gago kang, le refosaneng. Tlatsa pudula ya bofelo go bontsha gore Jabu o akantse eng.

1

2

sekwalwatlhamo

A re kwaleng

Jaanong tlatsa kang mo mafelong a nepagetseng mo mmepeng wa tlhloganyo.

- Dirisa mmepe wa tlhloganyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa sekwalwatlhamo sa gago
- Kopa tsala go runa sekwalwatlhamo sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

1

Mo matsenong

Setlhogo sa kang

2

Go diragetse eng

3

Tlhalosa gore go diragetse eng mo setshwantshong sa 3

4

Kwa bokhutlong, bua ka moo kang e khutlileng ka teng

Letlha:

A re kwaleng

Jaamong dirisa mmepe wa tlhaloganyo go kwala
kgang ya gago.

M A F O K O A

M
A
Š
W
A

3

4

1

2

3

4

Tshaeno ya morutabana

Letlha

13

A re bueng

Jabu Jabulani o mo mathateng gape.

Bua le tsala ya gago ka ga se letlharekapeso la buka le re bolelelang sona.

Mokwatla wa buka

Setlhogo

Jabu o thubaganya mae

Rebecca Msimang

Jabu
o thuba mae

Rebecca Msimang

Mokwadi

Re bolelele gore ke mang yo o phasaladitseng buka e.

A re kwaleng

Jaanong kwala tshekatsheko ka ga buka.

Leina la buka	
Mokwadi	
Banelwabagolo	
Mophasalatsi	
Go diragala eng mo kgannyeng?	
Kwala dipolelo di le pedi tse di re bolelelang gore go na le dibuka tse dingwe tse di buang ka ga Jabu Jabulani.	

Letlha:

Akanya gore o Jabu. Kwala bukatsatsi o sosobanya ka mafoko a le 40 se se diragetseng mo letsatsing leo.

A re kwaleng

Dumela Bukatsatsi

Letlha:

A re kwaleng

Nyalanya maina a le matlhaodi a a tlhaolang.

Matlhaodi a re bolelela go le gontsi ka ga maina, jaaka, mosetsana yo **montle**.

Matlhaodi	serolwana	mokhutshwane	telele	khunou	nnye
Maina	ngwana	lelomo	pholo	khudu	kago

Jaanong nyalanya mafoko a le malatodi a ona mo moleng o o kwa tlase.

Malatodi ke mafoko a a nang le bokao jo bo latolang, jaaka, **montle - maswe**

moleele	siame	gonnye	montle	tlhoka	boleta
gontsi	huma	mokhutshwane	bosula	popota	maswe

Boitumediso

Gatisa mola go tswa kwa seshwantshong go ya kwa leinagobokeng le le nepagetseng.

Mainagoboka ke maina a setlhopha sa batho kgotsa dilo, jaaka, **motlhape wa dikgomo**

motlhape

seboka

setlhopha

letsomane

motshitshi

ngatana

Tshaeno ya morutabana

Letlha

15

A re kwaleng

Lebelela setlhogo sa kang mo bogareng jwa mmepe wa tlhaloganyo. Morago o tlatse tshedimosetso e nngwe ka ga setlhogo sengwe le sengwe mo go lengwe le lengwe la mabokoso a mmepe wa tlhaloganyo.

Mo papetlanatirong e re lebeletse ka moo ditemana di kwadiwang ka teng. Dikgang tsotlhe di na le ditemana mme temana nngwe le nngwe e bua ka ga setlhogo kana kakanyokgolo e le nngwe. Gantsi polelo ya ntlha ke polelotlhogo. E re bolelela gore temana yotlhe e ya go bua ka ga eng.

Temana 1

Leina la me ke _____

_____.

Ke na le dingwaga di le

_____.

Ke nna kwa _____.

Temana 3

Ke tsena sekolo sa _____

_____.

Ke mo Mophatong wa _____.

Dirutwa tse ke di ratang ke _____

_____.

Temana 2

Mo lelapeng la gaetsho go na le

batho ba le _____.

Ke nna le _____.

Ke na le seotlwana se go tweng

_____.

Temana 4

Fa sekolo se tswa ke rata go _____

_____.

Ditsala tsa me di _____.

Bosigo pele ke robala ke _____

_____.

G
O
T
L
H
E

K
A

G
A

M
E

Letlha:

A re kwaleng

Dirisa mmepe wa gago wa tlhaloganyo go kwala kgang ka ga gago. Go le gantsi re tlola mola magareng ga ditemana.

Fa o sena go fetsa go kwala kgang ya gago kopa tsala ya gago go e buisa le go baakanya diphoso.

Simolola ka go kwala maiteko a gago a pele a kgang ya gago.

Morago o e kwale sentle mo bukeng ya gago.

M A F O K O A

M

A

S

W

A

Temana 1

Temana 2

Temana 3

Temana 4

Tshaeno ya morutabana

Letlha

17

A re buiseng

Buisetsa leboko kwa godimo. Fa o buisa, reetsa moribo kgotsa morumo wa lona, gammogo le thulaganyo ya mafoko a a rumisanang. Reetsa mafoko a a dumang go tshwana le medumo ya diphologolo.

PUO YA DIPHLOGOLO

Dikatse di re mmiao, ditau di a rora,
Merubisi e re huuhuu,
Dinyetse di re tsintsirtsintsiri,
dipeba di re tswiitswii
Dinku di re mmeeee, mme nna ke a BUA!

Dikgomo di re mmuuu
Dipidipidi di re kwaakwaa,
maeba a re kunkuuru
Dikolobe di re gweegwee, dipitse di re neiineii
Dikoko di re kokokokoooko,
Nna ke a BUA

Dintsi di re hmmm, dintšwa di a bogola
Bommamanthwane ba re tšhitšhiri, diphiri
di re huuhuu.

Digwagwa di re gwaagwaa,
dipapagae di re kwaakwaa
Dinotshe di a bobora, mme
nna ke a BUA.

A Shapiro (ranotswe)

Mo mabokong, mafoko go le gantsi a dirisediwa medumo ya ona. Go na le lefoko le le kgethegileng la se, mme le bidiwa leetsisi. Dira medumo ya diphologolo di le thataro tse di kailweng mo lebokong. A tsala ya gago e fopholetse gore o phologolo mang.

A re kwaleng

Tlatsa maina a diphologolo tse thataro tse di kailweng mo lebokong mme ka fa tlase ga nngwe le nngwe o tlatse modumo o e o dirang.

katse

mmiao

rora

gona

bua

bua

bua

mmuuuu

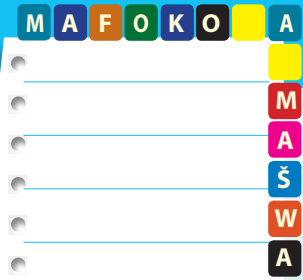
rora

Jaanong tlatsa mafoko go tswa mo lebokong a a rumisanang le mafoko a.

A re buiseng

Jaanong buisetsa leboko le le latelang kwa godimo mme morago o thalele dinoko tsa mafoko a a rumang ka mebala e e farologaneng. Thalela madiri otlhe a a re bolelelang gore khudu e dirile eng. Mme morago o arabe dipotso.

KHUDU E NNYE

Go kile ga bo go le khudu e nnye,
E ne e tshela mo lebokosong.
E ne e thuma mo letamong,
E ne e palama mafika.
E ne e latswa menang,
E ne e latswa dirurubele,
Le nna ya ntatswa.
E ne ya tshwara menang,
E ne ya tshwara dintsi.
E ne ya tshwara dirurubele,
Mme ga e a ka ya ntshwara.

A re kwaleng

C Lindsay (ranotswe)

Khudu e ne e nna kwa kae?

Khudu e ne e thuma kwa kae?

Khudu e palame kwa kae?

Khudu e ne e thaisa eng ka leleme?

Khudu e ne ya tshwara eng?

A re kwaleng

Feleletsa leboko le ka go tlatsa mafoko a a rumisanang a a tlogetsweng.

morutwana

terena

morutabana

rata

senotsididi

tsididi

Leboko ka ga me

Ke mo Mophatong wa 4 .Ke a mo rata .Ke rata go nwa .Mme ke tsamaya ka baesekele e seng ka .Ga ke e rate fa e le .Go le gantsi ke dira fa ke .

A re kwaleng

Itlhamele leboko. Leka go dirisa mafoko a a rumisanang kwa bokhutlong jwa mela yotlhe ya dipalomaleka.

Setlhogo sa leboko

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

A re kwaleng

Tlatsa mainakgopolo a maikutlo a a bontshiwang ke difatlhego tse. Ano ke mainakgopolo.

Batla mainakgopolo

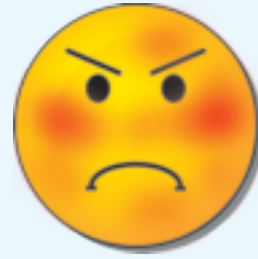
Leinakgopolo ke dilo tse re sa kgoneng go di tshwara, le go di bona mme re ka akanya ka ga tsona di tlhagelela mo tikologong ya rona.

poifo

boitumelo

tenego

khutsafalo

--	--	--	--

A re kwaleng

Feleletsa dipolelo tse ka go tlatsa mainakgopolo.

- Mandu o ne a tletse thata fa a ne a gobala lengenana.
- O ne a ikutlwa a tlelwa ke fa a ne a akanya gore a ka se ka a tshameka mo motshamekong.
- O ne a ikutlwa a tletse ka gobo a ne a sa lebelela kwa a yang teng.
- Re ne ra ikutlwa re tlelwa ke fa emelentshe e ne e goroga go mo tsaya.
- Go tsere Mandu e kgolo go tshameka gape.
- Setlhopha sa Pono ya Lewatle se tlogile ka .

tshotlego

thotloetso

tenego

tlhonyo

letshogo

kutlobotlhoko

A re buiseng

Buisa lekwalo mme morago o tlatse maina gore lekwalo le utlwale sentle.

- Tlatsa mainatota a a simololang ka tlhakakgolo mo meleng e metala.
- Tlatsa mainagotlhe a a kayang dilo mo meleng e mehibidu.
- Tlatsa mainakgopolo a a buang ka moo o ikutlwang ka teng mo meleng e e botala jwa legodimo.

Dumela _____

Ke go kwalela lekwalo le ke le mo malatsing a boikhutso. Ke tlile le ausi, _____.

Go monate e le ruri mono _____.

Maabane re ne ra ya kwa _____ mme morago re ne ra ya go tshameka _____.

Morago re ne ra ya kwa supamaketeng. Re ne ra reka dijo tsa kwa gae. Re ne ra reka _____, _____, _____ le _____.

24 Steve Biko Road

Sea View

0120

12 Mopitlwe 20____

Maabane bosigo re ne ra ya go bogela setshwantsho sa dibaisekopo se se bidiwang "Dikgodumodumo mo lefatsheng la rona".

Ke ne ka ikutlwa ke tletse _____ nako nngwe le nngwe fa ke ne ke bona kgodumodumo ka _____ o mogolo. Re ne ra goeletsa!

Morago ga moo ke ne ke palelwa ke go robala. Ke ne ke tletse _____ thata e bile ke lora ditoro tse di tshosang.

Re tlaa boa beke e e tlang. Ke emetse go boela morago kwa sekolong.

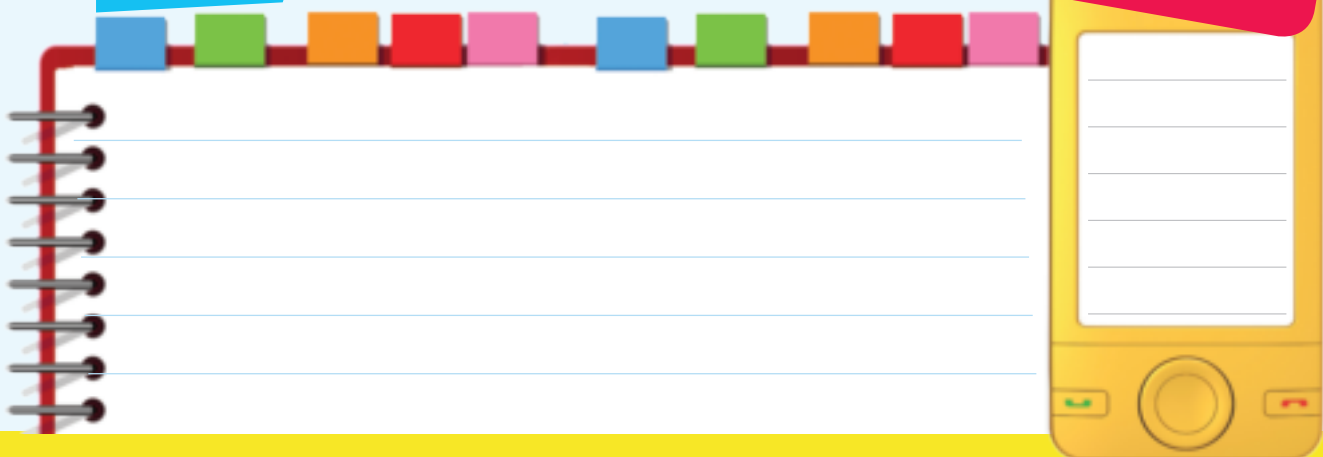
Weno _____

A re kwaleng

Jaanong a re akanyeng ka ga buka e e e go jesitseng monate. Kwala kgang ka dipolelo di le 3-4.

Jaanong kwalela tsala molaetsakhutshwe (SMS) o mo ona o buang ka mo kgang e dirileng gore o ikutlwe ka teng.

Letlha:

Mainatota

Tlatsa karata e ka ga gago. Dikarabo tsotlhe ke mainatota, ka jalo a tshwanetse go simolola ka tlhakagolo.

A re kwaleng

Gotlhe ka ga me

Leina la gago ke mang?	
O tsaletswe kwa kae?	
Letsatsi la botsalo la gago le mo kgwedding efe?	
Leina la sekolo sa gago ke mang?	
O nna mo porofenseng efe?	
Leina la tsala nngwe ya gago ke mang?	
Leina la morutabana wa phaposiborutelo ya gago ke mang?	
Leina la buka e o e ratang ke mang?	
Lenaneo le o le ratang la TV ke mang?	
O rata go etela lefatshe lefe?	

A re kwaleng

Jaanong sekeletsa mainatota mo lenaneng le le fa tlase. Gongwe e ka nna maina a batho, mafelo, malatsi kgotsa dikgwedi.

gauteng	veronica	mandu	losikisiki	ntatemogolo
mosupologo	setulo	buka	durban	mapula
motsekapa	lelomo	bišopo	lebolomo	tšhere
anna	kuku	polokwane	baesekele	pene
ditlhako	kgomo	poo	nkwe	setlhako
labone	ngwanatsele	phukwi	nonyane	sentlhaga

Kwala mainatota go tswa mo lenaneong le le fa godimo mo dikholomong tse di nepagetseng tse di fa tlase. Kwala mainagotlhe mo dikholomong tsa bofelo.

Mainatota			Mainagotlhe	
Motho	Lefelo	Nako	Selo	Selo

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re buiseng

TALETSO

Setlhopha sa Tikologo ya Sekolo sa
Sekolopotlana sa New Town.

Dumelang bana ba Mophato wa 4

Fa le rata go ithuta go le gontsinyana ka ga dipholologo le
ditshenekegi, tsenelang setlhopha sa tikologo.

Go diragala eng mo malatsing a boikhutso?

Leeto le le kgethegileng la go bogela ditshenekegi le rulaganyeditswe
malatsi a boikhutso a dikolo ka Diphlane.

Tlaja o tle go bona dinotshe le dirurubele, ditshoswane, mefu le
ditsie mo Ditshingwaneng tsa Green Valley.

Nako: 09:00–16:00

Letlha: Laboraro, 6 Diphlane

Lefelo la go tloga: Phaposiborutelo ya Mophato
wa 4 D

O tshwanetse go tla ka: dijotshegare tsa gago le senotsididi
Pene, buka ya dintlha, hutshe ya letsatsi
le khamera fa o
na le yona.

O SE KA WA TSHWENYA DIKHUKHWANE.

Letlha:

A re kwaleng

Buisa taletso gape mme morago o arabe dipotso.

Bana ba Mophato 4 ba ne ba laletswa go tsaya leeto lefe?

Leeto le tlaa simolola ka letsatsi lefe le ka nako mang?

Bana ba tshwanetse go tla ka eng?

"O se ka wa tshwenya dikhukhwane" E kaya eng?

A o ka rata go tsaya leeto la sekolo la mofuta oo. Goreng?

TSHENEKEGI

Tshenekegi e na le dikarolo di le tharo tsa mmele, ga go sepe se sengwe fa e se tse tharo tse fela, e leng, tlhogo, sehuba le mpa. Ke tsona dikarolo tsotlhe tse re di bonang.

Tlhogo e na le dikarolo tsa molomo tse di tlhamegileng, ka matlhomantsi. Dinakana di utlwelela tsotlhe mo lefatsheng, di a utlwa e bile di a ama e bile di a nkgelela.

Sehuba ke moo maoto a tlhomilweng teng. Sebedi gararo, maoto a maratara gotlhe. Ke kwa diphuka di tlhomilweng teng. Go fofa kgotsa go gagaba.

Mo mpeng ke mo tiragalo ya tshilo e leng teng. Thulaganyo ya go hema le go sila-gape dijo tse e di jang.

A re kwaleng

Buisetsa leboko kwa godimo. Thalela sebedi sa mafoko a a rumisanang. Morago o dirise tlhaloso e e mo lebokong jaaka kaedi go thala setshwantsho sa tshenekegi.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

25

A re bueng

Lebelela maboko a. O lemoga eng ka ga ona? A farologana jang le maboko a mangwe a o a buisitseng? A o a rata? Goreng?

A re buiseng

Jaanong buisa maboko.

Serurubele dumela,
o ntse o le kwa
kae?

Ke goreng o ntse o sa
bonale

motshegare
otlhe?

O montle,
montle seurubele
o ntse
o le kwa kae?

Ke ntse ke go batla mo
ditshingwaneng
tse ditala.

Letsatsi

le ne le
phatsima, o ne a
iphitlhile kwa kae?

O kgarakgatshega ka
diphuka dintle kgakala
le legae. Dumela

dumela
seurubele,
ke ntse ke go
tlhoafaletse. O ne
o releletse kwa kae?
gareng ga malomo
mo tshingwaneng, ka
mebala e mehibidu,
e metala e bile e
le botala jwa
legodimo.

Baesekele ya me, boitumelo jwa me!

Ke a kgweetsa!

monate

boitumelo

Ke kgweetsa baesekele ya me.
Ke kgweetsa baesekele ya me.

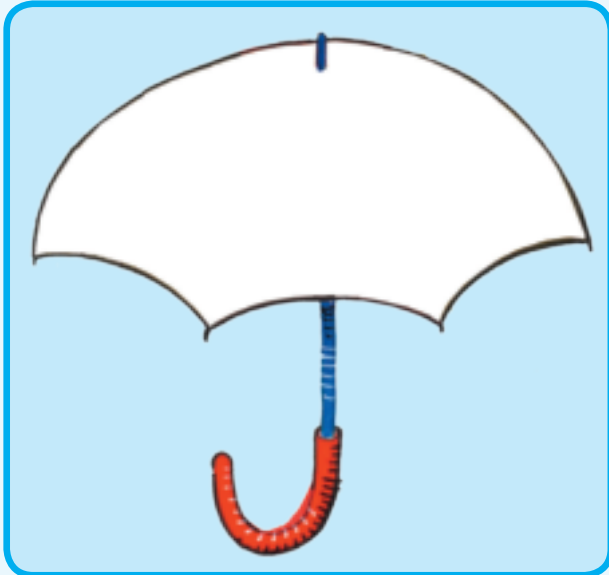
Letlha:

A re kwaleng

Jaanong kwala maboko a sebopego sa gago mo ditshwantshong tse. Simolola ka go akanya ka ga ditshwantsho.

Morago akanya ka ga mafoko kgotsa dipolelo tse o tlaa di dirisang.

A re kwaleng

Tsenya matshwaopuiso mo dipolelong tse. Gakologelwa go dirisa ditlhakakgolo mo mainatoteng. Dirisa matshwaopuiso a a nepagetseng kwa bokhutlong jwa dipolelo:

tumi o tlaa tshwarela letsatsi la botsalo la gagwe kwa durban ka phukwi

a jabu ke mokapotene wa setlhopha se sennye sa swallows

ke ne ka goeletsa ausi nomsa mme ka mmolelela gore a eme

ke rekile lokwalodikgang makasine buka le pene

ke dirile borothopate ka tšhisi kgogo lethisi tamati le phare

veronica le nna re rata go etela mmangwane lulu kwa polokwane

Tshaeno ya morutabana

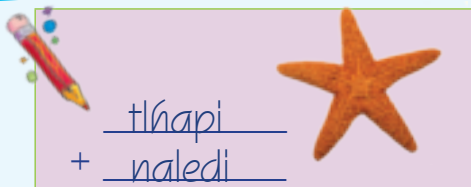
Letlha

27

A re kwaleng

Lebelela ditshwantsho o bo o leka go ranola gore ke maina afe a a tlwaelegileng a mabedi a a kopantsweng go bopa mainatswako a.

 tlhapi + naledi = tlhapinaledi	 + _____ + _____ = _____
 + _____ + _____ = _____	 + _____ + _____ = _____
 + _____ + _____ = _____	 + _____ + _____ = _____
 + _____ + _____ = _____	 + _____ + _____ = _____
 + _____ + _____ = _____	 + _____ + _____ = _____

A re direng

Thala o bo o naya mainatswako a mangwe a gago.

+ _____ + _____	+ _____ + _____	+ _____ + _____
--------------------	--------------------	--------------------

Letlha:

Maina a medumo

A re kwaleng

Thala mola go nyalanya modumo le setshwantsho se se nepagetseng.

tsirr-tsirr

mmiao

mmee

gwee-gwee

mmuo

ting-ting

houhou

tswii-tswii

A re direng

Thala mafoko a medumo.

thobu thimo

hata

A re kwaleng

Kgaoganya mafoko a go bona mainakgopolo a le 15.

Boitumelo/thontsemaatlabonolonnete botalanobothitotlhokomelokgololosegokitsotlapabalesegotshiretso

Tshaeno ya morutabana

Letlha

Opelang pina e lo le setlhopha.

boitumediso

TAU E A ROBALA BOSIGO JO

Mo sekgweng, se segolo
Tau e robala bosigo jo,
Mo sekgweng, se segolo
Tau e robala bosigo jo.

Khorase

Hii, helelemma

Ehee, tau

Mo motseng, motse wa kagiso,
Tau e robala bosigo jo,
Mo motseng, motse wa kagiso,
Tau e robala bosigo jo.

Khorase

Didimala moratiwa, se boife moratiwa,
Tau e robala bosigo jo,
Didimala moratiwa, se boife moratiwa,
Tau e robala bosigo jo

Khorase

Kitsiso ya morutabana:

Fa le sa itse tšhunu ya pina e, botsang morutabana mongwe go le opelela yona gore le tle le e opele le barutwana.

A re bueng

Bolelela tsala ya gago ka ga maitshetlego a pina e. Ke nako efe ya letsatsi?
Lefelo le lebega jang? A o akanya gore le na le kagiso kgotsa nnyaya?
A ke motse kgotsa toropo?
Dikgwa di ntse jang?

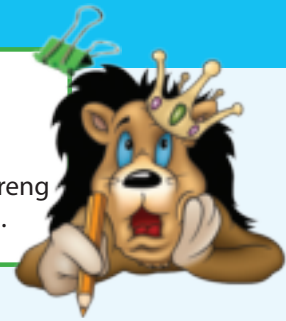
Letlha:

A re kwaleng

Tsenya matshwao a puiso mo temaneng e e latelang ka kelotlhoko gore o kgone go buisa ka ga tlhago ya pina e.

Gakologelwa go dirisa ditlhakagolo mo maineng otlhe le diphegelwana magareng ga mananeo a maina.

ka 1930 moopedi wa mozulu a bidiwa solomon linda o ne a rekota pina e la ntlha kwa johannesburg

o ne a bitsa pina e mbube, lefoko la sezulu le le kayang tau.

pina e ke pina e e itsegeng thata e e kileng ya tswa mo aforika

tau e a robala bosigong jo e rekotilwe ka sefora sejapane sepeniše le sedeniše

Sengwe sa go ka se gakologelwa

Maina a a balegang le a a sa balegeng

Fa o sa kgone go se bala, ga se na bontsi. Lebelela a.

Bongwe	Bokakang
mašwi	mašwinyana
sukiri	sukiri e ntsi
oli	olinyana
motlhaba	motlhabanyana
metsi	metsi a mantsi
folouru	folourunyana
letswai	letswainyana

Ke tlhola fela

	😊	😞
Ke kgona go buisa kang le go tlhaloganya melaetsa ya botlhokwa.		
Ke kgona go araba dipotso tsa tekatlhaloganyo tse di ikaegileng ka temana.		
Ke kgona go bonela bokhutlo jwa kang kwa pele.		
Ke kgona go tlhalosa baanelwa mo kgannyeng.		
Ke kgona go tlotla kang gape gore ke buise ka tatelano e e nepagetseng.		
Ke kgona go rulaganya kang ke dirisa mmepe wa tlhaloganyo.		
Ke kgona go kwala kang e e nang le matseno, mmele le bokhutlo.		
Ke kgona go lemoga maina a a tlwaelegileng, mainatota le mainakgopolo.		
Ke kgona go lemoga maina a a balegang le a a sa balegeng.		
Ke kgona go tsenya matshwaopuiso mo dipolelong.		
Ke kgona go kwala dipolelonolo.		
Ke kgona go bopa mainatswako ka go kopanya maina a mabedi mmogo.		
Ke kgona go tlhaloganya tshedimotsetso e e gatisitsweng mo sephuthelong sa buka.		
Ke kgona go kwala tshakatsheko ya buka.		
Ke kgona go ntsha tshedimotsetso go tswa mo temaneng kgotsa mo lebokong.		
Ke kgona go bonela pele kang go tswa mo metseletseng ya ditshwantsho.		
Ke kgona go kwala kang e e nang le matseno, mmele le bokhutlo.		
Ke kgona go kwala setsenywa sa bukatsatsi.		
Ke kgona go kwala molaetsakhutshwe (sms).		
Ke kgona go kwala leboko.		
Ke kgona go kwala leboko la sebopego.		
Ke kgona go lemoga mafoko a medumo mo lebokong.		
Ke kgona go lemoga mafoko a a rumang mo lebokong.		
Tse dingwe:		
Tse dingwe:		

Tshaeno ya morutabana

Letlha

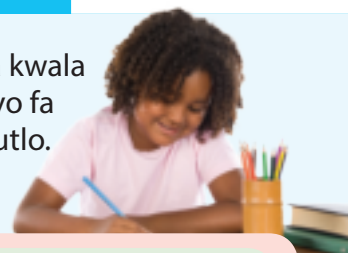
31

A re kwaleng

Rulaganya go kwala kgang ya gago. Swetsa gore o tlaa kwala kgang ya gago ka ga eng. Tlatsa mmepe wa tlhaloganyo fa tlase go naya kgang ya gago matseno, mmele le bokhutlo.

Morago o tlatse mmepe o o latelang wa tlhaloganyo.

Baanelwa ke bomang?

Maitshetlego ke afe?
Kgang e diragalela kwa kae?

O tla kwala
ka ga eng?

Go diragala eng?

E khutlile jang?
Ke eng se se gogelang mo go yona?

Matseno

Simolola ka go bua gore go diragetse eng mo matsenong.

Mmele

Bua gore go diragetse eng mo mmeleng.

Kgang ya me

Ga latela....

Bua gore go ne ga latela eng.

Bokhutlo

Kgang e khutlile jang?

Sega tsebe e e latelang go dira buka. Mo sephuthelong, kwala setlhogo sa buka ya gago. Baya leina la gago ka fa tlase ga setlhogo gonne ke wena mokwadi. Thala setshwantsho mo sephuthelong. Jaanong kwala kgang ya gago e na le matseno, mmele le bokhutlo.

Pele o buisa

● Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. ● Buisa tsebe ka bofelo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

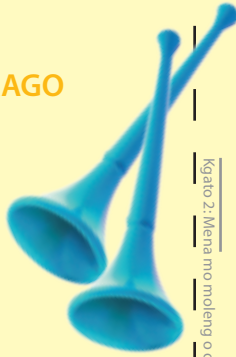

Fa o ntse o buisa

● Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. ● Fa o sa tlhaloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

SEPHUTHELO SA KWA MORAGO

KA GA MOKWADI

Kwala leina la gago

Dingwaga tsa gago

O nna kwa kae

8

Kgato 4: Sega mo moleng o o tsepameng morago ga go tshwaraganya mo buka ya gogo.

SEPHUTHELO

Taka setshwantsho fa.

Kwala setlhogo sa buka fa.

Tlatsa leina la gago (ke wena mokwadi).

1

Kgato 1: Mena mo moleng o o nang le maronthorontho.

5

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

4

Kwala mmele wa kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

Thala setshwantsho fa.

Simolola go kwala kgang ya gago fa.

2

3

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Thala setshwantsho fa.

Thala setshwantsho fa.

Khutlisa kgang ya gago.

7

9

Kwala gore go diragala eng kwa bokhutlong
jwa kgang ya gago.

Thala setshwantsho fa.

Thitokgang 2: Ntlha le maitlhamelo

Dinaane

Kgweditharo 1: Dibeke 5 - 6

17 Mosimane yo o neng a goa "phiri" 36

Kitsiso ya dinaane.
Araba dipotso tsa tekatlhaloganyo tsa katisanetso-tlhopho tse di ikaegileng ka kgang.
Motlotlo ka ga kgang: molaetsa, baanelwa le maitshetlego.
Tlhagisa motshameko ka ga kgang.
Thutiso ya tlotlofoko.

18 Mosimane yo o neng goa "sesuthalefaufau" 38

Motshameko o o ikaegileng ka ga kgang.
Motlotlo le tirwana ya go kwala mabapi le maitshetlego, baanelwa le poloto.
Go bapisa dinaane tse pedi.
Barutwana ba dirisa mokgwa wa go kwala le foreimi go rulaganya kgang ya bona.
Rekota Mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

19 Ditlhongwa/ditlhogo [ditlhogo le kutu] 40

Matseno a dikutu [modi + mogatlana]. Bokao jwa ditlhogo le dikutu.
Go supa ditlhogo tsa mafoko le go di dirisa go fetola bokao jwa mafoko.
Go tshameka motshameko wa Sesuthalefaufau. Go dirisa dipolelonolo le dipolelopate.

20 Diane le ditlhongwa 42

Motlotlo ka ga bokao jwa diane. Go golaganya diane le bokao jwa tsona.
Matseno a dikutu.
Se dikutu tse di tlwaelegileng di se kayang.
Go supa dikutu le medi ya mafoko le dikutu mo mafokong.
Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

21 Letlhare la mebalabala 44

Go buisa kgang.
Motlotlo ka ga baanelwa ba diphologolo tse di nang le diponagalo tsa setho, poloto le ka moo kgang e ka felang ka teng.
Tlotla gape ka ga tatelano ya ditiragalo go tsamaelana le baanelwa ba ba farologaneng.
Tlotlofoko e e dirisiwang mo sekwalweng.
Go thala "mmepe" o o ikaegileng ka ditiragalo tsa kgang.

Motlotlo wa setlhopho o o bonelang pele ka moo kgang e tlaa khutlang ka teng.

Go sosobanya tatelano ya kgang o dirisa mafoko a a golaganyang, sa ntlha, morago, morago ga moo le kwa bokhutlong.

22 Go diragala eng morago 46

Tsweletso ya kgang.
Tlhama motshameko go bontsha tsweletso ya poloto.
Go sosobanya kgang go ya ka tatelano ya ditiragalo.
Rekota Mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

23 Go rulaganya kgang 48

Go sedimosa dikgato tse di farologaneng tsa kgang mme morago o kwala kgang ka tatelano o tsepamisitse matlho mo matsenong, mmeleng le bokhutlong.
Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

24 Ditlhongwapele le diane 50

Go tlotla ka ga diane, go dis edimosa le go di tlhalosa.
Motshameko wa mafoko. Lebelela la ditlhogo le dikutu.
Go supa ditlhogo le dikutu le medi ya mafoko.
Go dirisa mafoko go tswa mo motshamekong go bopa dipolelo.

Sekwalwa sa ditaelo

Kgweditharo 1: Dibeke 7 - 8

25 Go dira ka maemeditho 52

Go buisa resipi ya salate ya maungo.
Go balela ditshenyegelo le go supa ditsompelo le didiriswa tse di tlhokegang.
Go kwala resipi ya dijo tse di rategang.
Go dirisa maemeditota a batho.
Go bontsha masupi.
Go kwala dipolelo o dirisa masupi,

26 Go dira ka masupi 54

Go dirisa masupi -se, sele, tse, tsele.
Go kwala dipolelo o dirisa masupi.

27 Marui ke eng? 56

Go supa le go dirisa marui.
Go tlhopho maemedi a a nepagetseng.
Rekota Mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

28 Pira "setshamikisi sa tsuanyane" 58

Go buisa sekwalwa sa ditaelo.
Go araba dipotso tsa tekatlhaloganyo ka ga ditaelo.
Tlhaloso ya tatelano le tiriso ya mediriso.

Go naya ditaelo tse di tlhamaletseng.
Tlhaloso ya didiriswa tse di tlhokegang le ka ga tsamaiso.
Go tlhama ditaelo le didiriswa tse di tlhokegang go tswa mo ditshwantshong tsa ka moo a ka dirang tsuane ya khathuni ka teng.
Go dirisa mokgwa wa go kgwaritsakgwaritsa mo go kwaleng ditaelo.

Sekwalwa sa Tshedimosetso

Kgweditharo 1: Dibeke 9 - 10

29 Go na le eng mo dikgannyeng? 60

Go buisa dikgangnyana tse pedi tsa lokwalodikgang. Tsepamisa mogopolo mo ditlhogong, mmeleng, letheng, temaneng ya matseno le tiriso ya ditshwantsho.
Araba dipotso ka ga sekwalwa o lebile bokao le go supa melawana.
Dirisa matshwao a puiso a a nepagetseng le bokhutlo.

30 Go tlotla dikgang 62

Rulaganya le go kgwaritsakgwaritsa kgangnyana ya lokwalodikgang o dirisa mafoko a a nang le "eng, kae, leng, jalojalo".
Ntsha dikakanyo mo setlhopheng.
Dirisa mokgwa wa go kwala.
Kwala dikgang ka pakapheti.
Kwala kgangnyana ya lokwalodikgang o dirisa melawana ya setlhogo, mola wa bothokwa, jalojalo.
Ipaakanye le go tlhagisa puo e e ikaegileng ka kgangnyana ya lokwalodikgang.
Baakanya dintlha tsa puo tse di tshwanetseng go kwalwa mo pakapheting.
Dirisa bontsi.
Rulaganya le go kgwaritsakgwaritsa kgangnyana ya lokwalodikgang o dirisa mafoko a a felelang ka "ng".
Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

31 Go neelana ka puo 64

Maele a go neelana ka puo e e ipaakanyeditsweng.
Bontsi.
Itlhatlhobe.

32 Kwala kgang 66

Go rulaganya go kwala kgang o etse tlhoko baanelwa, poloto, maitshetlego le bokhutlo.
Go kwala kgang mo foreiming ya buka e e segeletsweng.

A re buiseng

Kgang e ke naane. Dinaane ke dikgang tse batho ba neng ba di tlhabelana pele bogologolo jwa ga Bile. Di ne di sa kwadiwe mme di ne di phasaladiwa ka go tlotliwa kgapetsakgapetsa. Rotlhe re itse dinaane dingwe le ditso di tshwana le matuntuletso, dianelaphologolo, dikgang tsa bagaka, dianelalebopo le dipina tsa setso. Bontsi jwa tsona bo na le melaetsa e e kgethegileng.

Ga twe go kile ga bo go le mosimanyana wa dingwaga di le lesome e le modisa wa dinku. Letsatsi lengwe le lengwe o ne a bolotsa dinku a di isa kwa masimong go ya go fula tlhaga. Letsatsi lengwe le lengwe, o ne a dula ka fa tlase ga setlhare mo godimo ga thabana mme a bogele letsomane la dinku. Kwa bokhutlong o ne a simolola go tshwenyega a ikutlwa a jewa ke bodutu. Letsatsi lengwe, gore a tle a itumedise, o ne a goeletsa, "Phiri! Phiri! Thusang! Phiri e tlhasetse dinku!"

Fa ba utlwa selelo sa go kopa thuso, baagi ba motse ba ne ba tla ba tabogile go tla go lelekisa phiri. Mme ya re fa ba goroga kwa godimo ba se ka ba bona phiri. Ba ne ba bona mosimane, yo o neng a ba tshega.

"O se ka wa lela 'sephiri' fa go se na phiri!" ga sotla mongwe wa baagi ba motse fa ba tswela kwa ntle ba ngongorega fa ba boela kwa tlase ga thaba.

Letsatsi le le latelang, mosimane o ne a bitsa gape, "Phiri! Phiri! Nthuse! Phiri e lelekisitse dinku!" Baagi ba motse gape ba ne ba tabogela kwa godimo ga thaba go mo thusa go koba phiri.

Fa baagi ba motse gape ba sa bone phiri, ba re, "mosimanyana, o tshwanetse go goeletsa thuso fela fa go na le sengwe se se phoso! O se ka wa goeletsa 'phiri' ntswa go se na phiri ya sepe fa!"

Mosimane a mpa a nyenya fela mme a ba bogela ba ntse ba ngongorega jaaka ba kgokologela kwa tlase ga thaba gape.

Malatsi a le mmalwa morago ga moo, mosimane a bona phiri ya nnete e ntse e nkgankgelela go dikologa dinku tsa gagwe. O ne a tshogile thata mme a goeletsa kwa godimo, "Phiri! Phiri! Nthuseng tsweetswee!"

Mme baagi ba motse ba akanya gore o ne a leka go tshameka ka bona gape, mme ga se ka ga nna ope yo o yang go mo thusa.

Moragonyana bosigong joo, batho ba motse ba gakgamadiwa ke gobo mosimanyane wa modisadinku a sa boele gae. Ba ne ba ya go mmatla mme ba mo fitlhela a dutse a lela a le esi.

"Ee e ne e fetile e le ruri phiri! E jele dinku di le mmalwa mme tse dingwe di tshabile! Ke goeditse gore le tle go nthusa! Ke eng le se ka la tla?" a bua a lela.

Mongwe wa baagi ba motse o ne a leka go mo gomotsa fa ba ntse ba boela morago kwa gae.

"Re tlaa go thusa go batla dinku tse di timetseng mo mosong," a bua, a baya letsogo la gagwe mo magetleng a mosimanyana.

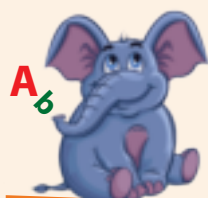
"Mme jaanong o tshwanetse go ithuta gore fa o itlwaeditse go bua maaka, ga go ope yo o tlaa go dumelang ... le fa o ka tswa o bua nnete!"

A re bueng

Ke goreng go sa nna ope yo o neng a tla go thusa mosimane?

Dira motshameko ka ga kgang e. O tlaa tlhoka mosimane, phiri, dinku le baagi ba motse.

Tiriso ya mafoko

Batla mafoko a mo malepeng a mafoko.

ngongorega

tshosa

lela

tshegisa

bitsa

aka

tšena

k	n	g	o	n	g	o	r	e	g	a	s	g
r	m	g	o	t	z	x	g	w	l	g	f	s
i	x	t	s	h	o	s	a	l	e	w	n	f
g	k	l	e	l	a	g	g	r	g	f	i	l
f	t	k	l	a	s	i	t	a	w	i	l	n
d	t	s	h	e	g	i	s	a	t	k	s	i
p	r	t	b	i	t	s	a	k	t	r	w	g
t	r	w	a	k	a	p	t	n	g	f	n	w
n	g	t	h	p	r	t	w	g	m	d	s	g
d	g	r	t	p	t	š	e	n	a	p	t	y

A re kwaleng

Buisa dipotso tse mme morago o sekeletse tlhaka e e fa thoko ga karabo e e nepagetseng.

Ke goreng mosimane wa modisadinku a ne a goeletsa "Phiri"?

- A O ne a tenegile mme a batla gore a bonwe.
- B O ne a nagana gore go na le phiri.
- C O ne a batla go aka.
- D O ne a batla go tshosa phiri.

Ke goreng baagi ba motse ba ne ba sa tle fa ba bidiwa?

- A Ba ne ba bereka mo dipolaseng.
- B Ba ne ba ithaya ba re o bua maaka.
- C Ga ba a mo utlwa.
- D Ba ne ba batla gore phiri e bolaye nku.

Ke sefe sa tse di latelang se e leng setlhogho se sentle sa kgang e?

- A Letsatsi le phiri e bolaileng nku?
- B Mosimane yo mmotlana wa modisadinku
- C Mosimane yo o goleditseng thuso
- D Letsatsi le le bothitho mo thabeng

Molaetsa wa kgang ke eng?

- A Fa o goeletsa thuso ga go ope yo o tlaa go thusang.
- B O se ka wa tlhodia thata.
- C Fa o aga o bua maaka, ga go ope yo o tlaa go dumelang le fa o bua nnete.
- D O tshwanetse go tshepagala.

A re buiseng

Thabo o ne a rata gore batho ba nne ba mmogetse. O ne a aga a bitsa ba lelapa le ditsala go tla go bona sesutlhalefaufau se a neng a re o se bone. "Tlayang le bone sesutlhalefaufau!" o ne a aga a goeditse, kgotsa "Thusang, Sesaitsiweng (SSI) se tsurame!"

Nako nngwe le nngwe fa Thabo a ne a goeletsa, toropo yotlhe e ne e tabogela kwa lefelong leo go ya go bona sesutlhalefaufau. Mme morago ga bo go se sepe sa go bonwa. "Se setse se fetile!" o ne a ba bolelela.

Thabo o dirile se gangwe, gabedi, gararo – gantsi fela.

Mme morago, letsatsi lengwe, Thabo ka nnete a bona sesutlhalefaufau. "Thusang!" a goeletsa, "Sesutlhalefaufau se tsurame mo masimong. Thusang tsweetswee! Mongwe thusa!"

Mme ga go ope yo o neng a tla.

Fela foo, Motswakwa a tlolela kwa ntle ga sesutlhalefaufau mme a re mo go Thabo, "Tsweetswee nthuse! Ke batla peterolo le dijo go fepa ba lelapa la me. Bana ba me ba batla dijo ka bonako! Tsweetswee ntlisetse matlhare a le mmalwa a o ka a kgonang!"

"Thusang!" a goeletsa Thabo. "Go na le batswakwa ba ba tshwerweng ke tlala mo masimong!"

Mme ga se nne ope yo o tlang.

Ka jalo, Thabo a taboga go tloga mo setlhareng go ya go se sengwe a kgetla matlhare mme a tabogela kwa botshelapeterolo go reka peterolo teng. Motswakwa yo motala o ne a itumetse a leboga.

Thabo o ne a lapile mme a wela fa fatshe jaaka sesutlhalefaufau se tloga.

"Ke eng seo Thabo?" mmaagwe a mmotsa jaaka a bona sesutlhalefaufau se fofela kwa godimo se timatimelela.

"Go thusa eng go go bolelela, Mme," ga bua Thabo, a goletsa magetla.

"Ga o kitla o ntumela."

Letlha:

A re bueng

Diragatsang kgang e. Le tlaa tlhoka motswakwa, bana ba le mmalwa ba batswakwa, Thabo le mmaagwe.

Kgang e e tshwana jang le ya "Mosimane yo o goeleditseng "Phiri!"?

A re kwaleng

Akanya ka ga dikgang tse pedi tse mme morago o tlatse papetlana.

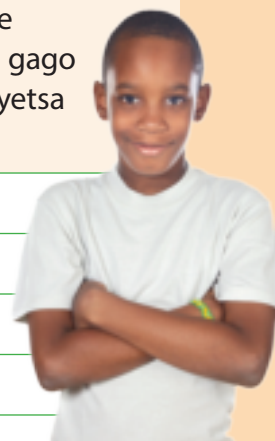
Kgang	Moanelwamogolo ke mang?	Poloto ke eng?	Molaetsa wa kgang ke eng?
Mosimane yo o goeleditseng "Phiri!"			
Mosimane yo o goeleditseng "Sesutlhalefau!"			

A re kwaleng

Jaanong kwala kgang ya gago ya mafoko a a kana ka 120 ka ga mosimane kgotsa mosetsana yo o neng a goeleletsa thuso. Sa ntlha kwala kgang ya gago mo tsebeng e e makgasanyana mme o kope tsala ya gago go go baakanyetsa yona. Morago o e kwale sentle mo phatlheng e e fa tlase.

Setlhogo sa kgang	
O goeleletsa eng?	
Go tla diragala eng letsatsi lengwe fa go sa nne motho ope yo o arabang?	
Ditlamorago tsa se ke eng?	
Molaetsa kgotsa thuto ya kgang e ke eng?	

Tshaeno ya morutabana

Letlha

Setlhongwapele/tlhogo ke eng?

Tlhogo ga se lefoko le le tletseng. Ke karolo ya lefoko e e gokelelwang kwa tshimologong ya lefoko le le tletseng (e e bidiwang kutu ya lefoko). tlhogo nngwe le nngwe e na le bokao jwa yona. Fa tlhogo e gokelelwa mo moding wa lefoko, e fetola bokao jwa lefoko.

Tlhogo se fetola bokao jwa lefoko.

A re direng

Lebelela sekao se. Go diragala eng fa o kopanya tlhogo le kutu ya lefoko? Lefoko.

Tlhogo	Kutu ya lefoko
mo-	Setsana

Sekeletsa ditlhogo mo go lengwe le lengwe la mafoko a. Morago o thalele kutu ya lefoko.

A re kwaleng

Ditlhogo tse di kaya eng?

Tlhogo	Bokao
se-	bongwe
di-	bontsi
mo-	bongwe
ba-	bontsi
le-	bongwe
ma-	bontsi

monna

mogolo

basimane

magong

dikgomo

bogobe

basetsana

mosadi

borotho

legong

marotho

setlhare

A re kwaleng

Tsenya tlhogo mo mafokong a a thaletsweng go fetola bokao jwa dipolelo tse.

simane o ne a itshwere sentle mo diphaposiborutelong.

O ne a iphimola fufutso.

Letlha:

M A F O K O A
M
A
Š
W
A

tshameka kgwele o ne a ineela go tshameka.

fofane se tsurame.

setsana ba palame baesekele.

Boitumediso

A re tshamekeng motshameko wa sesutlhalefaufau. Dirisa letaese le ditshwai go tshameka, mme re tlogeng mo palong ya 1.

16 O goroga ka pabalesego mo lefatsheng gape.	15 	14 	13 O kopana le motswakwa. O latlhegelwa ke sebaka fa o bua le ena.
9 O kgona go tsamaya mo ngwedeng. Tlolela kwa go 12.	10 	11 O kgona go bona lefatshe. Tlolela kwa go 15.	12
8 	7 O tshwanetse go apara sutu ya gago ya sesutlhalefaufau. Latlhegelwa ke sebaka.	6 	5 O goroga kwa ngwedeng. Tsaya sebaka se sengwe.
1 Tlola	2 	3 Tlolela kwa go 10.	4

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re bueng

Bua ka ga gore o akanya diane tse di kaya eng. Morago o thale mola go ya kwa bokaong mo kholomong e e kwa letsogong la moja.

Diane ke mabolelo a makhutshwane a a re nayang molaetsa o o kgethegileng.

Mmitsantšwa ga a tshole thupa.

ntšwanyana e bonwa mabotobotong.

Motho ga a itsiwe e se naga.

Lefoko le pelong ga le tshetse.

Mothaaphiri ga a robale.

Motho ga e ke e re a okisa yo mongwe a nne bogale mo go ena kana a mo lemotshe.

Motsadi ga a a tshwanela go emelela ngwana gonne ga a tsamaye le ena gongwe le gongwe.

O ka se ka wa itse boteng jwa motho.

Go itshoka ka mafoko a a botlhoko a a go tshwenyang ga go a siama.

Motho fa a batla selo o tshwanetse go dira ka natla go fitlha a se bona.

Megatlana ke eng?

Megatlana e tšhwana le ditlhogo, ntle fela le gore yona e gokelelwa kwa bokhutlong jwa modi wa lefoko go fetola bokao jwa lona.

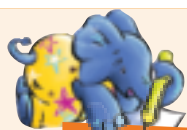
Sekao: mogatlana "-ana" o kaya bonnye, lorato kana nyenyefatso, ka jalo mosadinyana o kaya mosadi yo monnye, mme tiriso e e ka kaya lorato kgotsa lonyatso.

Ditlhongwamorago tse di kaya eng?

Mogatlana	Bokao
-ile	pakapheti
-nyana	bonnye
-olola	dirolola sengwe

Letlha:

A re kwaleng

Thalela medi ya mafoko.

Morago o sekeletse megatlana kwa bokhutlong jwa mafoko a.

begile

tsamaile

monnanyana

podinyana

bofolola

repile

lemile

mosimanyana

kgomonyana

gakolola

latlhile

gobetse

katsana

nkunyana

phutholola

namanyana

biditse

pholwana

konyana

rekile

mmenyana

Tlhopha mafoko a le matlhano mme o a dirise mo dipolelong.

Tlhopha lefoko le le nepagetseng, gokelela mogatlana **-ile** mo go lona mme o kwale lefoko le lešwa mo phatlang.

lema	Banna ba _____ masimo a bona monongwaga.
tshameka	Bana ba gago ba _____ morabaraba bosigo jotlhe.
reka	Mmaagwe o _____ dijo tse dintsi kgwedi e.
bofa	Rremogolo o _____ ntšwa gore e se ka ya re loma.
gola	Ngwana yo o _____ e le ruri, bona jaaka a tshameka!
tuma	Kgang eo e _____ mo motseng otlhe o, o a makatsa fa o re ga o e itse.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re buiseng

Mo dinaaneng tse dintsi diphologolo di itshola le go bua jaaka batho. Buisa kgang e mme o akanye ka ga baanelwa ba diphologolo.

Pele o buisa

● Leba ditshwantsho le ditlhago mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. ● Buisa tsebe ka bofelo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

● Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. ● Fa o sa tlhaloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

Setlhare se ne se eme mo tshingwaneng. Phefo e ne ya simolola go foka mme letlhatshana la simolola go tetesela.

La wa go tswa mo setlhareng. La wela kwa tlasetlasetlase go fitlha le wela mo tthageng ka fa tlase ga setlhare.

Katse e ne e dutse mo tthageng. "Dumela, letlhatshana le letalanyana," ga bua katse. "A nka tshameka le wena?"

Letlhatshana le ne le le gaufi le go dumela, fa phefo e simolola go foka gape. Huup! Ga foka phefo, mme ya phamola letlhatshana ya le isa kwa godimodimo kwa legodimong. Phefo ya le phepheula sebaka se seleele. Morago ya folosetsa letlhatshana ka iketlo fa thoko ga tsela.

"Dumela, letlhatshana le le serolwana," ga bua nonyane fa thoko ga tsela. "A o ya go nna le nna?"

"Go a makatsa," ga bua letlhatshana. "Katse e rile ke motala. Jaanong nonyane ya re ke serolwana. Ke ipotsa gore mmala wa me ke ofe?"

Letlhatshana le ne le le gaufi le go botsa nonyane fa phefo e le phamola gape. Huup! Phefo ya foka, mme ya phamola letlhatshana ya le isa kwa godimodimo kwa legodimong. Phefo ya le phepheula sebaka se seleele. Morago ya folosetsa letlhatshana ka iketlo mo tshimong e kgolo.

Go ne go na le dikgomo mo tshimong di ja tlhaga. Kgomo e nngwe ya tla go lebelela letlhatshana. "Mmuuoo," ga lela kgomo. "Dumela, letlhatshana le le mmala wa namune."

"Go a makatsa," ga bua letlhatshana. "Katse e rile ke motala mme nonyane ya re ke serolwana. Jaanong kgomo ya re ke mmala wa namune. Ke ipotsa gore mmala wa me ke ofe?"

Letlhatshana le ne le le gaufi le go botsa kgomo fa phefo e le phamola gape. Huup! Phefo ya foka, mme ya phamola letlhatshana ya le isa kwa godimodimo kwa legodimong. Phefo ya le phepheula sebaka se seleele. Morago ya folosetsa letlhatshana ka iketlo mo godimo ga thaba e kgolo.

Letlha:

A re bueng

Ke eng se se dirileng gore letlhare le wele fa fatshe go tswa mo setlhareng?

Letlhare le sutile go tswa mo phologolong e nngwe go ya go e nngwe jang?

Ke goreng mokwadi a dirisa lefoko "huup"?

A go na le dikgang tse dingwe tse o di itseng tse mo go tsona diphologolo di buang?

O akanya gore go ya go diragala eng morago mo kgannyeng?

O itse jang gore kgang e tlaa khutla jang?

A re direng

Thala tsela e letlhare le e tsamaileng go tloga mo setlhareng go fitlha kwa kgomong.

A re kwaleng

Jaanong tlhalosa setshwantsho sa gago o dirisa mafoko "Sa ntlha", "morago", "Morago ga moo" le "kwa bokhutlong".

Sa ntlha letlhare

Morago le

Morago ga moo

Kwa bokhutlong

Tshaeno ya morutabana

Letlha

45

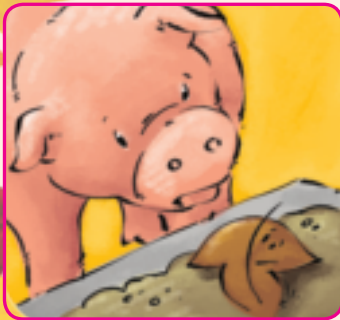
A re buiseng

Tlaya re bone gore kgang e felela jang.

Letlhatshana la nna foo sebakanyana. Morago podi ya tla kwa go lona. "Dumela, letlhatshana le lehibidu," ga bua podi. "A o tlile go nna le nna mo thabeng?"

"Go a makatsa," ga bua letlhatshana. "Katse e rile ke motala, nonyane ya re ke serolwana mme kgomo ya re ke mmala wa namune. Jaanong podi ya re ke mohibidu. Ke ipotsa gore mmala wa me ke ofe?"

Letlhatshana la itidimalela. "Dumela, letlhatshana le le khunou," ga bua kolobe. "Ke ratile go go ja gona jaanong. A phefo e go tlisitse fano?"

"Go a makatsa," ga bua letlhatshana. "Katse e rile ke motala, nonyane ya re ke serolwana, kgomo ya re ke mmala wa namune mme podi ya re ke mohibidu. Jaanong kolobe ya re ke mohunou. Ke ipotsa gore mmala wa me ke ofe?"

Fela ka yona nako eo, mosimanyana a bona letlhatshana mme a le sela. "Bona," a bua le mmaagwe. "Bona letlhatshana le la gauta. Gape o lebelele matlhare otlhe a mangwe. A matala, a serolwana, a mmala wa namune, a mahunou e bile a mmala wa gauta." "Ee," ga bua mmaagwe. "Jaanong ka gonne selemo se fedile, matlhare a tsaya mmala wa letlhabula."

A re direng

Diragatsang motshameko ka ga kgang e. Le tlaa tlhoka badiragatsi ba le robongwe.

- Motho a le mongwe e nne letlhare
- Bana ba le barataro e nne diphologolo
- Motho a le mongwe a nne mosimane
- Motho a le mongwe a nne mme
- Kwa bokhutlong, motho a le mongwe a nne moanedi

Moanedi o tlotla karolo ya kgang e e sa buiweng ke diphologolo, mosimane, mme le letlhare.

Letlha:

A re kwaleng

Letlhare le buile le diphologolo di le kae?

Phologolo	E rile eng mo go letlhare?
1	
2	
3	
4	
5	

Mosimane yo mmotlana o rile eng ka ga mmala wa letlhare?

Kwa bokhutlong mmaagwe mosimane o rile eng ka ga mmala wa letlhare?

A o akanya gore kgang e ke ya nnete?

O akanya gore kgang e e diragetse mo kgwedding efe? Goreng?

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re bueng

Lebelela kwa morago kwa kgannyeng ya letlhare.

- Buang ka moo kgang e simolotseng ka teng.
- Buang ka moo e khutlileng ka teng.

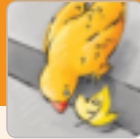
A re kwaleng

Taka setshwantsho sa ka moo kgang e simolotseng ka teng mme o kwale temana ka ga matseno a kgang.

Sa ntlha kwala maikutlo a gago a pele ka kgang mme o kope tsala ya gago go go baakanyetsa yona. Morago o e kwale sentle mo diphatlheng tse di fa tlase. Kgang ya gago e tshwanetse go nna boleele jwa mafoko a le 120 – 140.

Letlha:

A re direng

Taka setshwantsho sa gore go diragetse eng ka ga letlhare fa le ntse le fokwa ke phefo mme o kwale temana ka ga gore go diragetse eng mo mmeleng wa kgang.

--

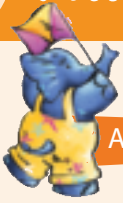
Taka setshwantsho sa ka moo kgang e feletseng ka teng mme o kwale temana ka ga bokhutlo.

--

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re direng

Buisa diane mme o bue ka ga gore di kaya eng. Morago o thale setshwantsho go di tthalosa. La bofelo, o kwale polelo go tthalosa seane.

1

Monwana o le mongwe ga o rune nta.

2

Ngwana yo o sa utlweng mola o wa batsadi o utlwa wa manong.

3

Go lebala modiri, modirwa ga a le bale.

Letlha:

Kgaisano ka ga dikutu le ditlhogo

Ke mang yo a ka lemogang dikutu le ditlhogo ka bonako.

Boitumediso

A re kwaleng

Tlhopha mafoko a matlhano go tswa mo setshwantshong mme o a dirise go bopa dipolelo.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

51

A re buiseng

Ela tlhoka ka
moo taelo nngwe
le nngwe e
simololang ka
lediri ka teng.

A re kwaleng

O tlaa tlhoka madi a makae go dira
salate ya maungo?

	Ranta	Disente
 R1,50 nngwe le nngwe		
 R2,00 nngwe le nngwe		
 R6,00 nngwe le nngwe		
 R4,00 nngwe le nngwe		
Palogotlhe		

Resipi ya salate ya maungo

Ditsompelo

Diapole di le 2 Maswana a sukiri a le 2
Dipanana di le 2 Phoo-phoo e le 1
Namune e le 1 Phaeneapole e le 1

Mokgwa

1. **Obola** diapole mme o di sege dikhuba
2. **Sega** dipanana dilae
3. **Obola** phoo-phoo mme o e sege dikhuba
4. **Obola** phaeneapole mme o e sege dikhuba
5. **Tswaka** maungo mo sejaneng
6. **Ntsha** namune matute
7. **Tshela** matute mo godimo ga salate
8. **Nonanona** ka sukiri

A re bueng

O dira eng morago ga go segelela
dipanana dilae?

O dira eng pele o nonanona sukiri mo
godimo ga salate?

Supa gore o tlaa tlhoka didirisiwa dife
go dira salate. Di kwale.

Letlha:

A re kwaleng

Jaanong kwala resipi ya gago e o e ratang.

A re direng

Buisa polelo nngwe le nngwe, morago o sekeletse leemeditota le o ka le dirisang mo boemong jwa maina a a **kwadilweng ka bohibidu**.

Mosetsana o nna kwa Durban.

O	ke	nna	wena	ena	rona	bona
---	----	-----	------	-----	------	------

Mosimane ke motshameki wa kgwele ya dinao yo o tlhotlhwa.

O	ena	wena	bona	rona	tsona
---	-----	------	------	------	-------

Jabu le Peter ba rata go tshameka kgwele ya dinao fa sekolo se tswa.

Ba	bona	tsona	ena	rona	yona
----	------	-------	-----	------	------

Ntšwa e rata go thuma mo nokeng

Yona	rona	sona	ena	bona	e
------	------	------	-----	------	---

Resipi ya

Ditsompelo

Mokgwa

Leemeditota ke lefoko le le dirisiwang go emela leina. Maemeditota a khutshwafatsa dipolelo e bile a bonolo go a bua le go a buisa.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re kwaleng

Tlatsa **se** kgotsa **sele**.

Masupi a emela dilo. Re dirisa **se** kgotsa **sele** fa dilo di le gaufi. Re dirisa **sele** kgotsa **tsele** fa dilo di le kgakala.

	gaufi	kgakala
bongwe	se	sele
bontsi	tse	tsele

_____ ke jase ya me.

_____ ke ngwedi.

_____ ke tsela e ke nnang mo go yona.

_____ ke mokoro.

_____ ke tsela ya Biko.

_____ ke baesekele ya me.

A re kwaleng

Kwala dipolelo di le 4 o simolola ka **se** kgotsa **sele**.

Letlha:

Jaanong leka dipopego tse tsa bontsi jwa masupi.

Tlatsa **se**, **sele** kgotsa **tsele**.

_____ ke katse ya me.

_____ ke mosese wa me o mošwa.

_____ ke dikatse tsa me.

_____ ke koloi ya morutabana.

_____ ke dinaledi.

_____ ke dikoloi.

A re kwaleng

Kwala dipolelo di le 4 o simolola ka **tse** kgotsa **tsele**.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re kwaleng

Thalela marui le go sekelelsa maemeditota a a nepagetseng mo go nngwe le nngwe ya dipolelo tse.

E ke baesekele ya **me/gagwe**.Se ke koloi ya **bona/ba**.A se ke pene ya **gago/wena?**Se ke sekolo sa **rona/re**.Se ke jase ya **gagwe/ena**.A founu e ke ya **gago/wena?**Ntšwa e ke ya **me/naa**.Ke ya **gagwe/ena**.Ke ya **bona/ba**.Ke ya **gago/wena**.Ke ya **rona/re**.Ke ya **gagwe/ena**.Ke ya **naa/me**.Ntšwa ke ya **naa/me**.

A re kwaleng

Golaganya dipolelo tse di ka fa molemeng le dipolelo tse di ka fa mojang tse di nang le marui.

Se ke koloi ya rona.

Baesekele e ke ya ga Nomsa.

Ntšwa e ke ya me.

Dibuka tse ke tsa ditsala tsa me.

Hempe e ke ya ga Thabo.

Dibuka tse ke tsa gago.

Ke ya gagwe.

Ke ya bona.

Ke ya gago.

Ke ya gagwe.

Ke ya rona.

Ke ya me.

Lerui ke lefoko le le supang thuo ya sengwe.

Dirisa mafoko a go go thusa.

Dirisa marui a mo meleng e e lolea fa thoko ga dipolelo tse di nepagetseng.

bona

gagwe

rona

gagwe

Ke koloi ya ga John. Ke ya gagwe.

Se ke mosese wa ga Anna. Ke wa _____.

Se ke koloi ya rona. Ke ya _____.

Se ke mogala wa ga Thabo. Ke wa _____.

Dibuka tse ke tsa basimane.

Ke tsa _____.

Se ke mogalawaletheke wa ga Jimi. Ke wa _____.

Se ke polasa ya losika lwa me. Ke ya _____.

Letlha:

A re kwaleng

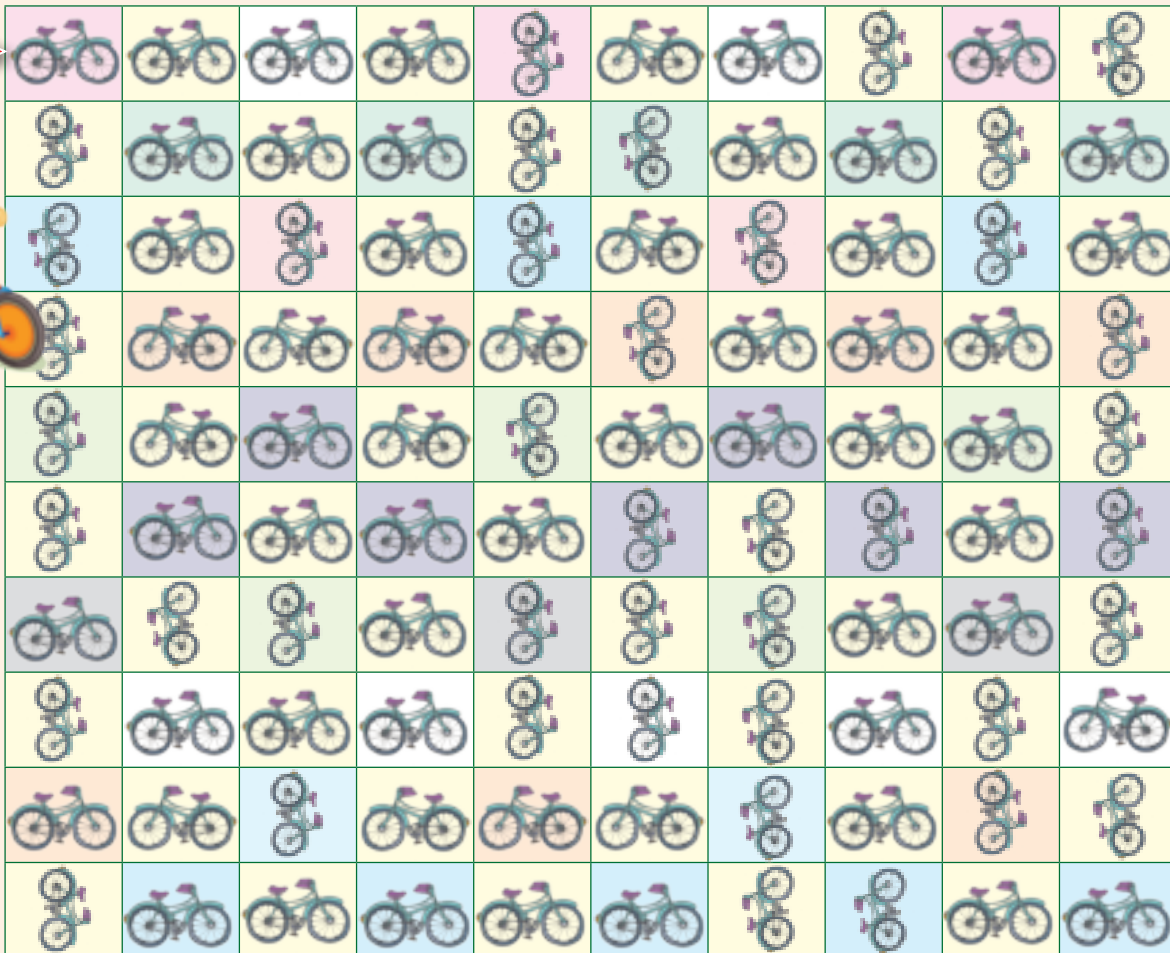
Golaganya dipolelo tse di mo kholomong ya ntlha le tse di nepagetseng mo kholomong ya bobedi. Lebelela mafoko a a thaletsweng. A tlaa go thusa go tlhopha. maemeditota a a nepagetseng.

Boitumediso

Thusa Jimi go bona tsela ya go ya kwa gae. O tshwanetse go tsamaela kwa baesekele e supang teng go mo thusa mararaaneng.

SIMOLOLA

LEGAE

Tshaeno ya morutabana

Letlha

57

A re bueng

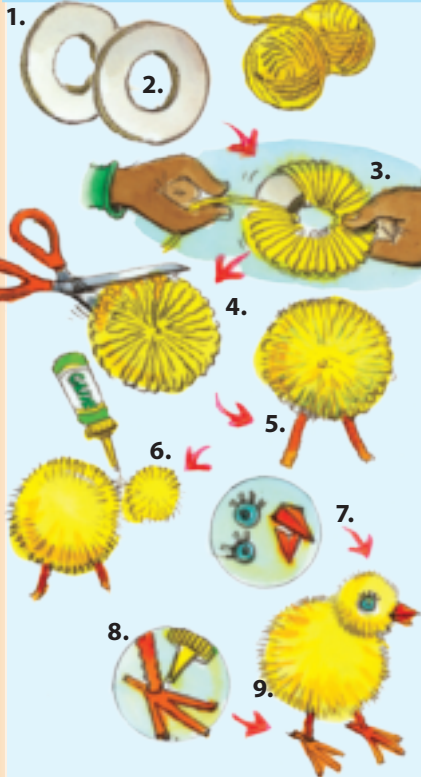

A re direng

Buisa ditaelo mme morago o tshalosetse tsala ya gago se o tshwanetseng go se dira go dira "setshamikisi sa tsuanyane."

Se o se tlhokang

Bolo ya wulu e e serolwana ya go loga
Setlhatswa dipeipi kgotsa selogathae se le 1
Matlho, molomo le maoto go tswa mo tsebeng ya
tse di segeletsweng
Sekgomaretsi se se maatla

Jaanong dira tsuane.

- 6 Kgomaretsa dimonamone tse pedi tsa pompom mmogo.
- 7 Koba setlhatswaphaephe go dira maoto a mabedi a tsuanyane.
- 8 Sega maoto, matlho le molomo go tswa mo tsebeng ya tse di segeletsweng kwa morago ga buka ya gago.
- 9 Di kgomaretse mo go dipompom.

Ka moo o ka dirang dimonamone ka teng

- 1 Thala didiko kana ditshekeletsa tse dikgolo di le pedi, tse di lekanang, mo khatebotong. Jaanong di sege.
- 2 Thala didiko tse pedi tse dinnyanenyana ka mo gare ga didiko tse pedi tse dikgolo. Di sege, gore didiko tsa khateboto tsa gago tse dikgolo jaanong di nne le phatlha fa gare.
- 3 Baya didiko mmogo, mme o phuthele wulu e e serolwana mo phatlheng fa gare le go dikologa go fitlha didiko di phuthelwa tsotlhe. O ka nna wa dirisa metatamalo e mebedi ya diwulu kgotsa e meraro mmogo go phuthela didiko ka bonakonyana.
- 4 Sega wulu fa gare ga dintshi tsa didiko tse pedi o dirisa sekere se se bogale.
- 5 Tsenya setlhatswaphaephe mo gare go dira maoto a bolo ya wulu.
 - Baya motatamalo wa wulu magareng ga didiko tsa khateboto le thae mme o di gagamatse. Dira mafuto a mabedi, morago o tlose dikarata.
 - Jaanong dira semonamone se sennye sa pompom ka didiko tse pedi tse dinnye. Dira se se tshwanang ntle fela le gore pompom e ga e tlhoke maoto.

A re kwaleng

Naya tsuane ya gago leina.

O tlhoka eng go dira setshamikisi?

O batlelang sekgomaretsi?

Letlha:

Tsuane ya khatebokoso/lebokoso

A re direng

Lebelela ditshwantsho mme o kwale ditaelo tsa mmopo wa lee la khateboto. Di kwale ka go kwala maikutlo a gago a pele, mme morago o di kwale sentle fa tlase.

O ka nna wa dirisa mafoko a go go thusa.

pente

lee la khateboto

kwa ntle

ka mo gare

mokgabiso

sekere

O tlhoka didiriswa dife?

diboego tsa dikhutlotharo

Ditaelo

1

2

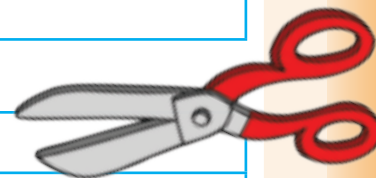
3

4

5

6

7

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A

Leina la lokwalodikgang

DINAKO TSA BANA

Letlha

22 Moranong 2015

Ngwana wa dingwaga di le 11 o phasalatsa buka ya go apaya

Setlhogo

Zoe Bain Molathoko

Temana ya matseno

Jack Witherspoon o tshwana le mosimane mongwe le mongwe wa dingwaga di le 11. O palama disekeitiboto, o tshameka kgwele ya dinao, e bile o rata

go apaya.

Mme Jack, ena yo o lweleng bontsi jwa botshelo kgatlhanong le bolwetse, o sa tswa go phasalatsa buka ya gagwe ya ntlha ya go apaya, e e bidiwang “E bule”.

Jack o ne a kgatlhegela go apaya fa a na le dingwaga di le thataro fa a ne a nna sebaka kwa bookelong. Go le gantsi o ne a bogela mananeo mo TV ya kwa bookelong, mme ke ka yona nako eo a neng a lemoga lenaneo la *Food Network*. O ne a simolola go itirela diresipi fa a ne a le mo bookelong mme morago, fa a boela kwa gae, a di lekeletsa.

Buka ya ga Jack e rekiswa gotlhe mo lefatsheng, mme o abela mekgatlho e e thusang bana ba ba lwalang madi a a bonang go tswa mo thekisong ya buka e.

A re bueng

Buisa kanganyana ka bobedi A le B. Mo setlhopheng sa lona, buang ka ga kanganyana A le B. Buang ka ga dikarabo tsa dipotso tse.

Pele o buisa

- Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng.
- Buisa tsebe ka bofelo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

- Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang.
- Fa o sa tlhaloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

Ditlhogo ke dife? Di re gogela jang?

Go na le eng mo ditemaneng tsa ntlha? Se se go gogela jang gore o buise?

Kgangnyana nngwe le nngwe e bua ka ga mang?

Kgangnyana nngwe le nngwe e tlhalosa tiragalo efe?

Sekolo sa New Town se fentya gape 8 Mopitlwe 2015

Bheki Phakati

Mophato wa 4 wa Sekolo sa New Town o fentse sekgele mo Moletlong wa Letsatsi la Dibuka la Lefatshe maabane. Mophato wa 4 o buiseditse bana ba Mophato wa 1 le 2 dikgang kwa sekolong.

Ngwana mongwe le mongwe wa Mophato wa 4 o ne a buisetsa bana mephato e e kwa tlase dikgang. Bana ba Mophato wa 4 bana ba bangwe ba dirile dibuka ka bobona. Dibuka tse dingwe di filwe mahala ke baphasalatsi. Bana ba bannye ba Mophato wa 1 le 2 ba ratile dibuka tsa mebalabala thata. Bontsi jwa bana bo tswa kwa malapeng a a humanegileng mme ga ba na dibuka tse dintle jalo kwa magaeng.

Kgaisano ya Tlhama Letshwao la Buka

Basetsana ba babedi ba Mophato wa 4 ba fentse Kgaisano ya Tlhama Letshwao la Buka (*Design a Bookmark*). Bafenyi ba ba itumetse ba, e leng, Bongi Dube le Mary Smit, ba fentse sekgele sa dibuka di le 10 wa go dira matshwao a a sa tlwaelegang a dibuka.

Bongi Dube le Mary Smith

Bafenyi ba kgaisano ya *Design a Bookmark*.

A re kwaleng

Gokelela ditlhogo tse di neetsweng mo mafokong a a kwadilweng ka bontsho jo bo tseneletseng. [di, ba, mo, se, le]

Ke na le _____ pene tse dintsi	Ke batla go ba rekela _____ bebetsididi .
A o buisitse _____ buka tsa gago	Yo o fentseng ke _____ rutwana wa Mophato wa 4.
_____ mosimane ba sekolo ba a lwala.	Ke batla go remela mme _____ kgong .
_____ na ba Mophato wa 4 ba itse go buisetsa bana ba bannye dibuka.	Nna ke bone _____ tho a le mongwe fela.

Re dirisa **di, ba, mo, se, le** fa re bua ka maina. **Di, ba** kgotsa **mo, se, le** kgotsa **mo, se, le** tsothe ke ditlhogo tsa maina mo bongweng le mo bontsing. Re dirisa **di, ba, mo** mo maineng a a mo bontsing mme **mo, se, le** tsona re di dirisa maineng a a mo bongweng.

Tsenya matshwaopuiso a a nepagetseng kwa bokhutlong jwa dipolelo tse.

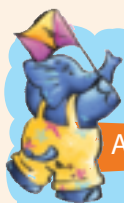
Ijoo, Jack o kwadile buka e e rekisiwang go gaisa_____

Gompieno e ne e le Letsatsi La Dibuka la Lefatshe_____

Ke mang yo o fentseng sekgele_____

Ke goreng Sekolo sa New Town se fentse sekgele_____

A re direng

Dira le tsala go rulaganya kgangnyana ya lokwalodikgang lwa gago ka ga katlego mo sekolong sa gago. Kgangnyana ya gago e tshwanetse go nna boleele jwa mafoko a ka nna 60 – 80

Akanya ka ga setlhogo se o tlaa kwalang ka ga sona. Tlatsa setlhogo sa kgangnyana ya gago fa gare ga mmepe wa tlhaloganyo mme morago o tlatse dilo di le nne tse o tlaa kwalang ka ga tsona mo mabokosong a le mane.

O ka nna wa dirisa mmepe wa tlhaloganyo go go kaela fa o kwala kgangnyana ya lokwalodikgang lwa gago.

1

2

Kgangnyana ya lokwalodikgang lwa me ke:

3

4

- Dirisa mmepe wa tlhaloganyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa sekwalwatlhomo sa gago
- Kopa tsala go runa sekwalwatlhomo sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

A word search grid with the word "MAFOKO" at the top and "AMŠWA" on the right side.

A re direng

Baakanya puo e e ikaegileng ka ga
kgangnyana ya gago ya lokwalodikgang.

Dirisa maele a go go thusa.

Maele a go neelana ka puo e e ipaakanyeditsweng

- Tlhagiso ya gago e nne le matseno, mmele le bokhutlo.
- Tlhomaganya ditiragalo ka nepagalo.
- Gakologelwa go ema ka nepagalo.
- Dirisa segalo le lentswe tse di siameng
- Netefatsa gore botlhe ba kgona go go utlwa.
- Bua gore o utlwale
- Lebelela bareetsi.

A re kwaleng

Itirele dintlhana tsa
botlhokwa.

Letlha:

Mabapi le bontsi re fetola ditlhogo tsa maina jaaka: **motho a le mongwe, batho ba babedi.**

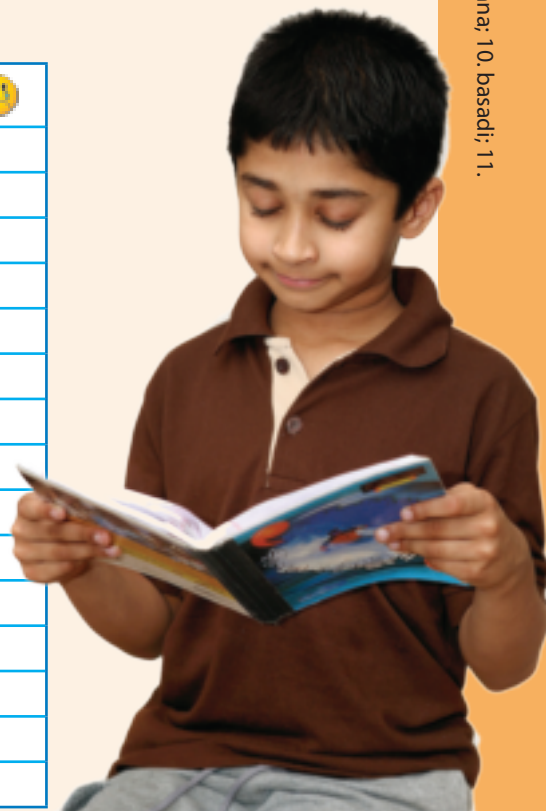
A re kwaleng

1 Ngwana a le mongwe _____ ba babedi	2 Leino le le lengwe _____ a le mabedi	3 Ganse e le nngwe _____ di le pedi	4 Leoto le le lengwe _____ a le mabedi
5 Tamati e le nngwe _____ di le pedi	6 Tapole e le nngwe _____ di le pedi	7 Menku o le mongwe _____ di le pedi	8 Nku e le nngwe _____ di le pedi
9 Monna a le mongwe _____ ba babedi	10 Mosadi a le mongwe _____ ba babedi	11 Tlhapi e le nngwe _____ di le pedi	12 Peba e le nngwe _____ di le pedi
13 Naga e le nngwe _____ di le pedi	14 Lesea le le lengwe _____ a le mabedi	15 Lekgarebe le le lengwe _____ a le mabedi	16 Phiri e le nngwe _____ di le pedi

1. bana; 2. meno; 3. diganse; 4. maoto; 5. ditamati; 6. ditapole; 7. dimenku; 8. dinku; 9. banna; 10. basadi; 11. ditlhapi; 12. dipeba; 13. dinaga; 14. masea; 15. makgarebe; 16. diphiri.

Ke kgona go Ke tlhola fela

Ke kgona go	😊	😞
buisa naane.		
buisa resipi.		
buisa ditaelo.		
buisa kgangnyana ya lokwalodikgang.		
lemoga setlhogo, molatlaleletso, matseno.		
rulaganya o bo o kwala kgang.		
rulaganya o bo o kwala ditaelo.		
rulaganya o bo o kwala resipi.		
bolelela pele dikgang le bokhutlo jwa tsona.		
dira ketsiso kana motshameko ka ga kgang.		
lemoga poloto, maitshetlego le baanelwa.		
dirisa ditlhongwapele le ditlhongwamorago.		
dirisa maameditho le masupi.		
dirisa maemedi.		
dirisa bokhutlo jo bo nepagetseng jwa dipolelo.		

Tshaeno ya morutabana

Letlha

65

A re kwaleng

Bua le tsala ya gago ka ga kgang e o batlang go e kwala. Morago o tlatse dikakanyo tsa gago mo tsebeng e.

- Dirisa mmepe wa tihaloganyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwala sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa sethangwa sa ntlha sa gago
- Kopa tsala go runa sethangwa sa ntlha sa gago
- Boeletsa sekwala sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

Itlhomele buka ya gago. Sega tsebe e e latelang ya buka e. Sega mo meleng ya maronthorontho. Mena tsebe mo meleng. Kwala setlhogo sa buka mo sephuthelong. Baya leina la gago ka fa tlase ga setlhogo, gonne ke wena mokwadi wa kgang. Thala setshwantsho mo sephuthelong. Jaanong kwala kgang ya gago mo bukeng.

SEPHUTHELO SA KWA MORAGO

KA GA MOKWADI

Kwala leina la gago

Dingwaga tsa gago

Kwa o nnang teng

8

Kgato 4: Sega mo moleng o o tsepameng morago ga go tshwaraganya mo buka ya gogo.

SEPHUTHELO

Taka setshwantsho fa.

Kwala setlhogo sa buka fa.

Tlatsa leina la gago (ke wena mokwadi).

1

Kgato 1: Mena mo moleng o o nang le maronthorontho.

5

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

7

Kwala mmele wa kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

Taka setshwantsho fa.

Simolola go kwala kgang ya gago fa.

2

3

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

Taka setshwantsho fa.

Feleletsa kgang ya gago.

7

9

Kwala gore go diragala eng kwa bokhutlong jwa kgang ya gago.

Taka setshwantsho fa.

Thitokgang 3: Go mo goreng o buisa eng

Sekwalwa sa tshedimosetso Kgweditharo 2: Dibeke 1 - 2

33 O reng ka ga maemo a bosa? 70

Buisa sekwalwa sa tshedimosetso le ditshwantsho. Buisa tšhate ya maemo a bosa e e re sedimosetsang ka ga go na ga pula.

Motlotlo o o ikaegileng ka tšhate ya maemo a bosa.

Go inola tshedimosetso go tswa mo tšhateng ya maemo a bosa le go e bapisa le maemo a bosa a mafelo a a farologaneng.

34 Maemo a bosa a gompieno 72

Rulaganya tšhate ya maemo a bosa o dirisa tse di segeletsweng (mesego). Tlhagisa lenaneo la maemo a bosa la TV. Barutwana ba lekanyetsa ditlhagiso tsa bona le ditlhagiso tsa barutwana ba bangwe.

35 Go dirisa matlhaodi go tlhaola maina 74

Go rulaganya bukatsatsi mo pakapheting. Kitsiso ya matlhaodi a tekatekano. Go bopa dipolelo o dirisa matlhaodi a a filweng. Go feleletsa kgang o dirisa matlhaodi a a maleba. Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

36 Se se diragetse mo nakong e e fetileng 76

Pakapheti: madiri a a tlhomameng le a a sa tlhomamang. Go rulaganya bukatsatsi mo pakapheting. Go supa madiri a pakapheti. Go kwalolola sekwalwa go tswa mo pakatlang go ya kwa pakajaanong.

37 Buisetsa tshedimosetso 78

Go buisa sekwalwa sa tshedimosetso – phamfolete. Tekatlhaloganyo e e ikaegileng ka ga phamfolete. Go rulaganya phamfolete ka ditshwantsho go naya tshedimosetso. Rekota mafoko a maša le bokao jwa ona mo thanoding ya gago.

38 Go naya tshedimosetso 80

Go rulaganya go kwala phamfolete. Go rulaganya phamfolete go naya tshedimosetso o dirisa ditshwantsho le sekwalwa.

Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

39 Go buisa tšhate go bona tshedimosetso 82

Go buisa tšhate ya tshedimosetso ka ga ditiro tsa metshameko.

Go araba dipotso tse di ikaegileng ka ga tšhate ya tshedimosetso.

Go batlisisa le go dirisa tshedimosetso go rulaganya tšhate ya tshedimosetso.

Go tlhagisa tšhate ya tshedimosetso mo setlhopheng.

40 Go bapisa dilo 84

Katiso ka ga matlhaodi a a bapisang. Ditshwantsho go supa mefuta ya matlhaodi.

Mefuta ya matlhaodi e e tshwanetseng go gakologelwa.

Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

Go buisa kgankhutshwe le go kwala tlhaloso ya moanelwa Kgweditharo 2: Dibeke 3 - 4

41 Go buisa kgang: Lulu o ne a ntse jang? 86

Go feleletsa tekatlhaloganyo e e ikaegileng ka ga kgang.

Tsepamisa mogopolo ka moo moanelwamogolo a fetogang ka teng go tswa mo matsenong go fitlha kwa bokhutlong jwa kgang.

Kwala semelo sa moanelwa sa fa kgang e simolola le fa kgang e felela.

Go tlhama motshameko o o senolang baanelwa ba ba farologaneng mo kgannyeng.

Go tlhalosa moanelwa yo o mo kgannyeng.

42 Akanya ka ga baanelwa 88

Go kwala bukatsatsi go ya ka molebo wa moanelwa.

Go supa mafoko otlhe a a dirisitsweng go tlhalosa semelo sa moanelwa.

Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

43 Go kwala kgang 90

Go rulaganya go kwala kgang o tlhalosa e bile o aga moanelwa. O dirisa mmepe wa tlhaloganyo go

tlhalosa diponagalo tsa botlhokwa tsa moanelwa.

Go tlhalosa ka moo moanelwa a fetogileng ka teng go tswa mo matsenong go fitlha kwa bokhutlong.

44 Madiri a dira tiro ya ona 92

Go kwala dipolelo tse di ikaegileng ka madiri a a bontshiwang mo ditshwantshong.

Go golaganya madiri a pakajaanong le pakapheti le go phimola madiri a a fosagetseng.

Tumalano ya sediri-lediri. Go tlhophla madiri a a nepagetseng.

Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

45 Bukatsatsi ya sephiri ya ga Mandu 94

Go buisa kgang o etse tlhoko moanelwamogolo.

Tekatlhaloganyo e e nang le dipotso tse di maleba le baanelwa.

46 Di tshwana le eng? 96

Go sosobanya kgang ka pakaphethi mo bukatsatsing. Go tlotla ka moanelwamogolo le diponagalo tsa gagwe.

Go supa diponagalo tsa moanelwamogolo le go dirisa matlhaodi go mo tlhalosa.

Go kwala tlhaloso ya moanelwamogolo.

Matshwaopuiso: puopegelo le bokhutlo jwa polelo.

47 Madiri gape 98

Madiri a a sa tlhomamang

Go fetola madiri mo dipolelong go tswa mo pakajaanong go ya kwa pakapheting.

Tumalano ya sediri-lediri.

Rekota mafoko a mašwa le bokao mo thanoding ya gago.

48 Rulaganya go kwala kgang 100

Go dirisa mokgwa wa go kwala, motlotlo, go kgwaritsakgwaritsa le go runa kana go baakanya.

A re buiseng

A re buiseng mmepe wa maemo a bosa.

A re bueng

Bua le tsala ya gago ka ga mmepe wa maemo a bosa.

- Tšhate ya maemo a bosa e neelana ka tshedimosetso efe mo porofenseng ya gago.
- A maemo a bosa a tota a ntse jalo gompieno?
- Bua ka ga maemo a bosa mo diporofenseng tse dingwe.
- Batho ba kwa Kapabotlhaba ba ka apara diaparo tsa mofuta ofe mo mofuteng o wa maemo a bosa?
- Kwa maemo a bosa a leng monate teng? Kwa maemo a bosa a leng bosula teng? Bua gore goreng?

Senotlolo sa disimbolo tsa maemo a bosa			
Phefo	22	Maru fale le fale	
Thempereitšhara	20 °C 31 °C	Pula	
Legadima le pula ya matlakadibe		Go letsatsi	
Go maru		Mouwane	

Letlha:

Go na ga pula kgwedi le kgwedi: Newville

A re kwaleng

Akanya gore o ya go buisa ponelopele ya maemo a bosa mo TV o dirisa mmepe o o mo tsebeng e e fa thoko. Kwala gore o tlaa reng mabapi le porofense nngwe le nngwe.

Tlatsa maina a diporofense.	Tlhalosa maemo a bosa. Sa ntlha bua gore thempereitšhara e tlaa ema jang, mme morago o bue gore a pula e tlaa na, a go tlaa thiba maru kgotsa letsatsi le tlaa tlhaba.

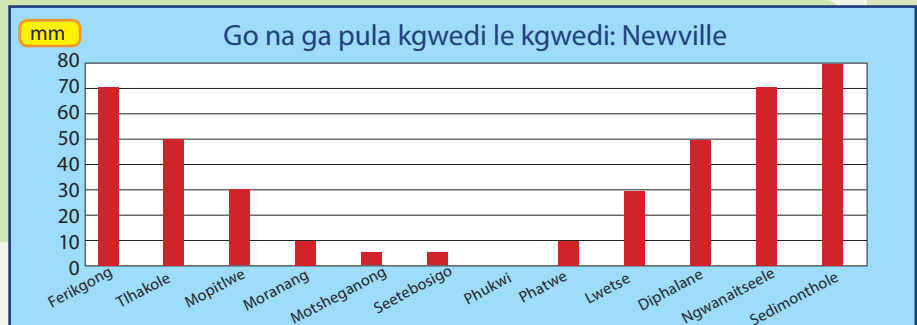
A re buiseng

Buisa tšhate e e bontshang bogolo jwa pula e e tlaa nang kwa Newville mo dikgweding di le 12. Bua le molekane wa gago ka ga gore go nele pula e e kanakang mo kgweding nngwe le nngwe.

A re kwaleng

Jaanong araba dipotso tse.

Pula e nele thata mo kgweding efe?

Ke kgwedi efe e e neng e omile thata?

Ke dikgwedi dife tse di bopang setlha sa pula?

Go nele pula e e kanakang monongwaga?

Ke dikgwedi dife tse di itemogetseng pula e e lekanang?

Ke digwedi dife tse di tlhokileng pula?

O akanya gore ke nako efe e e siametseng go jala? Goreng?

bolelo

bolelonyana

bolelolelo

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re direng

Dira tšhate ya maemo a bosa. Sega matshwao a maemo a bosa go tswa kwa tlase ga tsebe mme o a kgomaretse mo mmepeng o mo diporofenseng tse di farologaneng.

A re bueng

Morago ga go kgomaretsa matshwao, bua le tsala ya gago ka ga tšhate ya maemo a bosa. Bua gore maemo a bosa a eme jang mo porofenseng nngwe le nngwe.

Pula

Go maru

Maru fale le
fale

Go letsatsi

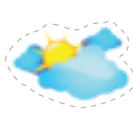
Mouwane

Legadima
le pula ya
matlakadibe

Segagane

Phefo

Go letsatsi

Letlha:

A re kwaleng

Akanya gore o bolelela babogedi ba TV ka ga maemo a bosa. Tlhalosa maemo a bosa a porofense nngwe le nngwe. Mo go nngwe le nngwe, gakolola babogedi gore ba tshwanetse go apara eng mo maamong ao a bosa. Ba bolelele ka moo maemo a bosa a yang go ama ditiro tsa mo gae ka teng (jaaka, go tlhatswa diaparo), kgotsa gore a ba tshwanetse go itshasa ka sesepa sa letsatsi. Bolelela borapolasa gore ba tshwanetse go solofela maemo afe a bosa.

Porofense	Maemo a bosa
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

A re bueng

Jaanong bega ponelopele ya gago ya maemo a bosa.

Dumelang, ke nna _____ ka maemo a bosa a gompieno.

A ke ne ka	Ke tlhola fela	✓	✗
bega ponelopele ya me ya maemo a bosa ka manontlhotlho?			
naya tshedimosetso e e lekaneng ka ga maemo a bosa mo porofenseng nngwe le nngwe?			
dirisa puo e e siameng e e lebaneng bareetsi ba bagolo?			
dirisa mafoko a a nepagetseng a "maemo a bosa"?			
tlhoma matlho mo bareetsing fa ke ne ke bega?			

Tshaeno ya morutabana

Letlha

73

MATLHAODI: A tlaola leina go ya ka popego, mmala le palo.

A re bueng

Lebelela ditshwantsho tse mme o di kgobokanye mmogo go ya ka mefuta ya tsona.

A re kwaleng

Jaanong golaganya matlhaodi a a mo kholomong ya ntlha le maina a a mo kholomong ya bobedi.

telele/
khutshwane

ntle

ntsho

lebelo

serolwana

kgolokwe

tshetlha

kima

setlhare

tsela

lelomo

dirampheetšhane

matlakala

koloi

kuku

Tlhopha dipara di le tlhano tsa maina le matlhaodi go tswa mo mananeong a a fa godimo mme o a dirise mo dipolelong di le tlhano.

Letlha:

M A F O K O A

A re kwaleng

Dikgang tse di se nang matlhaodi di a

T E N A

Buisa kgang e e fa tlase. Morago o kwale letlhaodi la leina
lengwe le lengwe gore o tle o bone ka moo kgang e nnang monate ka teng.

E ne e le letsatsi e le ruri _____ .

Tleloko ya me e _____ e ne ya lela.

Ke ne ka ema go tswa mo bolaong jwa me jo bo _____ .

Ke ne ka baya borokgwe jwa me jo bo _____ le jeresi ya me.

Ke nwele matute a _____ mme ka ja borothopate.

Ke ne ka palama bese e _____ .

Ke ne ka itumela thata fa ke tsena mo beseng e e _____ mme
morago _____ .

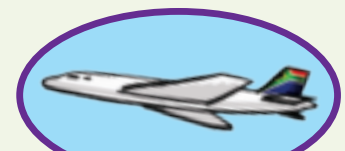
Jaanong kwala dipolelo di le robedi ka ga ka moo kgang e e khutlang ka teng. Dirisa matlhaodi go tthalosa maina otlhe.

bonako

bonakonyana

bonakonako

Tshaeno ya morutabana

Letlha

75

Pakapheti: Gantsi fa re kwala ka pakapheti re gokelela **-tse, -ile**, jalojalo, mo lediring.

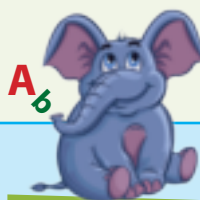
Madiri mangwe a a farologana mme a fetoga gotlhelele, go fa sekao: **gana – ganne**.

Kwala bukatsatsi ka mafoko a le 40 ka ga se o se dirileng mo bekeng e e fetileng.

Madiri otlhe a o a dirisang a tshwanetse go nna mo **pakapheting**.

A re kwaleng

A

Tiriso ya mafoko

Thala mola go golaganya madiri a pakajaanong le pakapheti.

ja

tsamaya

tshega

tsoga

tshameka

simolola

batla

yaa

tsaya

taboga

kgweetsa

opela

ema

thuma

reka

robala

tshegile

tsogile

jele

tsamaile

simolotse

tshamekile

ile

batlile

tabogile

tsere

opetse

thumile

kgweeditse

robetse

eme

rekile

Jaanong sekeletsa madiri a a felelang ka **-ile** le **-tse**.

Dumela Bukatsatsi

Letlha:

A re buiseng

Buisa imeile ya ga Jimi a kwalela Mandu. O kwadile ka **pakatlang**. Sekeletsa madiri a a mo imeileng ya ga Jimi. Morago o kwalolole se a se kwadileng ka **pakapheti**.

Go

manduK@gmail.com

Go tswa go

jimS@yahoo.com

11 Mopitlwe 2015

15:14

Dumela Mandu

Ka moso ke tlaa ya kwa kampeng ya kgwele ya dinao. Re tlaa kgweetsa diura di le tharo go ya kwa teng. Re tlaa ja dilalelo tsa rona morago ga go pakolola mme re tlaa robala morago ga phirimo ya letsatsi. Re tlaa tsoga phakela mme re tlaa ja difitlholo. Mokatisi o tlaa re bontsha ka moo re tshwanetseng go ikatisa ka teng. Re tlaa tshameka metshameko e le mmalwa ya kgwele ya dinao mme morago re tlaa bogela difilimi tsa metshameko ya kgwele ya dinao.

Go tswa go:

Jim

Romela

Handwriting practice area with lined paper.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

77

A re buiseng

Bana ba bantsi ba sekolo ba ikatisa ka dinako tsotlhe le fa ba sa akanye ka gona. Ba ikatisa fa ba tshameka mo mabaleng kgotsa ba raga kgwele ya dinao kwa sekolong kgotsa ba tabogela bese.

Fa o ikatisa, o thusa mmele wa gago go gola o le maatla gore o kgone go dira sengwe le sengwe se o batlang go se dira. Leka go ikatisa letsatsi le letsatsi! Ke eng o sa thume, tabogetaboge, palame baesekele, iphutholole, bine kgotsa o sa tshameke kgwele ya dinao kgotsa bolotloa?

Go ikatisa go go nayang pelo e e itumetseng.

Fa o ikatisa pelo ya gago e pompa go feta, o hema ka bonakonyana mme mmele wa gago o bona mowa o o phepa kana okosejine.

Se se dira gore pelo ya gago e nne maatla.

Ikatiso ya motsotso mongwe le mongwe e botlhokwa thata.**Ikatiso e tiisa mesifa**

Ikatiso e bopa mesifa ya gago.

Ikatiso e dira gore o kobege bonolo

Ikatiso le go iphutholola go dira mmele wa gago gore o kobege bonolo. Se se kaya gore o kgona go tsamaisa mabogo le maoto a gago ka tokologo ntle le go ikutlwa o lapile kgotsa o na le ditlhabi.

Ikatiso e tshola bokete jwa gago bo itekanetse.

Fa o ikatisa, mmele wa gago o nna le mafura a lekaneng. Seo se go thusa go tshola bokete jwa mmele bo itekanetse – o se mosesane thata e bile o sa nona thata.

Fokotsa go bogela TV le go tshameka metshameko ya dikhomputara.**Pele o buisa**

● Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. ● Buisa tsebe ka bofebo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

● Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. ● Fa o sa tlhaloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

Boitekanelo jwa bana

Bana ba tshwanetse go ikatisa gantsi mme ba se ka ba nna nako e ntsi ba bogetse TV.

A re kwaleng

Buisa athikele mme o arabe dipotso tse.

Ke mofuta ofe wa sekwalwa o?

A	Resipi
B	Dianelaphologolo
C	Sekwalwa sa tshedimosetso
D	Tlhaloso

Sekwalwa sa re bana ba nne nako e nnye ba dira eng?

A	Ja go le gonnye
B	Bogela TV go le gonnye
C	Ikatisa go le gonnye
D	Tsamaya ka koloi go le gonnye

Letlha:

M A F O K O A

Athikele e naya mesola e le meraro ya go ikatisa. Ke efe?

Handwriting practice lines for the first question.

O akanya gore mokwadi o kaya eng ka "pelo e e itumetseng"?

Handwriting practice lines for the second question.

A re direng

Kwala phamfolete ya gago go bontsha botlhokwa jwa ikatiso.

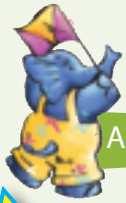
Large handwriting practice area for the third question.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

79

A re direng

Rulaganya go kwala phamfolete ya gago.

O tlaa kwala ka ga eng?

1

O tlaa neelana ka tshedimosetso efe?

2

Ke eng tshedimosetso e e le botlhokwa?

3

Ke mang yo tshedimosetso e e tlaa mo tswelang mosola?

4

Baitseanape ba reng ka ga setlhogo se?

O batla go neelana ka tshedimosetso efe? Naya dikakanyo tse pedi.

Ke goreng tshedimosetso e e le botlhokwa?

• Dirisa mmepe wa tlhologanyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago • Kgwaritsakgwaritsa setlhangwa sa ntlha sa gago • Kopa tsala go runa setlhangwa sa ntlha sa gago • Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

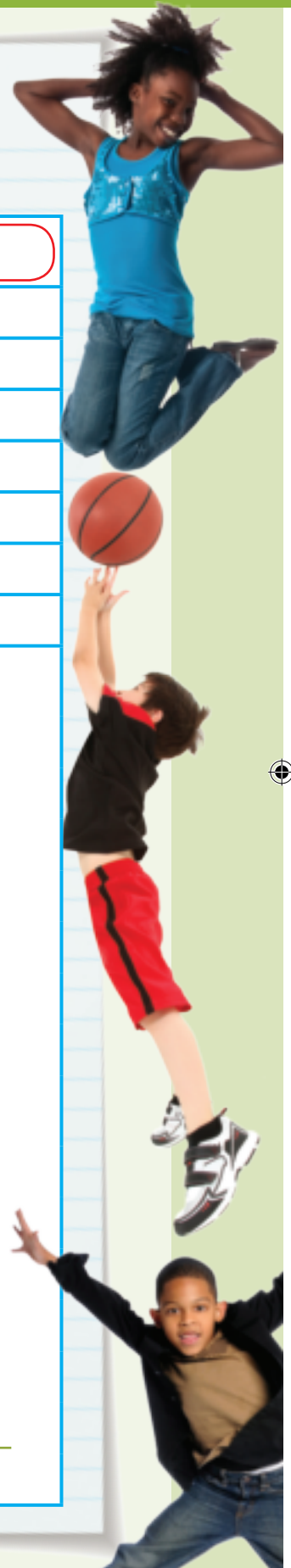
Letlha:

A re kwaleng

Morago ga go runa kana go baakanya diphoso mo sekwelweng sa gago, se kwale sentle mo phatlheng e e filweng. Kwala setlhogo mo lebokosong lengwe le lengwe.

1		2	
3		Thala setshwantsho go sedifatsa setlhogo.	
4			
		Kwala setlhogwana sa setshwantsho.	

Tshaeno ya morutabana

Letlha

81

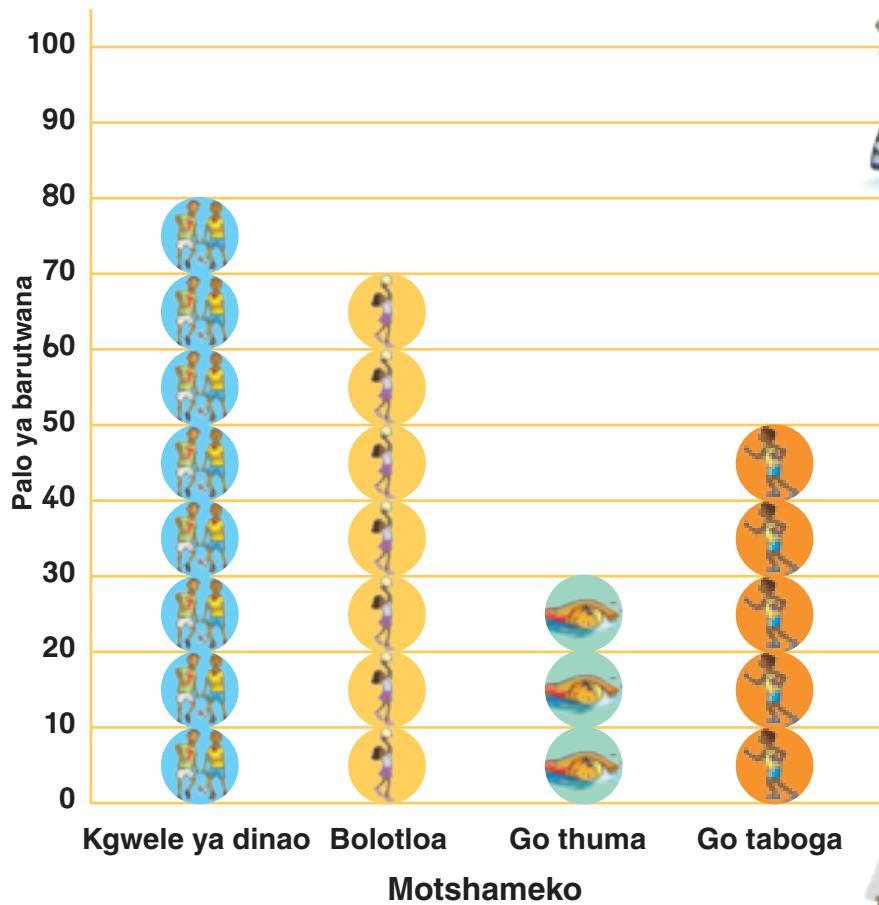

A re bueng

Setshwantsho se se fa tlase se re bolelela gore ke metshameko efe e bana ba e ratang.

Se lebelele metsotso e le mmalwa.

Metshameko e bana ba e ratang go gaisa

A re bueng

- Mofuta o wa setshwantsho o bidiwa tšhate ya tshedimosetso. E re bolelela ka moo bana ba bantsi ba nnang le seabe ka teng mo metshamekong e e mo lenaneong.
- Lebelela mola o o kwa tlase mme o bolelele tsala ya gago gore ke metshameko efe e go buiwang ka ga yona.
- Lebelela dipalo ka fa letlhakoreng la molema la tšhate ya tshedimosetso mme o bue gore ke dipalo dife tse di kailweng.

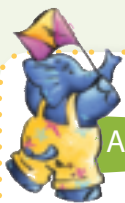
Letlha:

A re kwaleng

Jaanong araba dipotso tse.

Ke motshameko ofe o o nang le batshameki ba bantsi?	
Ke metshameko efe e e nang le batshameki ba bannye?	
Ke bana ba bakae ba ba ratang kgwele ya dinao?	
Ke bana ba bakae ba ba ratang bolotloa?	
Ke bana ba bakae ba ba ratang go taboga?	
Ke bana ba bakae ba ba ratang go thuma?	

A re direng

Botsa ditsala tsa gago di le lesome gore ba rata metshameko efe. Tshasa diboloko tse di mo papetlaneng e e fa tlase e e bontshang metshameko e ba e ratang. Simolola kwa tlase ga papetlana.

10				
9				
8				
7				
6				
5				
4				
3				
2				
1				
	Kgwele ya dinao	Bolotloa	Go thuma	Go taboga

Theibole ya gago e tlaa lebega jaana.

10				
9				
8				
7				
6				
5				
4				
3				
2				
1				
	Kgwele ya dinao	Bolotloa	Go thuma	Go taboga

Ba rata motshameko ofe go gaisa? _____

Ba rata motshameko ofe go le gonnye? _____

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re kwaleng

Tlatsa matlhaodi a a
nepagetseng go tthaola
sengwe le sengwe sa
ditshwantsho tse.

kitlane

telele

telelelelele

maatla

maatlanyana

nnyane

nnyanenyana

kgolokgolo

telejana

kgolo

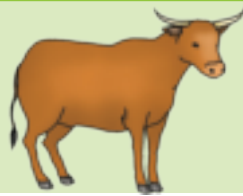
kitlane kitlane

moleelenyana

O ithutile gore matlhaodi a tthaola maina, go fa
sekao e **nnyane ntšwa** kgotsa

Ntšwa e nnyane.

Gape re dirisa matlhaodi go bapisa dilo:

Katse e nnyane. Peba e nnyanenyana.**Tshoswane e nnyanennyane.**kgolwane

botala jwa legodimo le
jwa tlhaga

nne

Mōnnye

tshetlha

vc

Letlha:

Matlhaodi a a bapisang

A re kwaleng

Jim

Jabu

Ajay

Feleletsa dipapiso tse

Jimi o na le mabolomo a le [palo].

Borokgwe jwa ga Jimi bo [palo].

Jabu o na le mabolomo a le [mmala].

Borokgwe jwa ga Jabu bo [mmala].

Ajay o na le mabolomo a le [popego].

Borokgwe jwa ga Ajay bo [popego].

Bongsi

Pam

Devi

Bongsi o .

Bongsi o na le buka e .

Pam o tshotse buka e .

Buka ya ga Pam e .

Devi o apere mosese o .

Basetsana ba tshotse dibuka di le .

Ke na le madi a .

O na le madi a .

O na le madi a .

Matlhaodi a mmala

Matlhaodi a popego

A ke mefuta ya matlhaodi a o tshwanetseng go a gakologelwa.

Matlhaodi a palo

Tshaeno ya morutabana

Letlha

85

A re bueng

Lebelela ditshwantsho mme o bolelele molekane wa gago gore o akanya kgang e tlaa nna ka ga eng.

A re buiseng

Buisa kgang mme morago o tlatse setlhogo se se e siametseng.

Pele o buisa

Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. Buisa tsebe ka bofefo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. Fa o sa tlhologanye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

Matseno

Lulu e ne e le ngwana wa dingwaga di le lesome yo o neng a sa rate go arogana le bana ba bangwe. O ne a nna mo ntlong e kgolo mo motseng o montle thata. Jaaka e ne e le ngwana a le mongwe o ne a pepetleditswe thata, a le mabela. O ne a aga a ja le dilo tse di monate, mme a di tlonkatlonka fa pele ga ditsala tsa gagwe ntle le go arogana le bona. O ne a se ka a tshameka le ditsala tsa gagwe ka ditshamekisi tsa gagwe.

Letsatsi lengwe go le Lamatlhatso maitseboa, Adam, Muzi le Katse ba ne ba ya go tshameka le Lulu. Ba swetsa go mo ruta thuto e e siameng.

Mmele

Muzi o ne a tsaya sekeitiboto, mme bana ba refosanela go palama sekeitiboto sa ga Lulu, ba ya kwa godimo le kwa tlase fa pele ga ntlo mo tseleng ya dikoloi kwa gaabo Lulu.

Lulu o ne a kopile batsadi ba gagwe gore ba mo rekele sekeitiboto ka Keresemose mme ba gana go mo rekela. O ne a tenegile e bile a budulogile fa ditsala tsa gagwe di gana go mo adima.

"O ithekele sekeitiboto sa gago, Lulu," ga bua John. "Morago o ka nna wa tshameka monate le rona!"

Lulu o ne a utlwile botlhoko thata e bile a sotlegile mo moweng. O ne a solofetse gore o tlaa itumela maitseboa ao, mme jaanong o ne a tenegile e bile a tlhontse. O ne a lemoga gore o ntse a se pelonolo mo ditsaleng tsa gagwe le gore ba tshwanetse ba bo ba ne ba utlwa botlhoko.

Bokhutlo

Ka tshoganyetso a tlelwa ke kakanyo. "Ke eng lotlhe lo sa tsene mo ntlong mme ra nwa matutenyana ra ja kuku ya tshokoletse?" a ba bitsa. "Mme morago ga moo re ka nna ra tshameka ka khompiuta ya me."

Ditsala tsa ga Lulu di ne di makaletse phetogo ya maitsholo ya bonako jo bo kalo. Ba ne ba itumeletse gore Lulu o ne a sa tlhole a ikakanya a le esi. Ba nagana gore jaanong o tlaa simolola go tshameka le bona ka ditshamekisi tsa gagwe le dimonamone kgapetsakgapetsa.

(Inotswe le go ranolwa go tswa mo Ditlhatlhobong tsa ANA 2012.)

Letlha:

A re kwaleng Sekeletsa tlhaka e e fa thoko ga karabo e e nepagetseng.

Lulu e ne e le tsala ya mofuta mang?

- A Pelonolo e bile a arogana dilo
- B Pelomaswe e bile a sa abelane
- C Botsalano a rata batho
- D Bosula e bile a se pelotlhomogi

Lulu o ne a nna kwa kae? Mo.

- A motsaneng o o didimetseng
- B tseleng e e faraselang fa thoko ga lewatle
- C motseng o montle
- D difoleteng tse ditelele mo toropong

Ditsala tsa ga Lulu di mo etetse leng?

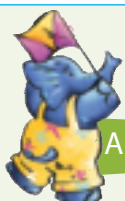
- A letsatsi lengwe go le Lamatlhatso maitseboa
- B maitseboa mangwe a Lamatlhatso go le tsididi
- C moso mongwe wa Lamatlhatso go le phefo
- D maitseboa mangwe morago ga sekolo

Ditsala tsa ga Lulu di dirile eng go mo lemotsha gore se a se dirang se phoso?

- A Motsana o o didimetseng
- B Ba buile le ena ka ga go arogana dilo
- C Ba ne ba batla go tshameka ka ditshamekisi tsa gagwe
- D Ba mo reketse mpho ya Keresemose

Ke dipolelo dife mo kgannyeng tse di re bolelelang gore Lulu o ne a le ngame?

Ditsala tsa ga Lulu di ne tsa ikutlwa jang ka ga maitsholo a a bongame?

A re direng

Mo setlhopheng sa lona, diragatsang motshameko wa kgang e. Le tlaa tlhoka baanelwa ba le bane: Lulu, Mary, John le Muzi.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

A re kwaleng

Akanya gore o Lulu. Kwala temana e e ka nnang mafoko a le 40 o sosobanya se se go diragaletseng gompieno.

A re kwaleng

Tlhopha mafoko mo go a a neetsweng go tlhalosa semelo sa ga Lulu mo matsenong le kwa bokhutlong jwa kang.

pelomaswe botsalano pelonomi bosula botlhale
 ngame bonolo mautlwelobotlhoko makgakga megagaru bokgwabo thusano
 tena botlhale senyegile tenegile tsunya itumetse

Letlha:

A re kwaleng

Kwala tthaloso ya semelo sa ga Lulu kwa matsenong a kgang. Fa o sena go fetsa, thalela mafoko otlhe a a tthaolang a o a dirisitseng.

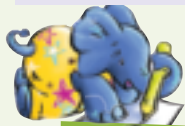
Jaanong kwala tthaloso ya mafoko a le 40 ya tsala ya gago ya boikanyo. Fa o sena go fetsa, thalela mafoko otlhe a a tthaolang a o a dirisitseng.

Go lebelela madiri

Madiri ke mafoko a a re bolelelang gore motho kgotsa selo se dira eng.

Mosimane o raga kgwele. Letlhare le wela fa fatshe.

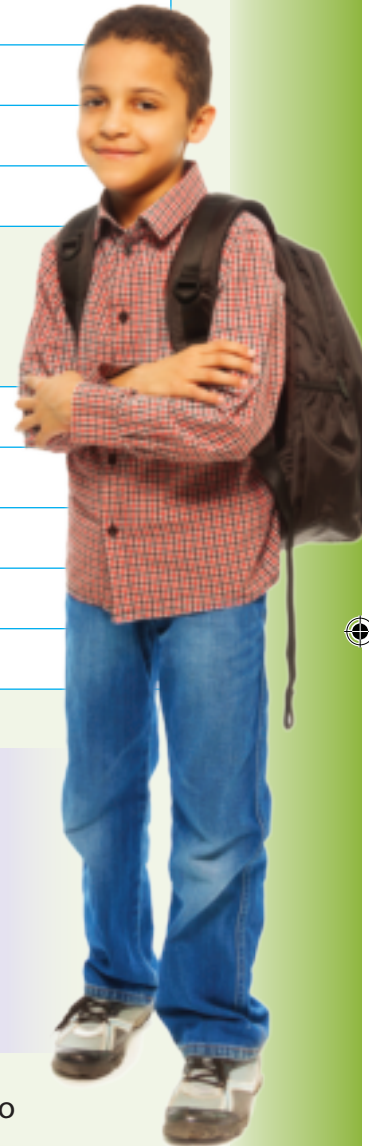
Lediri ke lefoko la botlhokwa mo polelong; ntle le lona polelo ga e kitla e bopa kakanyo, jaaka, "Mosimane kgwele" kgotsa "Letlhare fa fatshe".

A re kwaleng

Buisa dipolelo mme morago o thalele madiri otlhe kgotsa mafoko a a supang tiro. Morago o sekeletse motho kgotsa selo se se dirang tiro. Mafoko a otlhe a tlaa nna maina.

Lulu o jele tšhokolete le ditšhipisi	Bana ba tshamekile mo tshingwaneng ya ga Lulu.
Lulu o dirile tee.	Ntšwa e lelekisitse John.
Bana ba tshamekile ka khompiuta ya ga Lulu.	Ntšwa e a bogola.
Lulu o arogane ditshamekisi le bana.	Lulu o tshetse matute mme bana ba a nwa ka bonako.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

89

A re bueng

A re kwaleng

Rulaganya kgang ka ga mongwe yo o tshwanang le Lulu yo o fetolang maitsholo a gagwe fa kgang e tsweletse. Dira le ditsala tsa gago go tlhama kgang ka ga mongwe yo o neng a se botsalano mme morago a nna botsalano.

Feleletsa mmepe o wa tlhaloganyo go rulaganya kgang ya gago.

- Dirisa mmepe wa tlhaloganyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa sekwalwatlhomo sa gago
- Kopa tsala go runa sekwalwatlhomo sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

Moanelwamogolo le baanelwa ke bomang?

Moanelwamogolo o ntse jang mo matsenong a kgang?

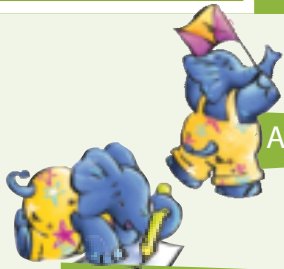
Setlhogogo

Go diragala eng se se bakang gore a fetoge?

Moanelwamogolo o ntse jang mo bokhutlong jwa kgang?

Letlha:

A re direng

Diragatsang kgang jaaka motshameko mo phaposing. Buang gore moanelwamogolo ke mang le gore poloto ke eng.

A re kwaleng

Jaanong dirisa mmepe wa gago wa tlhaloganyo go go thusa go kwala kgang.

Kwala setlhogo

O ntse jang mo matsenong a kgang?

Matseno

Go diragala eng gore a fetoge?

Mmele

O ntse jang kwa bokhutlong jwa kgang?

Bokhutlo

Tshaeno ya morutabana

Letlha

91

A re bueng

Wena le molekane wa gago, lebelela setshwantsho mme o bue gore ke ditiro tse kae tse o kgonang go di bona mo setshwantshong. Lebelela ditiro jaaka go raga kgotsa go taboga. Tse ke tsona madiri.

A re kwaleng

Jaanong tlatša madiri mo kholomong ya ntlha mme morago o kwale polelo o dirisa lediri. Kwala dipolelo tse di mo pakajaanong. O raga kgwele.

Raga	O raga kgwele ya dinao.

Jaanong kwalolola dipolelo ka pakapheti.

Letlha:

A re kwaleng

Lebelela lenaneo la madiri a a mo pakajaanong le mo pakapheting. Thala sekere mo go a a sa nepagalang. Kwala madiri otlhe a a mo pakajaanong mo theiboleng.

ja kwala utlwa buile nole robetse
nwa tshwara jele tsaya tshwere lwa rutille jelile lwele kwadile
akanya bua utlwile ruta robala ltse tsere akantse

A re kwaleng

Jaanong batla madiri a a nepagetseng a pakapheti. Morago o a kwale fa thoko ga madiri a a nepagetseng a pakajaanong mo kholomong.

Pakajaanong	Pakapheti

Pakajaanong	Pakapheti

Tlatsa lediri le le dumelanang le sediri.

batla	Jabu o _____ go reka sekeitiboto se sešwa.
batlile	Basimane ba babedi bale ba _____ go reka sekeitiboto se sešwa.
robala	Ntšwa e tshweu e _____ ka fa tlase ga bolao.
robetse	Dintšwa tse dikgolo di _____ mo tshigwaneng.
rata	Mosimane o _____ dimonamone.
ratile	Bana ba _____ go ja dimonamone.
palama	Anna o _____ baesekele.
palame	Anna le Mandu ba _____ dibaesekele tsa bona.
tshameka	Rapula o _____ kgwele.
tshamekile	Basimane ba _____ maabane le ditsala tsa bona.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

93

A re buiseng

Lebelela setlhogo le ditshwantsho mme o bue gore o akanya gore kgang e e tlaa nna ka ga eng. A o tshola bukatsatsi? Batho ba kwala eng mo dibukatsatsing?

Mandu o ne a rata go kwala letsatsi lengwe le lengwe. Letsatsi lengwe le lengwe, o ne a kwala se a se dirileng mo letsatsing. Gape o ne a kwala diphiri tse a neng a sa batle ope go di bona. O ne a itse go fitlha bukatsatsi ya gagwe. O ne a lebelela mo phaposiborobalong ya gagwe mme a ipotsa gore o tshwanetse go e fitlha kwa kae, kwa go se kitlang go nna motho yo o e bonang. Kwa bofelong o ne a swetsa go e fitlha ka fa tlase ga bolao.

Maitseboa mangwe, fa Mandu le tsala ya gagwe Anna ba boa kwa sekolong, Mandu a fitlhela bukatsatsi ya gagwe e tlogetswa e phutholotswe mo bodulong jwa phaposiborutelo. "Ijoo, bona Anna! Mongwe o ntse a buisa bukatsatsi ya me!" a goeletsa.

"O se ka wa tshwenyega," Anna a mo gakolola. "Wena batla lefelo le le botoka la go e boloka mo nakong e e tlang." Ba tlathloba bukatsatsi. "Bona metlhala e e maswe ya menwana," ga bua Anna. "Se ke tshedimosetso e e siameng."

"Ke a go tshepisa, ke nnake wa mosimane, Thabo," ga bua Mandu. "Thabo o aga a le menwana e maswe." Mme morago a gakologelwa gore monnawe o na le dingwaga di le tlhano fela mme ga a ise a kgone go buisa.

Morago a fitlhela moritshana o mohunou fa gare ga ditsebe tsa bukatsatsi.

"Se ke tshedimosetso e e botlhokwa," a bua. "Mongwe yo o moriri o mohunou o tshwanetse a bo a buisitse bukatsatsi ya me. Mongwe le mongwe mo losikeng lwa gaetsho o na le moriri o o montsho. Ka jalo, tota e ka nna mang?"

"Ke mang yo ke mo itseng yo o nang le moriri o mohunou?" a botsa a lebelela ka pelaelo kwa moriring wa ga Anna o mohunou. Basetsana ba babedi ba swetsa go thaya serai. Mandu a busetsa bukatsatsi ya gagwe ka fa tlase ga bolao. O nonanona bopi jwa folouru fa fatshe fa thoko ga bolao.

Fa mongwe a ka atamela bukatsatsi, o tlaa fitlhela motlhala wa dinao mo folourung.

Basetsana ba tswa mo phaposing, ba iphitlha mo sekhutlwane mme ba ema! Ka tshoganyetso, ba utlwa medumo ya go kgwaritsakgwaritsa e tla go tswa kwa phaposiborobalong.

Pele o buisa

● Leba ditshwantsho le ditlhogo mme o leke go akanyetsa pele gore sekwalwa se tlaa nna ka ga eng. ● Buisa tsebe ka bofefo go bona gore o ya go buisa ka ga eng.

Fa o ntse o buisa

● Bapisa kakanyetso ya gago le se o se buisang. ● Fa o sa tlhaloganye karolo, e buise gape ka iketlo. E buisetse godimo.

Letlha:

Ba tabogela gape mo phaposing ya ga Mandu. Ba bone eng? Foluru e ne e tletse ka metlhala ya maroo. Mme ga bo go le yo o molato!

Zola, ntšwa ya ga Mandu, e e nang le moriri o moleele o mosweu, e ne e tshameka ka bukatsatsi!

Basetsana ba ne ba sa dumele matlho a bona.

Ka jalo, e ne e le ena mmuisi wa bukatsatsi!

"Nako e e tlang," ga bua Anna a tsamaisa menwana mo moriring wa gagwe o mohunwana, "o tlaa tshwanela go batla lefelo le le botoka la go fitlha bukatsatsi.

Ranotswe go tswa mo ditlhatlhobong tsa ANA tsa 2012.

A re bueng

Baanelwabagolo ke bomang mo kgannyeng?

Poloto ke eng?

Maitshetlego ke eng, kwa kang e diragalelang teng?

A re kwaleng

Batla lefoko mo kgannyeng la bokao jo bo tshwanang le jwa mafoko a:

Yo o molato goeditse belaela

Ke goreng Mandu a ne a batla go fitlha bukatsatsi ya gagwe?

Ke goreng a ne a belaela monnawe wa mosimane, Thabo?

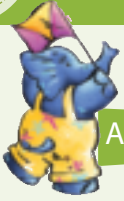
Ba ne ba beile serai sa mofuta mang?

Ke goreng a ne a belaela Anna?

Tshaeno ya morutabana

Letlha

95

A re direng

Kwala dipolelo tse go tloga ka 1 go fitlha ka 6 go bontsha tatelano e e nepagetseng ya kgang.

- ☐ O fitlhetse moriri o mosetlhanyana mo bukatsatsing.
- ☐ O fitlhetse metlhala ya menwana mo bukatsatsing ya gagwe.
- ☐ O fitlhetse gore mongwe o buisitse bukatsatsi ya gagwe.

- ☐ O ne a fitlha bukatsatsi ya gagwe.
- ☐ O bone ntšwa ya gagwe e tshameka ka bukatsatsi ya gagwe.
- ☐ O thaisitse ka go tshela folouru fa fatshe.

A re kwaleng

Akanya gore o Mandu. Kwala bukatsatsi e mo go yona o sosobanyang gore o diragaletswe ke eng gompieno. Dirisa pakapheti.

Dumela
Bukatsatsi

A re bueng

Bua le sethlopha sa gago ka ga semelo sa ga Mandu.
Bua ka ga se Mandu a se buang le se a se dirang.
Re itse jang gore Mandu ga a ineele bonolo?
Re itse jang gore o itse go dira leano?
O lebega jang?

A re kwaleng

Neela mafoko a tlhalosang semelo sa ga Mandu mo dipuduleng tse di neetsweng.

Letlha:

Jaanong kwala temana e e tlhalosang Mandu.

A re kwaleng

Mandu ke moanelwa yo o kgatlhisang. O

Tiriso ya madirimafeledi le madirimafeledi.

"Madirimafeledi: a feleletsa polelo mme ga a fetele go sedirwa. S.K Basimane ba a tshameka.

Madirimafeledi: ona a fetela go sedirwa. S.k Basimane ba tshameka kgwele"

Itlhomele dipolelo tse di supang madirimafeledi le madirimafeledi mme o di kwale mo dikholomong tse di mo tlase:

Madirimafeledi	Madirimafeledi

A re kwaleng

Tsenya matshwaopuiso mo dipolelong tse.

fa sekolo se tswa basetsana ba babedi ba ne ba tshwara bese mme morago ba tsamaya go tloga kwa boemelabese go ya kwa ntleng ya ga mandu

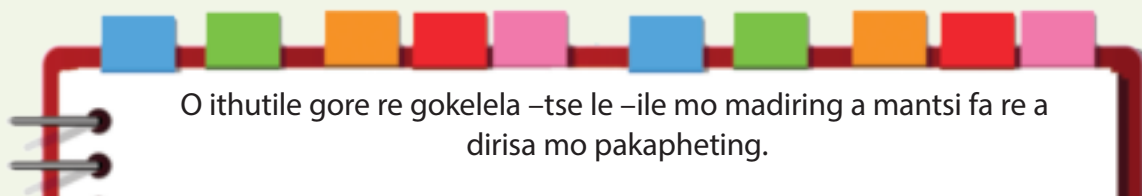
mo tseleng ba ne ba ema kwa lebenkeleng mme ba reka yokate, dipanana le mašwi.

ba ne ba ya kwa mmileng wa mandela mme a retologela kwa molemeng go tsaya fifth avenue.

Tshaeno ya morutabana

Letlha

97

A re kwaleng

Buisa mafoko a ka kelotlhoko.

bua	buile
thuba	thubile
utswa	utswile
ja	jele
kwala	kwadile
wa	wele

dipara

fofa	fofile
tsamaya	tsamaile
opela	opetse
kgweetsa	kgweeditse
tsaya	tsere
naya	neile

bona	bone
nna	ntse
tshwara	tshwere
akanya	akantse
reka	rekile
robala	robetse

Jaanong dirisa dipara di le 3 tsa mafoko go feleletsa dipolelo tse.

Gompieno

Maabane

Gompieno

Maabane

Gompieno

Maabane

A re kwaleng

Sekeletsa lefoko le le nepagetseng mo dipolelong tse.

O tlaa bona gore dipolelo tsothe di kwadilwe ka pakajaanong. Kwalolola dipolelo tse ka pakapheti. Dirisa lenaneo le le kwa godimo ga tsebe go go thusa.

Mandu **o/ba** tenegile gonne mongwe o buisitse bukatsatsi ya gagwe.

Maabane

Ke **tlaa/tlile** palama sekeitiboto.

Maabane

Letlha:

M A F O K O A

Basetsana **ba/o** bothale thata gonne ba tshwara legodu.

Maabane

Bana **ba/o** boela sekolong.

Maabane

Setlhopha sa kgwele ya dinao di/se tshamekela mo setediamong.

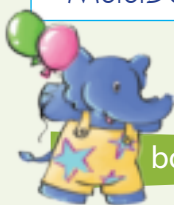
Maabane

Re a/ba bona gore o tshameka thata.

Maabane

Wena o/ba itumeletse kgetsana ya sekolo.

Maabane

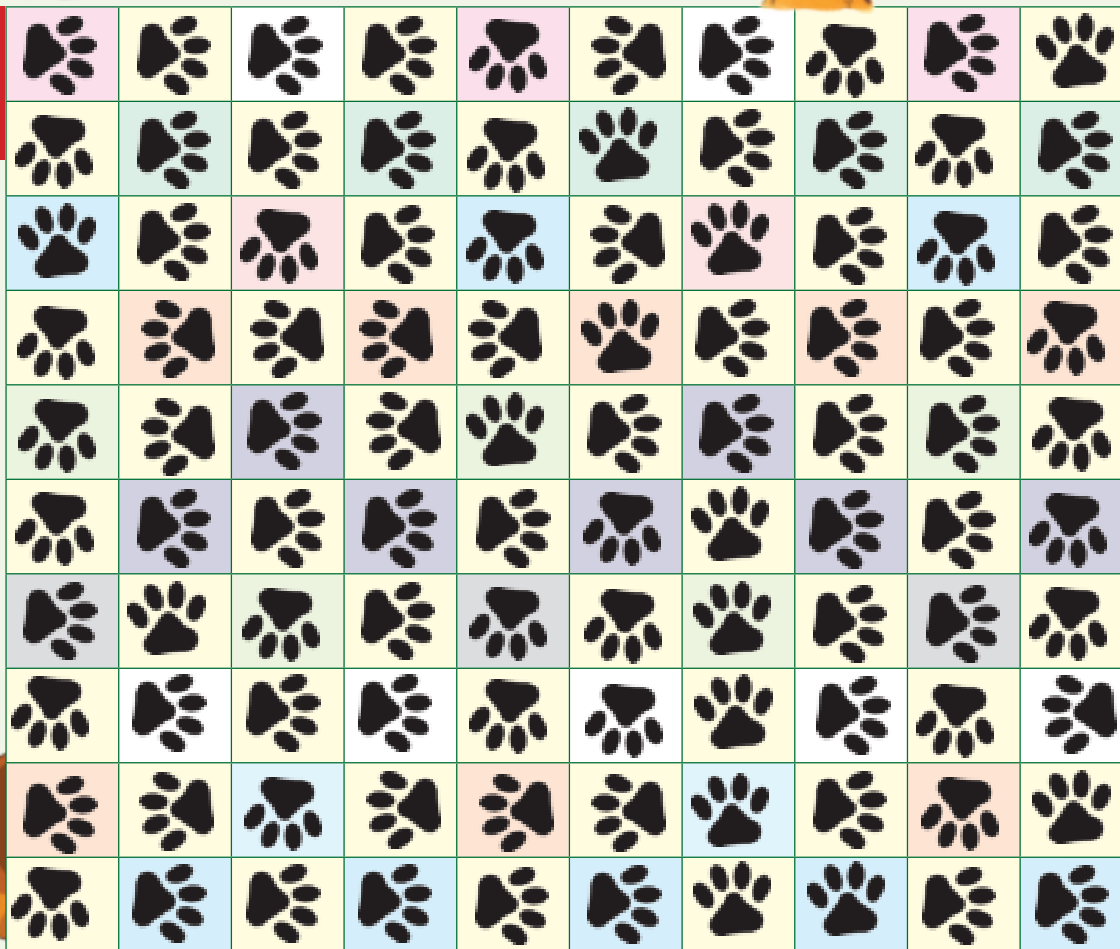

boitumediso

Thusa Mandu go sala mothlala
wa maroo morago.

SIMOLOLA

BOKHUTLO

Tshaeno ya morutabana

Letlha

99

Baanelwa ke bomang?

A re kwaleng

- Dirisa mmepe wa tlhologanyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa setlhangwa sa ntlha sa gago
- Kopa tsala go runa setlhangwa sa ntlha sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

Maits'hetlego ke afe?

Poloto ke efe?

E khutla jang?

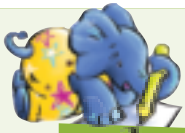
A re direng

Diragaletsang tlelase kgang ya gago.

Letlha:

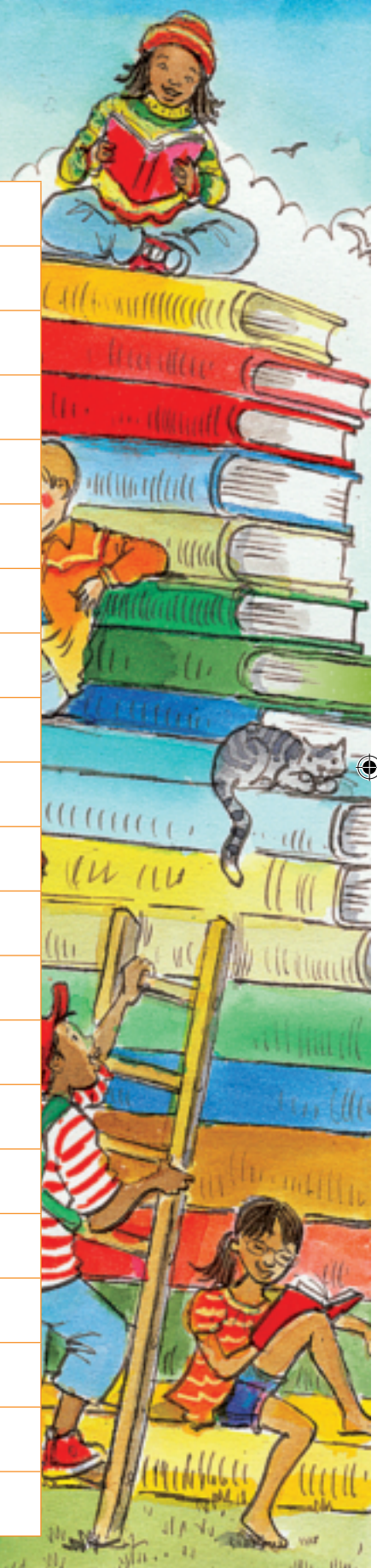
A re kwaleng

Dirisa mmepe wa gago wa tlhaloganyo go kwala kgang ya mafoko a ka nna 120.

Matseno

Mmele

Bokhutlo

Tshaeno ya morutabana

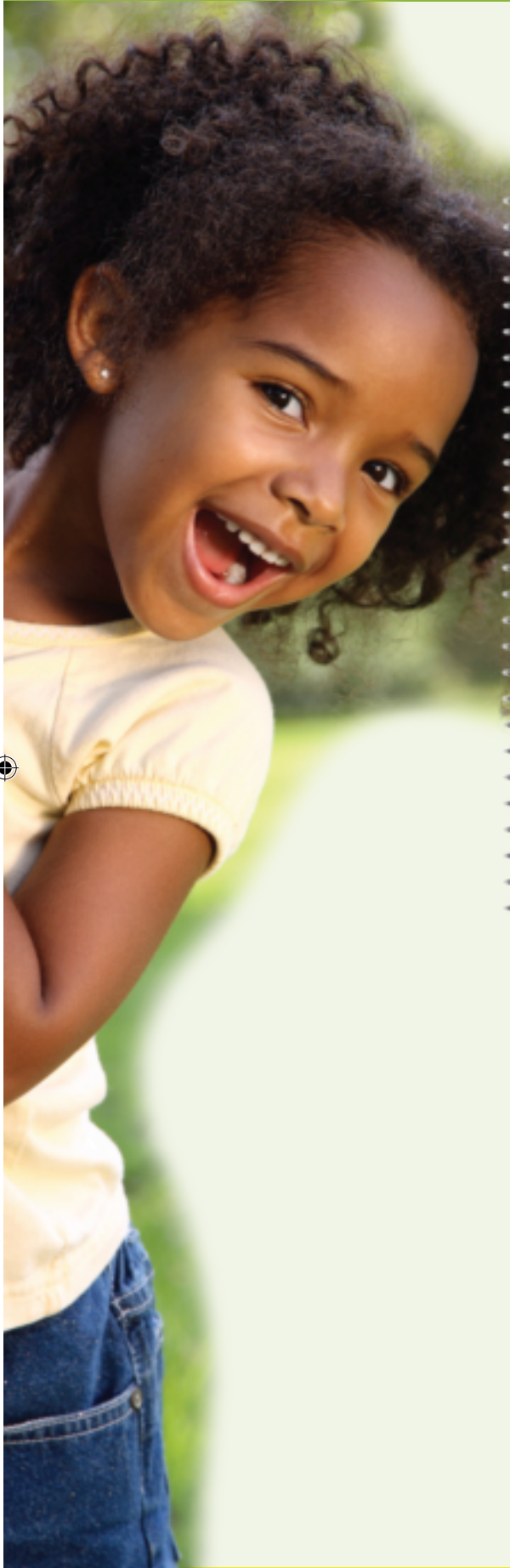
Letlha

101

Letlha:

Ke kgona go	Go itlhatlhoba	😊	😞
buisa tshate ya maemo a bosa.			
buisa baatshate.			
buisa sekwalwa sa tshedimosetso.			
buisa dikgang.			
thala tshate.			
rulaganya le go kwala kgang.			
rulaganya le go kwala phamfolete.			
kwala temana.			
bolelela pele dikgang le bokhutlo jwa tsona.			
sosobanya kgang.			
kwala sethalo sa moanelwa.			
dirisa matlhaodi.			
dirisa madiri a a tlhomameng le a a sa tlhomamang.			
dirisa pakajaanong e e bonolo, pakapheti le pakatlang.			
kwala temana.			
lemoga madiri.			
netefatsa tumalano ya sediri le thuanyisediri le lediri.			
dirisa puopegelo.			

Thitokgang 4: Ntlha le maitlhamelo

Kgweditlharo

Kgweditlharo 2: Dibeke 5 - 6

49 Naane/dikinane/Noolwane 104

Naane/dikinane/Noolwane.
Tshedimose tso ka ga dianelaphologolo
Ditirwana tsa puisopele tse di
ikaegileng ka ditshwantsho, ditlhogo
le diforeimi tse di farologaneng.

50 Morago ga lebelo 107

Tlotlang ka ga kgang, baanelwa,
maitshetlego le poloto.
Barutwana ba tshwanetse go thala
mela ya mabelo ba ikaegile ka
ditlhaloso tse di mo kgannyeng.
Tekatlhaloganyo: go araba dipotso tsa
ditlhophontsi.
Go dirisa matlhaodi go tlhalosa
tshobotsi ya mmotla *le khudu*.
Kwala tlhaloso ya moanelwa a le
mongwe.

51 Go bua dikgang 108

Go sosobanya kgang ka tatelano o
dirisa makopanyi: sa ntlha, morago,
morago ga moo, kwa bokhutlong.
Go ipakanyetsa go nna mmegi wa
metshameko go bega ka ga lebelo
magareng ga mmotla le khudu.
Go kwala dintlha tse o yang go di
tlhagisa.
Go tlhatlhoba tlhagiso ya gago
kgatlhanong le lenaneonetefatso.
Tshimololo ya madiri-go.
Go thalela madiri mo dipolelong le go
supa paka.
Tsenya mafoko a mašwa le bokao jwa
ona mo thanoding.

52 Madiri ke mafoko 110

Kwala temana o tlhalose gore o dirile
eng mafelo a a fetileng a beke.
Thalela madiri a a mo pakapheting.
Kwala temana e mo go yona o
tlhalosang gore o tlaa dira eng mo
malatsing a a tlang a boikhutso
jwa dikolo. Thalela mafoko a a mo
pakatlang.
Kwala temana ka ga se se diragalang
mo phaposiborutelong ka
seno sebaka. Thalela madiri a a
pakajaanong.
Tshameka motshameko wa madiri a
tlhologo.

53 Segwagwa le kgopa 112

Pele ga puiso: lebelela ditshwantsho
mme o bolele gore kgang e bua ka
ga eng.
Tlotlang ka ga baanelwa, poloto,
maitshetlego le bokhutlo.

54 Go nagana ka ga kgopa le segwagwa 114

Dirisa makopanyi a a filweng le foreimi
ya go kwala e e nang le ditshwantsho
kana tshedimose tso go kwala kgang.

55 Sediri, madiri le sedirwa 116

Tshimologo ya sediri le sedirwa.
Go thalela sediri, lediri le sedirwa mo
dipolelong.
Tshimologo ya madiri a mafetedi le
madirimafeledi.
Go bapisa madiri a mafetedi le
madirimafeledi.
Go batla le go thalela madiri a mafetedi
le madirimafeledi mo dipolelong.
Kwala bukatsatsi e mo go yona o
tlhalosang gore o dirile eng mo
bokhutlong jo bo fetileng
jwa beke.
Supa madiri a a mo pakapheting le
didirwa mo bukatsatsing.

56 O kaya eng? 118

Go tlotla ka ga maele, le diane go kwala
gore a kaya eng mme morago o thale
setshwantsho go a sedimosa.

Sekwalwa sa ditaelo

Kgweditlharo 2: Dibeke 7 - 8

57 Go dira dikuku 120

Go bua ka ga ditswaki, mokgwa le
didirisiwa.
Tekatlhaloganyo mabapi le tatelano ya
ditaelo.
Go tlhaloganya mediriso.
Go bua ka ga tlotlofoko le mareo a a
dirisitsweng.

58 Go kwala resipi ya me 122

Kwala resipi o dirisa foreimi e e filweng.
Tsenyeletsa ditsompelo, mokgwa le
didirisiwa.
Supa o bo o thalele madiri otlhe a a
dirisitsweng mo diresiping.
Matseno a mediriso.
Go dirisa mediriso mo dipolelong.

Batla o bo o thalele mediriso e e
dirisitsweng mo dipolelong.
Feleletsa dipolelo tse di simololang
ka mediriso.

59 Go neelana ka dikaelo 124

Go naya dikaelo tsa go ya kwa
mafelong a a farologaneng mo
sekolong ka molomo.
Thala mmepe wa sekolo sa gago o bo o
kwala dikaelo tsa go tswa kwa hekeng
go ya kwa mafelong a a farologaneng
mo sekolong.
Kgaoganyo ya mafoko: go kgaoganya
mafoko ka dinoko le go bala dinoko.

60 Puiso ya mmapa 126

Go araba dipotso ka molomo le
mokwalo o ikaegile ka ditshwantsho.
Go tshameka motshameko wa dipaka,
ka go ikatisa go dirisa pakajaanong,
pakatlang le pakapheti ka molomo.

61 Kwa dilo di leng teng 128

Go buisa mmepe o dirisa melebo
e e farologaneng.
Go bapisa melebo le go araba dipotso
tse di ikaegileng ka yona.
Kitsiso ya madirimatlhaedi.
Go feleletsa dipolelo ka go dirisa
madirimatlhaedi.
Go kwala dipolelo o dirisa
madirimatlhaedi.

62 Go neela dikaelo 130

Go naya dikaelo ka molomo o dirisa
dibopego tse pedi tsa mebepe e e
farologaneng.

63 Dira resipi 132

Go dirisa ditshwantsho go dira
resipi ka tatelano.
Go kwala ditaelo go bopa botaki.

64 A re kwaleng buka 134

Go dirisa mmepe wa
tlhaloganyo go
tlhama kgang.
Go kwala kgang
o dirisa mmepe
wa tlhaloganyo.

A re buiseng

Mo kgweditharong ya ntlha o buisa naane ka ga Mosimane yo o goeletsang "Phiri". Mo bekeng ya bobedi re tlaa lebelela tse dingwe.

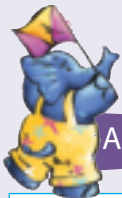
Naane ke eng?

Naane ke kgang ka ga dibopiwa tsa metlholo, diphologolo, dimela le mafelo. E re tlotlela kgang e e nang le molaetsa o o nang le thuto. Dinaane tse dintsi ke tsa bogologolo, jaaka "Mosimane yo o neng a goeletsa "Sesutlhalefaufau", di bolelwa gape ka mokgwa o wa segompiano mme ka molaetsa o o tshwanang. O fitlhela diphologolo di kgona go bua, le maitshetlego a tlohego ka sekgwa le dinoka, mo dikgannyeng tse dintsi.

A re bueng

- Lebelela ditshwantsho mo tsebeng kana letlhareng le le fa thoko. Naane e ka ga eng?
- A di akaretsa diphologolo tse di kgonang go bua?
- Lebelela ditshwantsho mme o bue gore maitshetlego ke eng, kwa kgang e diragalang teng.
- Ntsha tsebe kana letlhare le le latelang go tswa mo bukeng ya gago. Sega tsebe kana letlhare mo meleng e mehibidi, o e mene mo meleng e mentsho go dira buka. Fa o feditse go dira seo, buisa kgang ka ditlhopha tsa lona. Tlatsa ka dipudula tsa puo. Gape tlatsa ka dikarolo tse di tlogetsweng tsa kgang mo meleng e e tlogetsweng.

A re direng

Morago ga go buisa kgang, dirisa tthaloso go thala lebala la mabelo kwa mmutla le khudu ba tlaa tabogang lebelo la bona teng.

Diphologolo di ne tsa tlala boitumelo fa khudu e kgabaganya mola wa phenyo. Di ne tsa goeletsa kwa godimo mme modumo o ne wa utlwiwa ke diphologolo tse di neng di le mo sekgweng bokgakala jwa dikilomitara di le mmalwa. Fa bera e ne e ne e neela khudu sekgele e ne ya re:

8

Mmutla le khudu

1

Kgato 1: Mena mo moleng o o nang le maronthorontho.

Mmutla o ne wa taboga fa pele ga khudu. O ne a tswelela go lebelela kwa morago go lebelela khudu. O ne a tshega ka ena.

5

Kwa bokhutlong letsatsi la lebelo la goroga. diphologolo tsotlhe tsa sekgwa tsa tla go tshegetsa Mmutla. di ne tsa rotloetsa tsa goeletsa e bile di fofisa difolaga. di ne tsa butswela divuvuzela mme tsa opela dipina.

Bera e ne e le mosimolodi. "Mo matshwaong a lona, ipaakanyeng, RAGOGANG!" ya goeletsa.

Tsamaya, khudu, tsamaya! O se ka wa nna bonya!

4

Mmutla le Khudu ba ne ba dula mo sekgweng. Mmutla o ne o le motlotlo ka lebelo la gagwe. O ne ka gale a kgala khudu ka gonne o ne a le bonya.

Mmutla o ne a gakgamadiwa ke fa Khudu a mo gwetlha go ya lebelong le ena. "Re tlaa taboga mo lebaleng," a bua.

Ka bonako dikgang tsa lebelo di ne di tletse mo sekgweng. Diphologolo tsotlhe le dinonyane di utlwile ka ga lona.

2

Mmutla o ne wa swetsa go ikatisetsa lebelo.

3

Mmutla o ne o dumela gore ke ona mofenyi wa lobelo. O ne a swetsa go ikhutsa ka fa tlase ga setlhare mme a reetsa mmimo. Fa khudu e atamela, o ne wa tlolela le go tabogela kwa moleng wa phenyo.

6

Diphologolo di ne di itumetse thata mme tsa simolola go goeletsa fa di bona khudu a le gaufi le mola wa phenyo. Ba ne ba goeletsa le go letsa divuvusela.

Modumo o ne wa tsosa mmutla. Khudu e ene e setse e fitlhile kwa moleng wa phenyo! O ne a tlolela kwa godimo mme a taboga kwa morago ga gagwe.

A re kwaleng

Buisa dipotso tse mme morago o sekeletse tlhaka e e fa thoko ga karabo e e nepagetseng.

Banelwabagolo ba naane e ke bomang?	
A	Khudu le serurubele
B	Mmutla le khudu
C	Bera le khudu

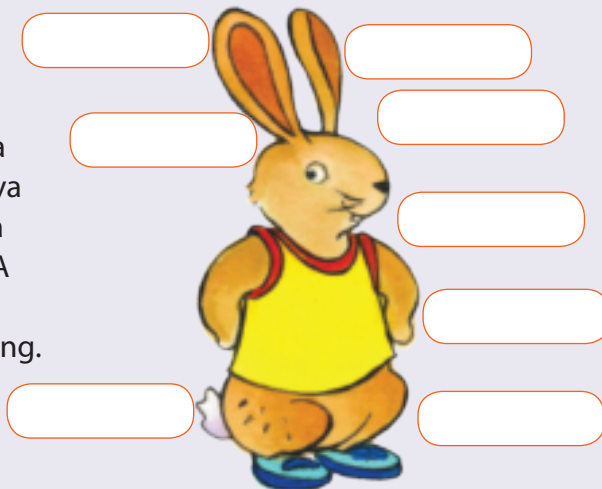
Maitshetlego a naane e ke afe?	
A	Sekgwa
B	Serapa sa diphologolo
C	Serapa sa Kruger

Ke efe ya tse di latelang e e tlhalosang mokgwa wa mmutla?	
A	Pelonomi le tlhokomelo
B	bosula le matlhajana
C	Mabela le makgakga

Molaetsa wa kang ke ofe?	
A	Fa o kopa thuso ga ga ope yo o ka go thusang.
B	Bonya jwa sekgala se se lolameng bo fenyela lebelo.
C	O tshwanetse go tshepagala.

A o a dumela gore kang e ke naane? Goreng o rialo.

Akanya ka matlhaodi go tlhalosa tshobotsi ya ga mmutla le khudu. A kwale mo mabokosong.

Dirisa mangwe a mafoko go tswa mo tirwaneng e e fetileng go kwala temana e e tlhalosang mongwe wa banelwa ba babedi ba.

A re kwaleng

Sobokanya kgang ya mmutla le khudu ka dipolelo di le 8.

Nngwe									
Morago									
Morago ga moo									
Kwa bokhutlong									

A re bueng

Itire e kete o mmegi wa metshameko mme o tshwanetse go neela pegelo ka ga lebelo la ga mmutla le khudu. O tlaa reng?

Neela pegelo go setlhopha sa gago.

Kwala dintlha tse dingwe gape.

Mme jaanong mo dikgannyeng tsa metshameko. _____ o a bega. Lebelo magareng ga mmutla le khudu le diragetse kwa Sekgweng sa Ditlhare tse Ditala.

A ke ne ka

Go tlhola

	✓	✗
Neelana ka pegelo ya motshameko ka nepagalo, ka tatelano e e nepagetseng?		
Neelana ka tshedimosetso e e lekaneng ka ga lebelo, baanelwa le maitshetlego?		
Dirisa puo e e nepagetseng ya bana?		

Go le gontsi ka madiri

Lediri le legolo mo polelong le bidiwa lediritota. Leditotota le re bolelela se motho a se dirang kgotsa se batho ba ba fetang bongwe ba se dirang. Madiri a fetoga go ya ka dipaka.

Maabane ke **tlhatswitse** dijana. Gompieno ke **tlhatswa** dijana.

A re kwaleng

Thalela madiritota mo dipolelong tse. Mme o bue gore a di mo pakajaanong kgotsa pakapheting.

Dipaka

Ke ya kwa lebenkeleng.

O ya kwa ngakeng.

Ba ile kwa setediamong.

O tshameka kgwele ya dinao.

Ke jele dijotshegare tsa me.

Dipaka

O ya kwa bopalamelong jwa dibese.

O nwele mašwi.

Ba lebelela TV.

Ke palame baesekele ya me.

O gotlha meno a gagwe.

Dirisa madiri mo dipolelong mme o bue gore polelo e mo pakeng efe.

naya

ile

neetse

jele

tsamaya

taboga

tabogile

ja

Dipaka

A re kwaleng

Kwala dipolelo di le tlhano ka ga se o se dirileng mo mafelong a beke e e fetileng.
Mme o sekeletse madiri otlhe a pakapheti.

Kwala dipolelo di le tlhano ka ga se o se dirileng mo malatsing a boikhutso a Sedimonthole.
Mme o sekeletse madiri otlhe a pakatlang.

Lebelela phaposiborutelo ya gago jaanong. Kwala dipolelo di le tlhano ka ga sengwe le sengwe
se se diragalang jaanong. Sekeletsa madiri otlhe a pakajaanong.

Boithabiso

Taboga lebelo. Buisa pakajaanong le pakapheti tsa lediri lengwe le lengwe mo moleng o o serolwana. Tsala ya gago e tshwanetse go buisa mafoko a a mo moleng o o talaloapi. Lebelela gore mofenyi ke mang. Morago tswala kholomo ya pakapheti mme o botse yo mongwe le yo mongwe gore pakapheti ya lediri lengwe le lengwe ke mang.

reka	rekile
epa	epile
thala	thadile
kgweetsa	kgweeditse
ja	jele
wa	wele
jesa	jesitse
utlwa	utlwile
bona	bonwa
fofa	fofile
bona	bonwa
reka	rekile
gola	godile
na	nnile
reetsa	reeditse
iphitlha	iphitlhile

tsamaya	tsamaile
na	nnile
tshwara	tshwere
itse	itsele
dira	dirile
duela	duetse
taboga	tabogile
bona	bone
romela	rometswe
tsikinya	tsikintswe
dula	dutse
robala	robetse
bua	buile
ema	eme
feela	feetse
thuma	thumile

A re bueng

O bonya thata
gonne o sikara ntlo
ya gago gongwe
le gongwe kwa o
yang teng.

Bua le tsala ya gago ka ga khathunu. E tlotla ka ga kang e e tshwanang le kang ya mmutla le khudu. Lebelela setshwantsho mme o bue gore kang e ka ga eng.

1

2

Ke tshwanetse go
dira bojotle jwa me.

3

Tlaya, terena e e bonya
towe! Ke eng o sa tlole
jaaka nna jaana?

4

Heke e tswaetswe mme
ga ke kgone go e tlole.

5

Ke lesego. Ke kgona
go palama.

6

Ke fentse!

A re kwaleng

Baanelwa ke bomang?

Malts'hetlego ke eng?

- Dirisa mmepe wa tlhloganyo go go thusa go rulaganya go kwala sekwalwa sa gago
- Kgwaritsakgwaritsa setlhangwa sa ntlha sa gago
- Kopa tsala go runa setlhangwa sa ntlha sa gago
- Boeletsa sekwalwa sa gago o bo o baakanya diphoso tse di setseng.

Poloto ke eng?

Bokhutlo ke eng?

Letlha:

A re kwaleng

Dirisa ditshwantsho go go thusa go kwala kgang ka ga segwagwa le kgopa. Dirisa mangwe a mafoko a go go thusa go golaganya ditemana.

Magokaganyi (Tatelano ya tiragalo/tirego) le Makopanyi

Sa ntlha, morago, ga latela,
morago ga moo, pele ga moo,
kwa bofelong, kwa bokhutlong,
mo tsamaong
ya nako

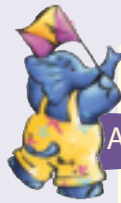

Воткнуто

A re buiseng

Buisetsa setlhopha sa gago kgang ya gago kwa godimo. A dikgang di a tshwana? Di farologang ka tsela efe?

A re direng

Diragatsa kgang le setlhopha sa gago. O tlaa tlhoka kgope, segwagwa le moanedi yo o tlotlang kana yo o anelang kgang.

A re kwaleng

Buisa kgang ya gago mme o dire lenaneo la madiri otlhe a o a dirisitseng. Sekeletsa otlhe a a mo pakapheting.

A re bueng

Itire e kete o mmegi wa metshameko mme o tshwanetse go neelana ka pegelo magareng ga kgope le segwagwa. O ka reng?

Neelana ka pegelo ya gago kwa setlhopheng sa gago.

Kwala dintlha tse dingwe.

Gompieno jaana dikgang tsa metshameko.

_____ o a bega.

Lebelo magareng ga kgope le segwagwa le diragetse gompieno kwa Green Tree Village.

Go lebelela

A ke ne ka	✓	✗
Neelana ka pegelo ka tlhamalalo, ka tatelano e e maleba?		
Neelana ka tshedimosetso ka ga lebelo, baanelwa le maitshetlego?		
Dirisa puo e e nepagetseng ya bareetsi ba bašwa?		

Go na le lenaneo la madiri a a kgethegileng a re a bitsang madiregi. A ke madiri a a tshwanang le ratega, robega, thubega.

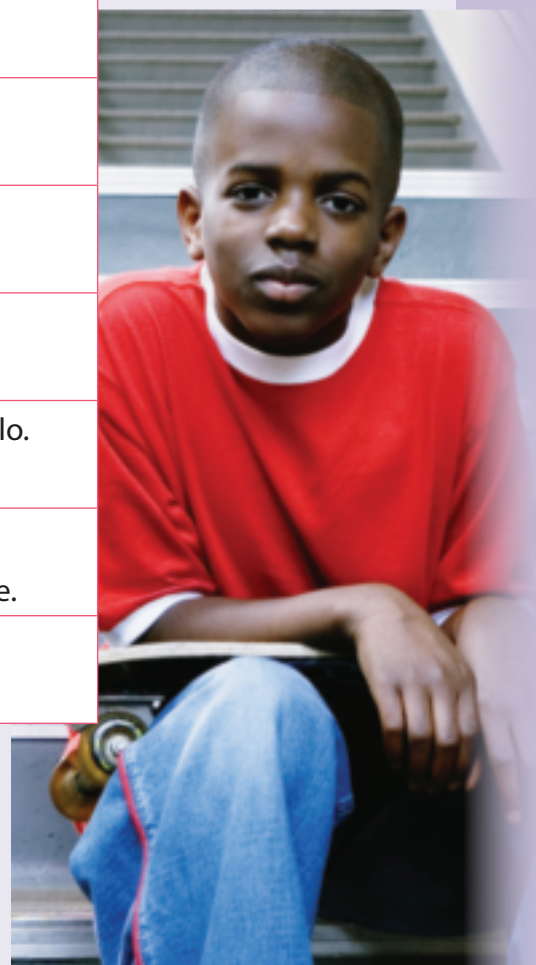

Sekao: *Dimonamone di a ratega* (rate ke lediregi) mme
ke ja dimonamone (ja ke lediri la tiragalo)

A re kwaleng

Tlatsa madiri a a nepagetseng mo dipolelong tse.

dumela	Ke _____ gore re na le tirogae e ntsi.
dumelana	Ena o _____ le nna.
lebega	Go _____ pula e na.
lebega	Ba _____ ba timetse.
Utlwega	Go _____ a lwala.
Utlwisisa	O _____ dikgang bonolo.
tlhoisa	O tla _____ ngwana ka bagolo.
tlhoega	O _____ ka bonako fa o le makgakga.
ratega	Morutabana o _____ barutwana sekolo.
ratisa	Bomme ba _____ thata.
eletsega	Dijo tse di monate di a _____ .
eledisa	Tlala e ka go _____ sengwe le sengwe.
rokega	Mosese o _____ bonolo.
rokisa	Rre o _____ bana ditlhako.

Jaanong bopa dipolelo tsa gago o dirisa madiri a.

rata	
lekana	
itumelela	
gopola	
nkgelela	
latswa	

A re kwaleng

O ntle tee ya gagwe.

Buisa dipolelo tse le ditsala tsa gago.

Thalela sediri ka mmala o mohibidu. Sediri ke motho kgotsa selo se se dirang tiro.

Thalela lediri ka mmala o talaloapi. Lediri ke lefoko le le dirang.

Thalela sedirwa ka mmala o motala. Se se go bolelela gore ke mang kgotsa ke eng se se kgoreletsang lediri.

Katse e lelekisa peba.

Dimphe o rata dijo.

Moapei o fisitse dijo.

Mosimane o thubile
letlhabaphefo.

Mosetsana o fofisitse khaete.

Mosetsana o fofisitse khaete.

Batla o bo o thalela madiri mo go nngwe le nngwe
ya dipolelo tse. Jaanong sekeletsa sedirwa.

O thubile letlhabaphefo.

Ke tladitse galase ya me.

O tlhapa sefatlhago sa gagwe.

Mandu o fithile bukatsatsi ya gagwe.

Bera e simolotse lebelo.

Anna o kwadile imeile.

Jaanong lebelela dipolelo tse. Thalela sediri le
lediri. Dipolelo tse ga di na sedirwa.Madiri a e seng mafetedi
ga a tlhoke sedirwa go dira
polelo e e feletseng.

O a buisa.

Ntšwa e a robala.

Re a ja.

Ba a dira.

O a lela.

Ba a taboga.

Katse.

Sekepe se a nwela.

A re kwaleng

Jaanong batla o bo o thalela madiri mo temaneng e.

Ke ne ke batla go opela kwa konsarateng mme ke ne ka tshwanela go ya ngakeng.

Thekesi e ne e sa tla mme ke ne ka tshwanelwa ke go tsamaya. Ngaka e atlanegisitse gore ke tshwanelwa ke go ja maungo a mantsi. Ke tlaa di jala mo tshingwaneng ya me.

A re kwaleng

Kwala bukatsatsi e mo go yona o tlhalosang gore o dirile eng mafelo a beke a a fetileng. Fa o feditse go dira seo, thalela sediri ka bohibidu, madiri ka mmala o o botala jwa legodimo mme sedirwa ka o o botala jwa tlhaga.

Dumela
Bukatsatsi

A re bueng

Bua le setlhopha sa gago ka ga tlaolosho ya diane le maele tse di kwadilweng ka mmala o mohibidu, botala jwa tlhaga le botala jwa legodimo Morago o kwale se o naganang maele a se kaya.

Maele ke ditlhaloso tse di kayang sengwe se se farologanang le bokao jwa tlwaelo jwa mafoko a ona. Re a dirisa gangwe le gape fa re bua.

A re kwaleng

Rre o mo loma tsebe. Jaanong sephiri se dule.

Lulu **o ntse ka ditsebe.** Jaanong o tsene mo mathateng a se nang bolekeyo.

Pule ke motho yo o **tlhaetsang ba bangwe matlho.** Gantsi ga a na sepe le batho ba ba sa reng sepe.

Ke reketse kolojwane mo kgetseng. **Gajaana ga ke na madi gonne motho o a ntseetse ke mo lebile.**

A tota ke bone 100% mo tekong ya me kgotsa o mpa **o nona pelo ya me ka mathe** fela?

Nka se tlogele diaparo tsa me tsa mariga. Ka na **sedibana pele ga se ikanngwe.**

2019/04/10 09:19:01

A re buiseng

Buisa resipi mme morago o arabe dipotso:

Resipi ya dikuku

Didiriswa le ditswaki

Maswana a le 4 a botoro
 Maswana a le 2 a poere e e bakang
 Kopi e le 1 ya bopi
 Mae a le 2
 Maswana a le 3 a sukiri
 Kopi e le 1 ya maswi
 Letswai le lennye
 Halofa ya leswana la vanilla

Mokgwa

1. Gakolosa botoro mo mogoteng kana molelong o o kwa tlase.
2. Tlhakanya didiriswa tse di omileng mmogo mo sejaneng se segolo.
3. Tlhakanya didiriswa tse di metsi go akaretsa le botoro e e gakolositsweng mo sejaneng se sennye se sengwe.
4. Tshela didiriswa tse di metsi mo sejaneng sa ditswaki tse di omileng mme o fuduwe motsotso o le mongwe.
5. Tshela maswana a a tletseng a botoro mo paneng.
6. Fa dipudula di tlhagelela mo godimo fetola dikuku.
7. Fa matlhakore otlhe a le mahunou o ka nna wa tshola tshola kgaba ya sirapa.

A re kwaleng

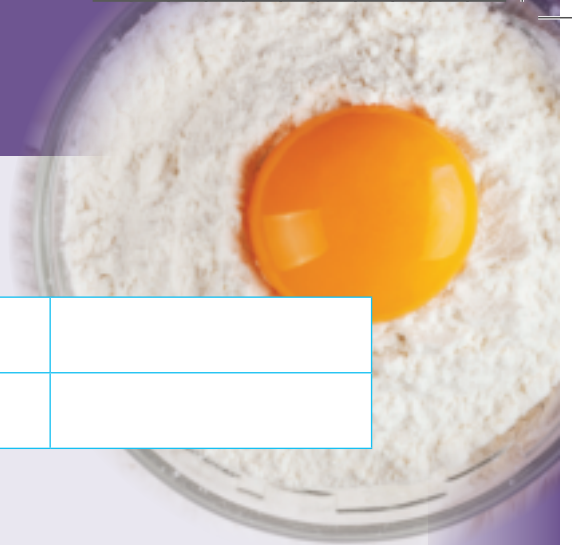
Buisa resipi ka kelotlhoko mme o arabe dipotso ka ga yona.

Ditswaki tse di omileng ke dife? Naya lenaneo la tsona.

Letlha:

Ke ditsompelo dife tse di metsi? Naya lenaneo la tsona.

Dikuku di tshwanetse go abiwa jang?

Re kaya reng fa re bua ka molelo o o kwa tlase?

--

Folipi e kaya eng?

--

Mmala o o bohunou jwa gauta ke ofe?

--

Re kaya reng fa re bua ka letswainyana?

--

Go kgotlopanya ke go dira eng?

--

O tshwanetse go dira eng fa o fetsa go tshela ditsompelo tse di metsi mo sejaneng?

A re kwaleng

Jaanong kwala resipi ya gago
e o e ratang.

Thalela madiri otlhe mo
resiping ya gago le mo
resiping ya dikuku.

Resipi ya _____

Didiriswa kana ditsompelo

Mokgwa

Dijana tse di tlhokegang

A re bueng

- Tlhalosa resipi ka tatelano e e nepagetseng kwa setlhopheng sa gago.
- O dirisitse mafoko a tshwana le 'o tshwanetse' gaka?
- A bidiwa mafoko a modiriso.

Lebelela mafoko a a modiriso.

Mafoko a re bolelela eng?

Re dirisa "**kgona**" go bontsha bokgoni.Re dirisa "**nka nna**" go kopa tetla.Re dirisa "**tshwanetse**" go bontsha botlhokwa.Re dirisa "**tlaa**" go bontsha maikaelelo.

kgona

tshwanetse

tshwanetse

nka nna

tlaa

tshwanetse

Letlha:

A re kwaleng

Batla o bo o thalela mediriso mo dipolelong tse. Re go diretse ya ntlha.

O tshwanetse go tla le diaparo tsa go thuma fa o batla go thuma.

Bese e tlaa tloga mo sekolong ka 09:00.

O tshwanetse go itlela dijotshegare tsa gago.

O tshwanetse go dira tirogae ya gago letsatsi le letsatsi.

Ke tlaa tshameka kgwele ya dinao ka moso.

O se ka wa goga.

Ga ke kgone go tshameka gompieno. Ke tshwanetse ka ithutela diteko tsa me.

A nka tswa kwa sekolong ka bonako gompieno?

O kgona go tshameka kgwele ya maoto bontle thata.

Ke tshwanetse go ya kwa ngakeng ya meno gonne leino la me le a opa.

A re kwaleng

Jaanong feleletsa dipolelo tse.

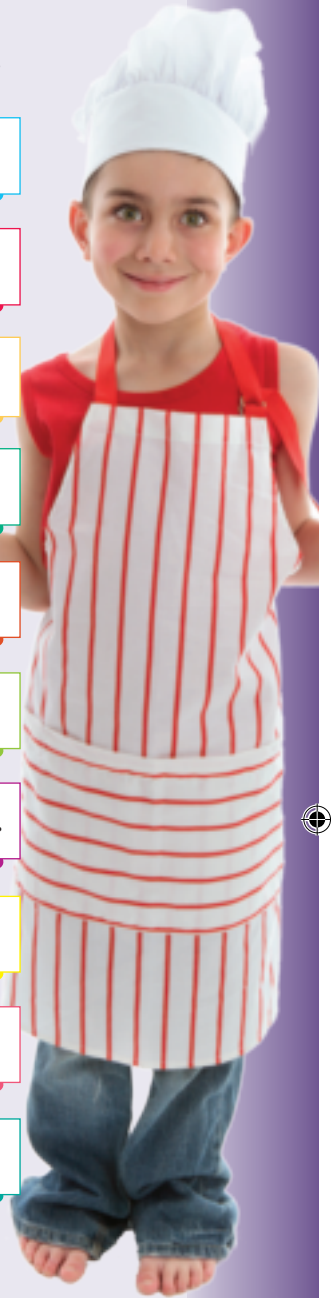
O se ka wa

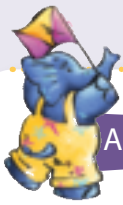
Ke tlaa

O tshwanetse go

Ke tshwanetse go

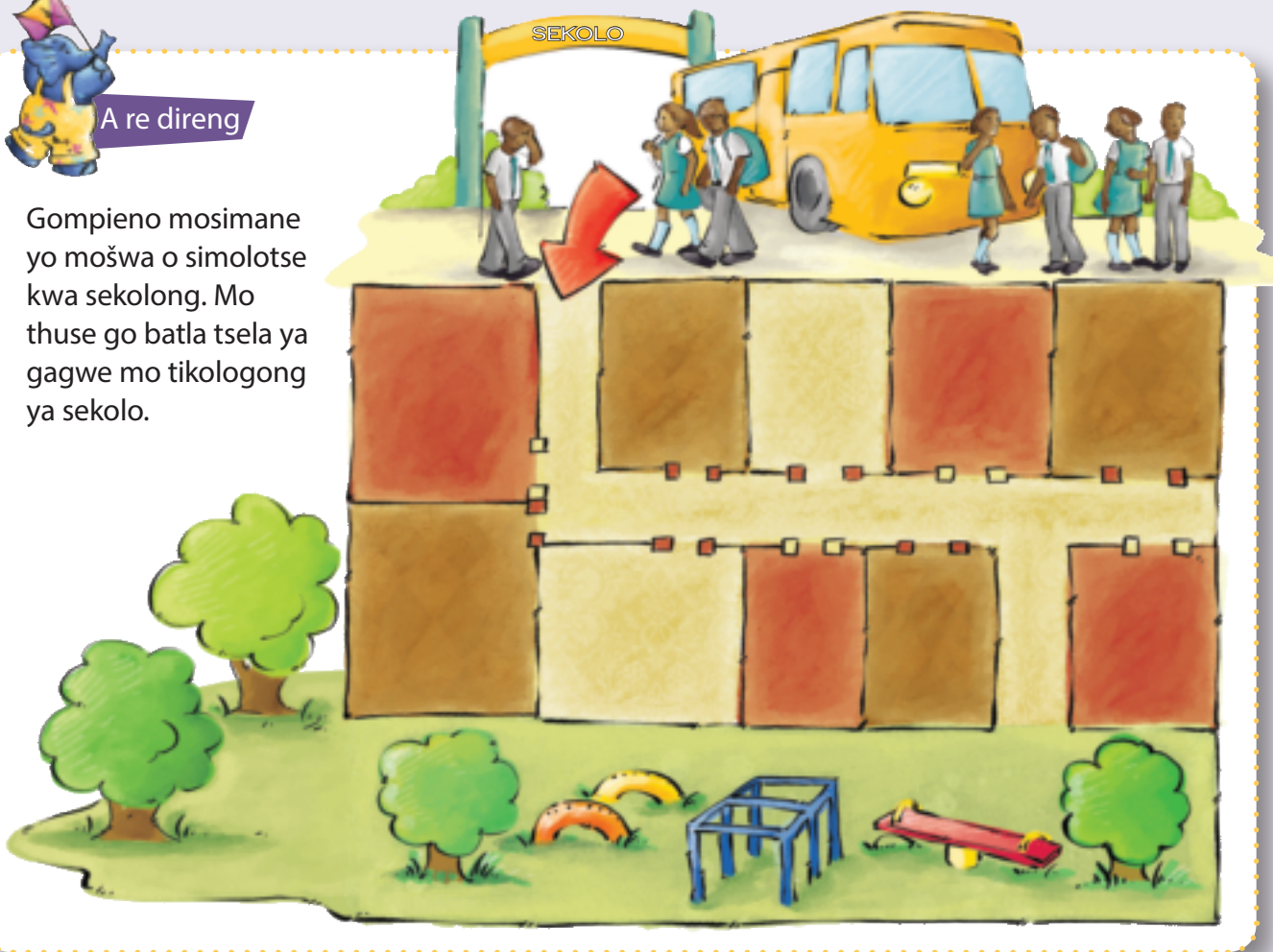
A nka

A re direng

Gompieno mosimane yo mošwa o simolotse kwa sekolong. Mo thuse go batla tsela ya gagwe mo tikologong ya sekolo.

A re direng

Buisa dikaelo ka kelotlhoko. Mme o sale dikaelo morago go bona mafelo a a farologaneng mo godimo ga polane ya sekolo. Fa o bone mafelo, tlatsa maina a ona mo mmepeng.

Phaposiborutelo ya Mophato 4	Ke phaposiborutelo ya ntlha mo letsogong la moja.
Kantoro ya ga mogokgo	Fa a tsena, o tshwanetse go tsamaela kwa molemeng. Ke phaposi ya bobedi mo letsogong la moja.
matlwanaboithusetso	Fa a tsena kwa sekolong o tshwanetse go retologela kwa molemeng. O tlaa bona phaposi ya bone mo mojeng.
Mabala a metshameko	Fa a tsena o tshwanetse go fapogela kwa molemeng mme a fete ka mojako o o kwa mojeng wa gagwe.

Letlha:

Jaanong taka mmapa wa sekolo sa gago.

Boithabiso

A re kwaleng

Kwala dikaelo go tswa mo hekeng ya sekolo go ya kwa phaposiborutelong ya gago.

Kgaoganyo ya mafoko

A re kwaleng

Kgaoganya mafoko a ka dinoko. Morago o bo o kwala palo ya dinoko mo lefokong le le mo lebokosong. Fa o feditse go dira seo, dirisa mafoko a le 6 go bopa polelo. A kwale mo bukeng ya gago.

Ela tlhoko gore tsotlhe tse ke ditlhongwa.

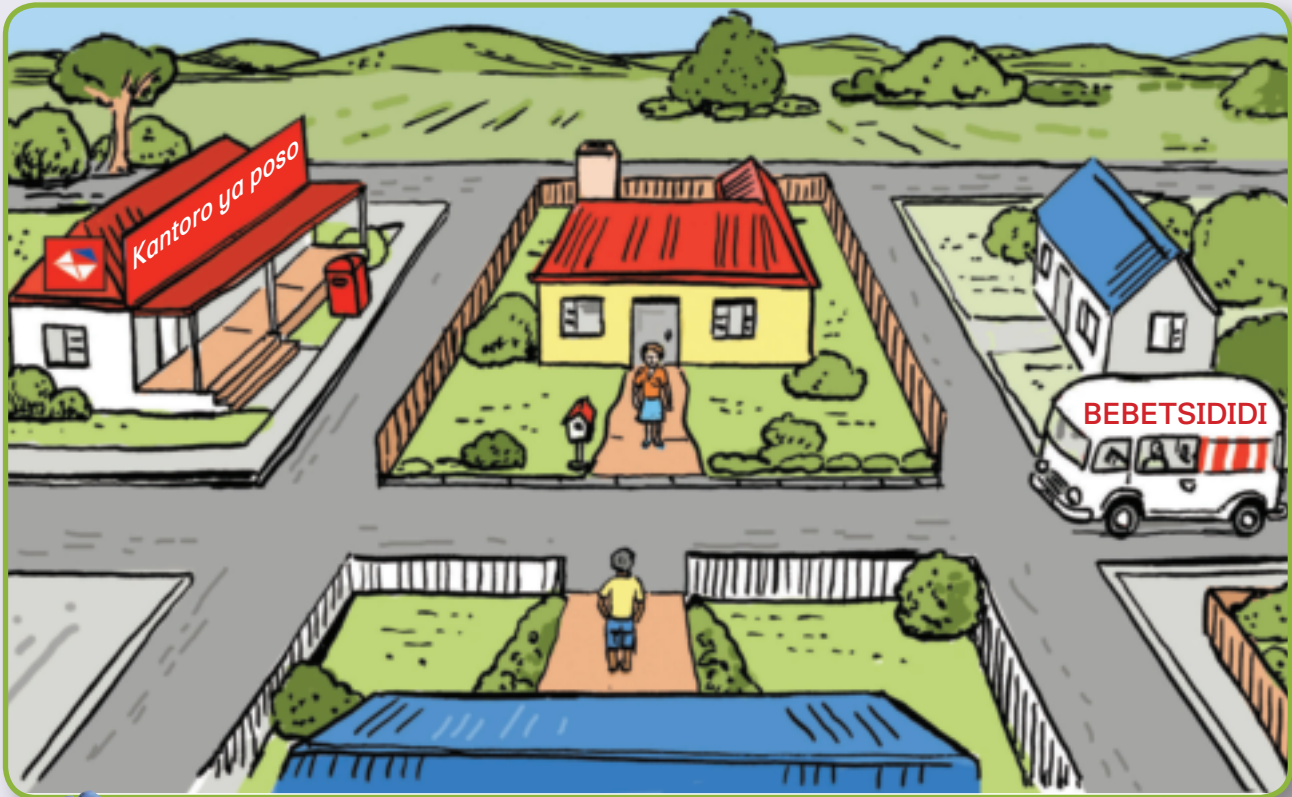
Me/ba/la/ba/la	5	tlhonya	☐	tlhaloso	☐	maswe	☐
tlhokathuso	☐	tlhontse	☐	papiso	☐	maswe	☐
itumedisa	☐	itshepa	☐	kutlwelobotlhoko	☐	moamogedi	☐
boitumelo	☐	tshepagala	☐	dinoko	☐	puisano	☐
botlhaswa	☐	bontle	☐	bontle	☐	iketlile	☐

Tshaeno ya morutabana

Letlha

125

Kwa Jabu le Tshupo ba dulang teng

Lebelela setshwantsho mme o tlatse mafoko a a tlogetsweng.

A re kwaleng

1. Thema o nna mo ntlong ya mabota le marulelo a a serolwana.
2. Thema o tsamaela kwa molemeng, o kgona go tsamaela kwa mmotorokareng.
3. Jabu o nna mo ntlong e e nang le marulelo. O lebeletse Thema.
4. Jabu o retologela kwa molemeng. Morago o a retologa. O kgona go reka.
5. Fa Thema a batla go reka setempe o retologela kwa hekeng gonne e kwa mojeng wa gagwe.

Motshameko o o gagametseng – ke mang yo o tlaa nnang mofenyi

- Latlhela letaese.
- Tsamaisa setshwai.
- Dirisa ditlhaloso tsa nako tse di bontshiwang mo ditopong tse ditshweu o bo o bopa polelo.
- Yo o fitlhang kwa bofelong wa ntlha ke mofenyi.

Simolola dipolelo 18 – 26 ka Kgantele maitseboa ke ya ...

FETSA

Simolola dipolelo 9 – 17 ka Maabane ke ...

Simolola dipolelo 27 – 34 ka Jaanong ke ...

Simolola dipolelo 1 – 8 ka Lamatlatso o o latelang ke tlaa ...

SIMOLOLA

Fetola sebopego sa madiri a a thaletsweng.

Fetola sebopego sa madiri a a thaletsweng.

A re bueng

- Fa o eme mo setulong mo phaposiborutelong mme o bo o lebelela kwa tlase, o bona eng?
- Fa o eme kwa morago mo phaposing mme o bo o lebelela kwa phaposiborutelong, o bona eng?
- Fa o eme fa pele ga tlelase mme o bo o lebelela phaposiborutelo, o bona eng?
- E leke.

A re kwaleng

Dira lenaneo la dilo di le 12 tse di mo phaposiborutelong mo setshwantshong sa 1.

Di tshwae fa di tlhagelela gape mo setshwantshong sa 2.

A re kwaleng

Lebelela ditshwantsho tse pedi mme morago o arabe dipotso tse di latelang.

Motaki o ne a eme fa kae fa a ne a thala setshwantsho se?

Ke bana ba bakae ba ba ka dulang mo tlelaseng?

Ke eng se se bapileng le letlhabaphefo?

Go na le matlhabaphefo a le makae mo tlelaseng?

Go na le dilae di le kae mo rakeng ya dibuka?

1. Bokwamorago jwa phaposiborutelo

2. Pono ya polane ya phaposi borutelo

Setshwantsho 1

Setshwantsho 2

Kwa morago
kgotsa kwa
godimo

Kwa morago
kgotsa kwa
godimo

A re kwaleng

O itsesitswe madiri a a farologaneng mo kgweditharong e. Tlhopha le go tlatša madirimathusi a a nepagetseng mo polelong nngwe le nngwe. Mme o thalele madiri.

Madirimathusi

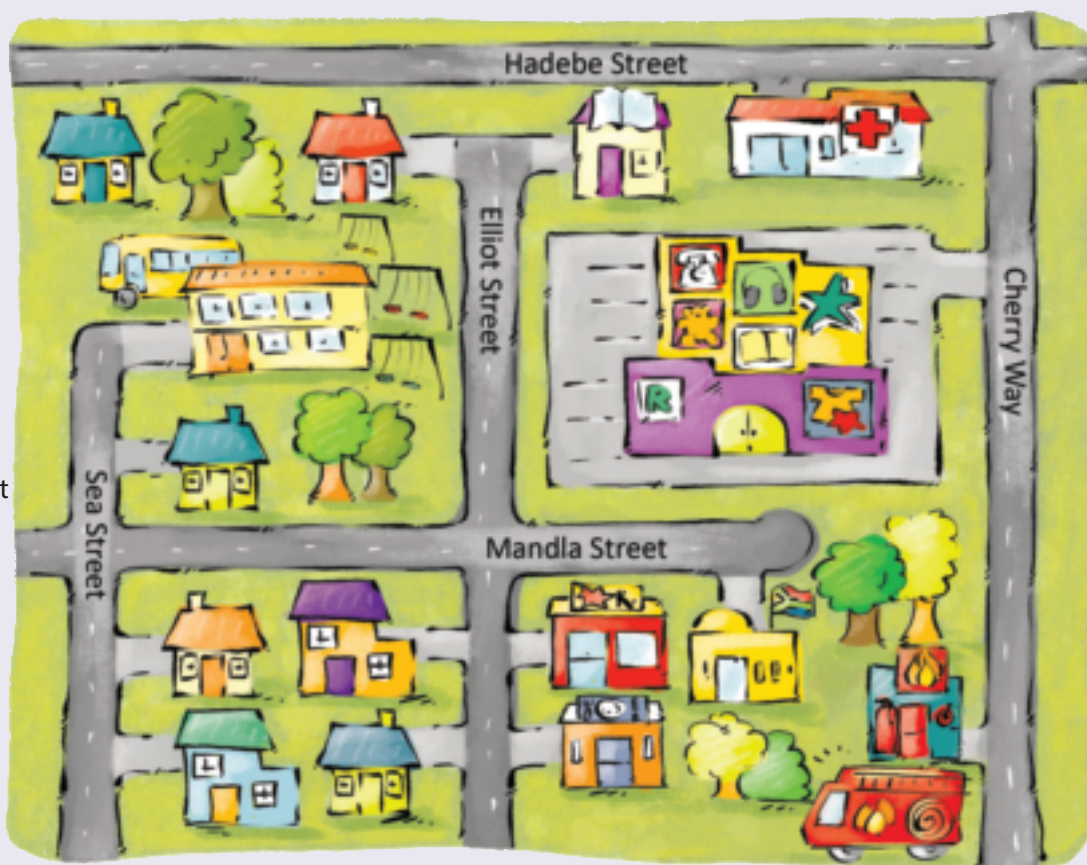
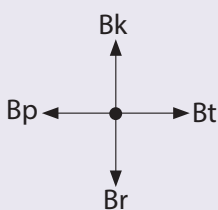
A thusa madiri go feleletsa bokao. A tla pele ga madiri mo polelong.

ba	1.	Re _____ re tshameka bolotloa.
ne	2.	Ke _____ ka mmolelela ka ga bothata jo.
sa ntse	3.	O _____ a tshaba mmaagwe le gompieno.
tlaa	4.	Ke _____ go mmolelela kgang e.
tlhola	5.	O _____ bua tota.
a	6.	Batho bale ba _____ ba batla nna.
ne	7.	Re _____ go tshameka bolotloa.
tlile	8.	Ke _____ ke mmolelela ka ga bothata jo.
le	9.	O _____ a tshaba mmaagwe le gompieno.
tlile	10.	Ke _____ go mmolelela kgang e.
a	11.	O _____ bua tota.
ne	12.	Batho bale ba _____ ba batla nna.

1 ba, 2 ne, 3 sa ntse, 4 tlaa, 5 tlhola, 6 a, 7 ne, 8 tlile, 9 ile, 10 tlile, 11 a, 12 ne.

Jaanong tlhopha lefoko le le lengwe go tswa mo go mangwe le mangwe a a khalarilweng mo lebokosong mme o itirele dipolelo tsa gago.

A re kwaleng Sekeletsa lefoko le le nepagetseng.

Mmila wa Hadebe o kwa **bokone/borwa** jwa mmila wa Mandla.

Sekolo se kwa **bokone/borwa** jwa mmila wa Mandla.

Bookelo bo kwa **bokone/borwa** jwa mmila wa Hadebe.

Jaanong tlatsa ka karabo e e nepagetseng.

Bookelo bo kwa mmileng ofe?

Phaka e mo mmileng ofe?

Lefelo la molelo le kwa mmileng ofe?

Kwala dipolelo di le tharo ka ga gore dilo di kae mo mmapeng o.

Letlha:

A re bueng

Jaanong lebelela mmapa o o mo tsebeng kana letlhareng le. Neela tsala ya gago dikaelo tsa mafelo a a farologaneng. Ka gale simolola dikaelo go tswa kwa sekolong.

Sekao:

Potso: Ke ya kwa dibolokong tsa 4 kwa borwa le kwa bolokong ya 1 kwa Bophirima. Ke ya kwa kae?

Karabo: Ngaka ya meno

A re kwaleng

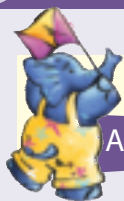
Buisa dikaelo tse. Tlatsa mafelo a motho a yang kwa go ona mo kholomong e e mo mojeng. Dirisa ona mmapa o.

Ke ya diboloko tse 2 kwa botlhabatsatsi le diboloko tse 2 kwa borwa.	Kantoro ya poso
Ke ya diboloko tse 3 kwa borwa le diboloko tse 3 kwa bophirima.	
Ke ya di boloko di le 3 kwa botlhabatsatsi.	
Ke ya diboloko tse 3 kwa borwa le diboloko tse 2 kwa bophirima.	
Ke ya diboloko tse 2 kwa bokone le boloko e le 1 kwa botlhabatsatsi.	
Ke ya diboloko tse 2 kwa borwa.	

Tshaeno ya morutabana

Letlha

131

A re direng

Nomora ditshwantsho ka tatelano e e nepagetseng ya go dira borothopate.

A re kwaleng

Jaanong kwala resipi o bontsha ditsompelo tse o tlaa di tlhokang.

Go dira botoro ya matokomane le borothopate jwa panana

Ditsompelo

Mokgwa

Dirisa ditshwantsho tse o di nomorileng go kwala mokgwa ka tatelano e e nepagetseng.

1	
2	
3	
4	
5	

A re direng

- 1 Sega bogodimo jwa phensele go tswa mo tsebeng kana matlhareng a a segilweng go tswa kwa morago ga buka.
- 2 Sega bogodimo jwa phensele mo moleng o mokima.
- 3 Mena go bapa le mela e e maronthorontho.
- 4 Menolola bogodimo mme o tshase ka sekgomaretsi.
- 5 Ema metsotso e le mmalwa gore sekgomaretsi se ome.
- 6 Tsaya phensele. Phuthela seterepe se se kwa tlase se sesweu sa seoketsaphensele kwa godimo ga phensele bokana ka 1 cm go tswa kwa godimo.
- 7 E tshware thata mme o lekanyetse lemeno go ya kwa phenseleng.

Go lebelela

Nka kgona go

buisa tshedimosetso ya setlhangwa, sk. tshate ya maemo a bosa.		
kwala tshedimosetso ya setlhangwa.		
neela tshedimosetso go tswa mo kgannyeng.		
kwala kgang.		
kwala tlhaloso ya moanelwa.		
buisa le go tlhaloganya tlhakatlhakano ya naane.		
kwala naane.		
dirisa matlhaodi.		
naya maemo a tekano jaaka mogolo mogolwane mogologolo.		
dirisa maemeditho (ena, bona, rona).		
dirisa marui (gagwe, tsa me, tsa rona).		
dirisa masupi (tse, tsele, yole).		
bontsha leina le sedirwa mo polelong.		
naya madiri a a nepagetseng go dumelana le sedirwa.		
dirisa ditlhogo tse di nepagetseng.		
naya bontsi jo bo nepagetseng.		
naya malatodi a a nepagetseng.		
dirisa pakapheti.		
dirisa pakatlang.		
dirisa pakajaanong.		
tlhalosa mefuta e e farologaneng ya madiri, madiritota, mafetedi, madiredi.		
naya madiri a a nepagetseng a a tlhamaletseng le a a sa tlhamalalang.		
lemoga madiri a a sa feteleng.		
dirisa madiri a a simololang ka "go" le a a se nang "go".		
dirisa mathusamadiri a a nepagetseng.		
kgaganya mafoko go ya ka dinoko.		

A re bueng

Bua le tsala ya gago ka ga kang e o tlaa e kwalang. Morago o tlatse dikakanyo tsa gago mo mmepeng o wa tlhologanyo.

Itirele buka ya gago. Sega tsebe kana letlhare le le latelang la buka e. Sega mo meleng e e maronthorontho. Mena tsebe kana letlhare mo meleng. Kwala setlhogo sa kang kwa sephuthelong kana letlharekapesong. Kwala leina la gago fa tlase ga setlhogo, ka gone ke wena mokwadi wa kang. Thala setshwantsho mo sephuthelong kana letlharekapesong. Jaanong kwala kang ya gago mo bukeng.

SEPHUTHELO SA KWA MORAGO (LETLHAREKAPESO)

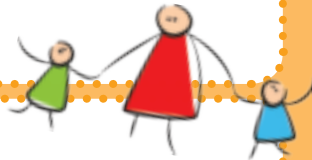
KA GA MOKWADI

Kwala leina la gago

Dingwaga tsa gago

Kwa o dulang teng

8

Kgato 4: Sega mo moleng o o tsepameng morago ga go tshwaraganya mo buka ya gogo.

SEPHUTHELO

Taka setshwantsho fa.

Kwala setlhogo sa buka fa.

Tlatsa leina la gago (ke wena mokwadi).

1

Kgato 1: Mena mo moleng o o nang le maronthorontho.

5

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

7

Kwala mmele wa kgang fa.

Taka setshwantsho fa.

Taka setshwantsho fa.

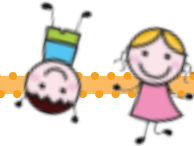

Taka setshwantsho fa.

Simolola go kwala kgang ya gago fa.

2

Feleletsa kgang ya gago.

7

3

Tswelela ka kgang ya gago fa.

Taka setshwantsho fa.

9

Kwala se se diragalang kwa bokhutlong jwa kgang.

Taka setshwantsho fa.

Thanodi ya me

A

a

B

b

C

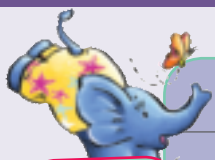
c

D

d

Thanodi ya me

E
e

F
f

G
g

H
h

Thanodi ya me

I

i

J

j

K

k

L

l

Thanodi ya me

M
m

N
n

O
o

P
p

Thanodi ya me

Q

q

R

r

S

s

T

t

Thanodi ya me

U
u

Y
y

V
v

Z
z

W
w

X
x

Please see page 133 for instructions on how to make these pencil toppers.

